

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Jan Humpolík

Politika Woodrowa Wilsona vůči režimu

Victoriana Huerty 1913-1914

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Oldřich Bureš,

M.A., Ph.D.

OLOMOUC 2008

BIBLIOGRAFICKÁ IDENTIFIKACE

Jméno a příjmení autora: Jan Humpolík

Název práce: Politika Woodrowa Wilsona vůči režimu Victoriana Huerty 1913-1914

Pracoviště: Katedra politologie a evropských studií

Vedoucí/školitel práce: Mgr. Oldřich Bureš, M.A., Ph.D.

Rok obhajoby práce: 2008

Klíčová slova: Woodrow Wilson, Victoriano Huerta, Spojené státy americké, Mexiko, zahraniční politika, mezinárodní vztahy, incident v Tampico, okupace Veracruz

Počet stran: 69

Počet příloh: 1

BIBLIOGRAPHICAL IDENTIFICATION

Autor's first name and surname: Jan Humpolík

Title: Woodrow Wilson's Policy towards Victoriano Huerta's Regime, 1913-1914

Department: Department of Political Science and European Studies

Supervisor: Mgr. Oldřich Bureš, M.A., Ph.D.

The year of presentation: 2008

Keywords: Woodrow Wilson, Victoriano Huerta, United States of America, Mexico, foreign policy, international relations, Tampico incident, Occupation of Veracruz

Number of pages: 69

Number of appendix: 1

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 26. března 2008

OBSAH

OBSAH	4
1. ÚVOD	6
1. 1. Téma práce	6
1. 2. Literatura	7
1. 3. Výzkumné otázky, hypotéza, metodologie	11
1. 4. Členění práce	13
2. MEXICKÁ KRIZE 1913-1914	14
2. 1. Porfiriato a americké investice v Mexiku	14
2. 2. Madero a jeho krátká vláda	16
2. 3. Mexiko a jeho nový prezident	18
2. 4. Wilsonova reakce na Huertův režim	21
2. 5. Carranzovo povstání a jednání v Nogales	24
2. 6. Incident v Tampico a invaze ve Veracruz	25
3. ANALÝZA WILSONOVY POLITIKY	29
3. 1. Wilsonovy nováčky v zahraniční politice	29
3. 2. Wilsonovy tvůrce zahraniční politiky	30
3. 3. Prezidentova inaugurace	32
3. 4. Projev o vztazích s Latinskou Amerikou	33
3. 5. Nedostatek informací a Lindova mise	35
3. 6. Podnikatelské návrhy	37
3. 7. Veřejné mínění	39
3. 8. Srpnový projev o mexických záležitostech	44
3. 9. Politika opatrného čekání	47
3. 10. Projev o politice vůči Latinské Americe	49
3. 11. Podzimní diplomatické nóty	53
3. 12. Výroční poselství Kongresu	56
3. 13. Prezidentovy sympatie ke konstitucionalistům	57
3. 14. Od Tampica k Veracruz	62
4. ZÁVĚR	71
LITERATURA A PRAMENY	75
Prameny	75

Literatura.....	75
PŘÍLOHA – CHRONOLOGIE UDÁLOSTÍ.....	79
ABSTRAKT	82

1. ÚVOD

1. 1. *Téma práce*

Postoj amerického prezidenta Thomase Woodrowa Wilsona k režimu mexického prezidenta Victoriana Huerty představuje jeden z nejzávažnějších problémů, který poznamenával vztahy mezi Spojenými státy americkými a Mexikem v letech 1913 až 1914. Omezí-li se perspektiva výše načrtnutého tématu pouze na Spojené státy americké, lze konstatovat, že Wilsonův přístup vůči Mexiku ve sledovaném období představuje zásadní posun v zahraniční politice severoamerické mocnosti. Jestliže se zúží záběr výzkumu jenom na osobu prezidenta Wilsona,¹ je možné považovat zkušenosti, které nabyl při řešení mexické krize v letech 1913 a 1914, za formativní pro jeho další politické působení.

Zkoumaným objektem je politika prezidenta Wilsona. Politické působení tohoto státníka je potom zúženo na oblast zahraniční politiky a zkoumání této sféry prezidentovy činnosti je dále omezeno na jeho přístup k Mexiku. Časové vymezení tohoto textu souvisí zhruba s dobou, po kterou otěže státní moci v Mexiku držel prezident Victoriano Huerta. Přísně vzato se jedná o úsek začínající únorem 1913 a končící červencem 1914.

Jelikož se však pozornost této práce soustřeďuje výlučně na politické myšlenky a činy prezidenta Wilsona, nikoliv na problematiku vnitropolitické scény v Mexiku, bude časový rozsah analytické části práce navíc redukován na dobu počínající březnem 1913 a končící dubnem 1914. Zmíněná dodatečná úprava rozsahu totiž zcela účelově zachycuje období, kdy je možno pozorovat první reakce Wilsonovy administrativy na Huertův režim (březen 1913) až po kulminaci prezidentova přístupu k tehdejší mexické vládě (duben 1914).

Úplný časový plán předkládané práce však potřebuje obsáhnout taktéž období, která hraničila s probíranou periodou. Znamená to, že budou stručně vykresleny

¹ Termíny „prezident Wilson“ a „Wilson“ ve všech jejich slovních tvarech bude nadále v textu označován Thomas Woodrow Wilson, 28. prezident Spojených států amerických v letech 1913-1921. Naopak termíny „velvyslanec Wilson“ nebo „ambasador Wilson“ ve všech jejich slovních tvarech je myšlen Henry Lane Wilson, americký velvyslanec v Mexiku v letech 1909-1913.

skutečnosti, které bezprostředně předcházely a následovaly zkoumané období, přičemž budou popsány hlavně ty události, jež měly nějaký vliv na probírané téma. Takto pojatá extenze časového horizontu odráží potřebu dostatečně zasadit probírané téma do kontextu relevantního dobového dění.

1. 2. Literatura

Tvrzení, dle něhož Wilsonovy politické kroky vůči Mexiku v letech 1913 až 1914 nacházely svůj odraz v pozdějším prezidentově působení, nachází odezvu ve vědeckých pracích. Arthur Walworth ve své biografii, kterou lakonicky a přesto výstižně pojmenoval *Woodrow Wilson*, dospívá k hodnocení vlivu mexické zkušenosti na prezidentovo politické uvažování. Autor spatřuje dopady americké intervence v Mexiku z roku 1914 ve skutečnosti, že Wilson získal jisté povědomí o významu veřejného mínění jak na domácí politické scéně, tak v zahraničí. Walworth také ukazuje výrazný rys Wilsonovy zahraniční politiky, jenž se zřetelně ukázal během mexické anabáze. Wilson totiž opustil praktiky imperialismu 19. století v okamžiku, kdy odstranil bez použití války despota (tím je myšlen Huerta), jehož setrvání v úřadu by Spojeným státům přineslo materiální prospěch.²

Další konkretizaci těchto tezí nabízí výzkum Johna Milтона Coopera, jenž považuje vojenský zásah, k němuž se prezident Wilson uchýlil během mexické krize, za významný moment ve vývoji Wilsonovy zahraniční politiky. Cooper dále rozvíjí tuto tezi, když přisuzuje pozdější trpělivost a shovívavost Wilsonovy diplomacie právě lekci, které se prezidentovi dostalo během mexické krize. Hmatatelnými důkazy vlivu mexické anabáze na Wilsonovu politiku jsou dle Coopera prezidentovy postoje vůči pomoci liberálním silám v Mexiku a přístup k bolševické revoluci v Rusku.³

Novější práci, která se shoduje s Cooperovým pojetím vlivů mexické krize na další Wilsonovo politické působení, je dílo *The Folly of Empire: What George W. Bush Could Learn from Theodore Roosevelt and Woodrow Wilson* z pera Johna B. Judise. Autor zde přímo cituje samotného Wilsona, jenž praví: „Moje politika ohledně Ruska je

² WALWORTH, Arthur: *Woodrow Wilson*. 3. vydání. New York 1958, s. 376.

³ COOPER, John Milton: *The Warrior and the Priest: Woodrow Wilson and Theodore Roosevelt*. Londýn 1983, s. 268.

velice podobná mé mexické politice.“⁴ Odkazy na Wilsonovu zahraniční politiku uplatňovanou vůči Mexiku mezi léty 1913 a 1914 však Judis předkládá i v méně očekávaných souvislostech. Autor totiž upozorňuje, že politika prezidenta Johna B. Lyndona si nevzala ponaučení, k němuž dospěl Wilson právě při mexické krizi roku 1914, že Spojené státy americké nemohou během krátké doby přetvořit ostatní státy v příkladné demokracie.⁵

Zvláště aktuálně potom vyznívá paralela, kterou Judis načrtává ve svém článku *Imperial Amnesia* publikovaném nedlouho před vydáním probírané knihy. Americký vědec zde nachází překvapivou podobnost mezi současnou vojenskou kampaní, kterou Spojené státy vedou na území Iráku, a dávným zásahem téže velmoci vůči Mexiku. Podle Judise členové Bushovy administrativy „pohlížejí na Iráčany stejným způsobem, jakým kdysi Američané pohlíželi na Filipínce pod Španěly, nebo Mexičany pod Huertou – jako na oběti tyranie, kteří konečně osvobozeni, obejmou své americké dobyvatele jako osvoboditele.“⁶ Možná výstižněji než slova působí ilustrace článku. Ty totiž zachycují momenty z nedávného iráckého tažení i z americké vojenské výpravy do Mexika roku 1914 – překvapivé na celém grafickém pojetí je to, že výjevy jsou skoro identické. Tímto způsobem článek přesvědčivě tlumočí názor, že Wilsonovo rozhodnutí vojensky se angažovat v Mexiku nachází dodnes své napodobitele, a proto se jedná o téma politicky stále živé.

Na problematiku Wilsonova přístupu k mexickým událostem let 1913-1914 se lze podívat také z opačné časové perspektivy. Tento pohled poskytuje ve stručnosti John Lewis Gaddis ve své knize *Surprise, Security, and the American Experience*. Autor zde navrhuje, že Wilsonův zásah do mexických záležitostí mohl být veden stejnými argumenty, které již předtím užili jeho předchůdci, podle nichž hroučící se státní moc v určité zemi ji ponechává napospas ostatním velmocem, a proto je lepší, aby Spojené státy aktivně zasáhly.⁷

Tento krátký výčet si neklade za cíl podat vyčerpávající přehled odkazů současné literatury na Wilsonovo počínání v letech 1913-1914 ve vztahu k Mexiku, nýbrž se

⁴ JUDIS, John B.: *The Folly of Empire: What George W. Bush Could Learn from Theodore Roosevelt and Woodrow Wilson*. Oxford, New York 2006, s. 107.

⁵ Tamtéž, s. 140.

⁶ JUDIS, John B.: *Imperial Amnesia*. Foreign Policy, červenec/srpen 2004, č. 143, s. 58.

⁷ GADDIS, John Lewis: *Surprise, Security, and the American Experience*. 1. brožované vydání. Cambridge 2005.

pokouší poukázat na otevřenost a aktuálnost tohoto tématu. Zároveň výše uvedené zmínky zřetelně dokládají, že bádání v dané oblasti, tedy v problematice Wilsonovy zahraniční politiky vůči Mexiku mezi léty 1913 a 1914, nepostrádá smysl. Dokonce lze prohlásit, že důkladné zkoumání této látky může nejen zpřesnit hodnocení samotného prezidenta Wilsona a jeho politiky, ale také ovlivnit další závěry, které jsou na takovém hodnocení postaveny.

Literatura, která se tématicky shoduje s náplní této práce, dosahuje značné různorodosti. Nejpatrnější je odlišení probíraných děl z hlediska doby, v níž tyto vědecké práce vznikly. Následující řádky proto budou odkazovat například na práce Wilsonových současníků. Do výzkumu tohoto textu budou zahrnuta i díla pocházející z 50., 70. a 80. let 20. století a nebude opomenuta ani současná knižní produkce. Nejlépe vyniká časový rozdíl při srovnání prací Rafaela de Zayas Enriqueze⁸ a Michaela Smalla.⁹ Enriquez posuzuje situaci z pohledu Wilsonova současníka, který hodnotí události představující pro něj čerstvou noviku. Small naopak pohlíží na události mezi roky 1913 a 1914 z odstupu devadesáti let, což mu umožňuje zařadit Wilsonovo politické počínání do mnohem širších souvislostí.

Další dichotomií, kterou bere tato práce v potaz, je odlišnost interpretací daného tématu. Mezi zdroji této práce se nacházejí díla, která se omezují pouze na nestranný popis událostí. Takto pojaté vědecké práce se zabývají nejen epizodními okamžiky sledovaného období,¹⁰ nýbrž svým záběrem postihují celou dobu vymezenou v této kapitole.¹¹ Jiná díla se snaží nahlížet na činy a záměry prezidenta Wilsona v průběhu mexické krize v letech 1913 až 1914 z konkrétního interpretačního hlediska. Zinovij Mojsejevič Geršov například hodnotí Wilsonovu politiku z pozice marxistické ideologie.¹² Manuel Calero zamýšlí ve své knize podrobit Wilsonovo počínání ostré

⁸ ENRIQUEZ, Rafael de Zayas: *The Case of Mexico and the Policy of President Wilson*. New York 1914.

⁹ SMALL, Michael: *"It's Mediation Time in Canada" The Niagara Falls Peace Conference of 1914*. Cambridge 2005.

¹⁰ Např. MEYER, Michael C.: *The Arms of the Ypiranga*. *The Hispanic American Historical Review*, 50, 1970, č. 3., s. 543-556. nebo SMALL, M.: c. d.

¹¹ Např. FERRELL, Robert H.: *American Diplomacy: A History*. 3. vydání. New York 1975. a MEYER, Michael C. - SHERMAN, William L.: *The Course of Mexican History*. 4. vydání. New York, Oxford 1991. a další díla uvedená v kapitole „Literatura a prameny“.

¹² GERŠOV, Zinovij Mojsejevič: *Woodrow Wilson*. 1. vydání. Praha 1987.

kritice,¹³ naopak bývalý člen prezidentova kabinetu Joseph P. Tumulty hájí dobré úmysly svého někdejšího nadřízeného.¹⁴

Specifický výklad Wilsonových postojů vůči Mexiku v letech 1913 až 1914 podává kniha Fredericka S. Calhouna. Autor se snaží poukázat na skutečnost, že morální založení prezidentovy osobnosti ovlivňovalo jeho konkrétní politická rozhodnutí. Calhoun vysvětluje Wilsonovo počáteční váhání i jeho konečné rozhodnutí v otázce mexické intervence jako projev prezidentova přesvědčení, že je morálně zavázán americkým voličům, a proto musí jednat jenom v souladu s jejich vůlí.¹⁵ Obdobně přistupuje k Wilsonově zahraniční politice John Morton Blum, který otevřeně prohlašuje, že „vášnivý legalismus, dále misionářský konstitucionalismus s nádechem rasismu, sentimentální pacifismus utvářely Wilsonovu zahraniční politiku.“¹⁶

Stručný přehled vybraných zdrojů, o než se opírá následující analýza, ukazuje odlišnost náhledů na stejný předmět výzkumu. Ačkoliv výše zmínění autoři posuzují stejného prezidenta, stejnou oblast jeho veřejného působení, stejné místo a stejné časové období, docházejí k rozdílným výkladům. Právě porovnávání rozmanitých interpretací bude tvořit jádro výzkumu této práce. Účelem načrtnutého porovnávání bude posoudit, nakolik jsou zvolené výklady fakticky přesné a obsahově úplné. Kritériem budou dokumenty, jejichž autorem je sám prezident Wilson a písemně zanamenané vzpomínky dalších osobností, které s ním bezprostředně jednaly. Půjde tedy o srovnání prací jednotlivých vybraných autorů s písemnostmi, jejichž tvůrcem je přímo posuzovaný subjekt, tedy 28. prezident Spojených států amerických, nebo osoby, které se s ním přímo stýkaly.

Vynikající sbírkou, jež obsahuje nejen písemné dokumenty z pera Woodrowa Wilsona, ale také hodnocení tohoto státníka z pohledu lidí, kteří s ním udržovali pravidelný kontakt, jsou *The Papers of Woodrow Wilson* editované americkým historikem Arthurem Stuartem Linkem.¹⁷ Nutno podotknout, že taktéž posledně jmenovaný autor přispěl k interpretačnímu úsilí svých výše představených kolegů

¹³ CALERO, Manuel: *The Mexican policy of President Woodrow Wilson as it appears to a Mexican*. New York 1916.

¹⁴ TUMULTY, Joseph P.: *Woodrow Wilson as I Know Him*. New York, Toronto 1921.

¹⁵ CALHOUN, Frederick S.: *Power and Principle: Armed Intervention in Wilsonian Foreign Policy*. Kent 1986, s. 11.

¹⁶ BLUM, John Morton: *Woodrow Wilson and the Politics of Morality*. Boston, Toronto 1956, s. 85.

¹⁷ V této práci budou použity svazky 27, 28 a 29. Viz kapitola „Literatura a prameny“.

vlastní prací.¹⁸ Taktéž Linkovo výkladové dílo bude podrobena zkoumání touto analýzou, která bude konfrontovat rozličné interpretace se uvedenými Linkovými sbírkami.

1. 3. Výzkumné otázky, hypotéza, metodologie

Wilsonovo počínání vůči režimu mexického prezidenta Huerty vyvolává velké množství otázek a ještě větší množství rozdílných odpovědí. Nicméně tato analýza se zaměří především na příčiny Wilsonova politického jednání a na motivy, jež řídily prezidentovu zahraniční politiku vůči Mexiku v letech 1913 a 1914. Původní tématický záběr práce se tak výrazně zužuje, a tak dovoluje jednoduše formulovat výzkumnou otázku této práce: Jakou podobu nese literární reflexe politiky, kterou prezident Wilson uplatňoval vůči Mexiku v letech 1913-1914?

Odpovědi na výzkumnou otázku lze hledat jediné v dílech, které tvoří podklady této analýzy. Předchozí kapitola však zřetelně naznačila, že práce, jež se zabývají daným tématem, poskytují celou škálu navzájem protichůdných odpovědí. Zároveň však bylo jednoznačně stanoveno, že základními knihami, s nimiž bude literatura probíraná v této práci srovnávána, jsou Linkovy sbírky, jež obsahují písemnosti prezidenta Wilsona.

Tento text tedy očekává, že uvedené sbírky věrně prozrazují rysy Wilsonova přístupu k režimu prezidenta Huerty v celé jejich konkrétnosti i komplexnosti. Výsledky Linkova sběratelského úsilí tak poskytují kritérium, které určuje faktickou správnost a obsahovou úplnost jednotlivých interpretací. Mezi těmito výkladovými pracemi se však nalézá dílo téhož autora, jenž později řídil editační činnost, jejímiž výstupy jsou *The Papers of Woodrow Wilson*.

Hypotéza tohoto výzkumu organicky propojuje obě výše popsané skutečnosti. Hypotézou je proto tvrzení, že vědecké práce vydané před publikací Linkova interpretačního textu¹⁹ se budou vyznačovat menší mírou faktické správnosti a obsahové úplnosti než obdobná díla vydaná po publikaci Linkova interpretačního textu.

¹⁸ LINK, Arthur Stanley: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*. New York 1954.

¹⁹ Pojmem „Linkův interpretační text“ je míněna publikace LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*.

Úkolem této práce bude posoudit pravdivost takto chápané hypotézy pomocí srovnání jednotlivých interpretačních děl s *The Papers of Woodrow Wilson*.

Na tomto místě je nutno podotknout, že předkládaná práce nehledá svoji ambici v exaktním závěru, jenž ukáže publikace zcela správně, nebo naprosto chybně vykládající zkoumané téma. Záměr tohoto textu je utřídit vybraná literární díla do určitého přehledu, který vychází ze společných témat těchto prací. Takto pojímanou snahou lze vytvořit snadnou uchopitelný přehled omezeného vzorku literatury, jehož jednotlivé elementy jsou podrobeny vzájemnému srovnání. Vytvoření tohoto srozumitelného přehledu je tedy hlavním motivem této práce.

Postup, jakým bude dosahováno stanoveného cíle, je následující. Nejprve bude prezentován konkrétní postoj prezidenta Wilsona ke specifické otázce, která zapadá to tématického vymezení této práce. V rámci uvedeného představení budou citovány konkrétní podklady, které nabízí *The Papers of Woodrow Wilson*. Poté bude následovat přímé srovnání jednotlivých interpretací s dostupnými daty ze sbírek Wilsonových spisů. Výsledkem takového porovnání je buď ověření, nebo vyvrácení faktické správnosti a obsahové úplnosti zkoumaného výkladového textu.

Navržený postup vyloženě předjímá kvantifikaci získaných dat, poněvadž hodnocení faktické správnosti a obsahové úplnosti konkrétního díla může nabývat pouze dvou hodnot (tzn. daný výklad buď odpovídá materiálům z *The Papers of Woodrow Wilson*, nebo jim neodpovídá). Z tohoto důvodu bude konkrétním pasážím zkoumaných publikací přiřazena hodnota 1, pokud prokáží svoji faktickou správnost a obsahovou úplnost. Jestliže naopak tyto vlastnosti nevykáží, dostávají hodnotu -1.²⁰

Výstupem projektované konstrukce je tedy určitý přehled, který pochopitelným způsobem založeným na jasně definovaných vstupech (hodnoty 1 a -1) vytváří konečný podklad pro zhodnocení platnosti hypotézy. Dosažené výsledky budou shrnuty do tabulky, z níž bude vycházet názorný graf. Podobu obou informačních rozhraní se bude detailně zabývat kapitola Závěr, v níž budou zachyceny celkové výsledky analýzy.

Metodologicky lze předkládanou práci ukotvit v rámci případových studií. Tomu nahrává skutečnost, že výzkum probíhá v prostoru, který je přesně tématicky (motivy zahraniční politiky prezidenta Wilsona vůči Huertově režimu), místně (Spojené státy a

²⁰ Pokud nastane situace, kdy zkoumané dílo vykáže např. obsahovou neúplnost, ale přesto dosáhne pronikavé věcné správnosti apod., zkoumané pasáži bude přiřazena hodnota 1 a současně -1.

Mexiko) a časově (březen 1913-duben 1914) vymezen. Zvolené zařazení podporuje i fakt, že tato práce neusiluje o podání všeobecné explanace zahraniční politiky prezidenta Wilsona. Podstatné rysy předkládané práce zcela odpovídají definici, kterou vypracoval Petr Fiala a Karl Schubert a která zní: „Případová studie se snaží o exaktní rekonstrukci jednoho empiricky konkrétního procesu, nebo jedné vědecky zajímavé skutečnosti.“²¹

1. 4. Členění práce

Následující text bude rozdělen do dvou základních celků, které budou dále vnitřně členěny. První část této práce²² se zaměří na zevrubný popis událostí, jež mají vztah k probíranému tématu. Účelem zmíněného oddílu nebude okamžitě provádět analýzu rozdílných interpretací Wilsonovy zahraniční politiky vůči Mexiku v letech 1913 až 1914, nýbrž poskytnout informační základnu, která bude demonstrovat, za jakých okolností prováděl americký politik svoji činnost. Je tedy očekavatelné, že taková část práce bude spoléhat především na popisné techniky, které se ovšem pokusí zachytit zkoumané téma v dostatečné interpretační šíři.

Druhá část práce již bude orientována analyticky s cílem provést vlastní výzkum v mezích, které byly představeny v předchozích kapitolách. V tomto úseku práce již bude upuštěno od prosté deskripce a naopak budou akcentovány analytické postupy, jejichž účelem bude prokázání platnosti hypotézy. Z tohoto pohledu tedy představuje tato část textu samotné jádro výzkumu, ovšem tímto hodnocením nelze implikovat zbytečnost předcházející části práce. Druhý oddíl práce totiž navazuje na události, které byly vykresleny v části první, čímž vytváří soudržný a především pochopitelný systém.

²¹ FIALA, Petr – SCHUBERT, Karl: *Moderní analýza politiky. Uvedení do teorií a metod policy analysis*. Brno 2000, s. 44.

²² Nazvaná „2. Mexická krize 1913-1914“.

2. MEXICKÁ KRIZE 1913-1914

2. 1. Porfiriato a americké investice v Mexiku

Nejstarší události, které svými dlouhodobými dopady předznamenaly podobu probíraného tématu, lze nalézt již na konci vlády mexického prezidenta Porfiria Díaze.²³ Již samotné hodnocení dlouhé doby Díazovy vlády, kterou mexická historie označuje názvem *Porfiriato*, není jednoznačné. Dobová vědecká literatura obzvláště často upozorňuje na zjevné nedostatky Porfiriata. Eugene C. Brooks neváhá označit Mexiko za dob Díazova autoritářského režimu za národ na vývojovém stupni středověku, kde se páchají necivilizované krutosti proti svobodě. Brooksova kritika také přirovnává postavení mexických bezzemků k feudálnímu společenskému systému, který je zvýrazněn kořistěním zahraničních monopolů na domácích mexických zdrojích.²⁴

Frederick Starr ovšem upozorňuje, že bídné společenské postavení značné části mexického obyvatelstva není sociálním dopadem Díazovy politiky, nýbrž odvěkým chronickým problémem této středoamerické země. Starrova kritika ovšem směřuje k ekonomické dimenzi Porfiriata. Dle autorova výpočtu Díazova hospodářská politika zatížila mexickou státní pokladnu dluhem ve výši několika set milionů dolarů, přičemž hospodářský prospěch z této situace měli především američtí podnikatelé.²⁵

S uvedeným zjištěním ovšem kontrastuje Enriquezovo tvrzení, že prezident Díaz zanechal státní pokladnu s přebytkem několika milionů.²⁶ Nicméně tento údaj je nutné brát s jistou rezervou, jelikož autorův popis až nápadně podezřele oslavuje hlavní postavu Porfiriata. Willis Fletcher Johnson poskytuje poněkud vyváženější pohled na Díazovu diktaturu – oceňuje její vládní efektivitu a politickou stabilitu, nicméně upozorňuje na její despotismus a zneužívání moci.²⁷

Robert H. Ferrell vnáší do problematiky také americkou perspektivu. Autor totiž ukazuje, že Díazův režim se vyznačoval stabilitou a prosperitou, což výrazně

²³ Porfirio Díaz (narozen 15. 9. 1830, zemřel 2. 7. 1915) byl prezidentem Mexika nejprve krátce v roce 1876, poté v letech 1877-1880 a 1884-1911.

²⁴ BROOKS, Eugene C.: *Woodrow Wilson as President*. Chicago, New York 1916, s. 199-200.

²⁵ STARR, Frederick: *Mexico and the United States: A Story of Revolution, Intervention and War*. Chicago 1914, s. 250-251.

²⁶ ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 47.

²⁷ JOHNSON, Willis Fletcher: *America's Foreign Relations. Volume 2*. New York 1916, s. 334.

kontrastovalo s okolními státy Latinské Ameriky, ale hlavně tento stav vzbuzoval důvěru Američanů v Porfiriato. Ferrell odkrývá dvojí tvář Díazovy ekonomické politiky – americké hospodářství těží z mexických zdrojů, Mexiko tím sice bohatne, ale zároveň narůstá obecná nechuť Mexičanů poskytovat zahraničním investorům další výhody.²⁸

Přítomnost amerického kapitálu v mexickém hospodářství měla za dob Porfiriata jednoznačně rostoucí tendenci. Výstižně to ukazují americké investice do zmíněné středoamerické země, které roku 1897 činily 221 mil. amerických dolarů a o deset let později, roku 1908, již 713 mil. amerických dolarů²⁹ – jednalo se tedy o více jak trojnásobný nárůst. O vlivu amerických podnikatelských kruhů na mexickou ekonomiku vypovídá také skutečnost, že roku 1912 Američané investovali v Mexiku již více než 1 miliardu dolarů, kterážto částka činila skoro tolik co veškerý mexický kapitál domácího původu, navíc americké firmy vlastnily 75 % všech mexických dolů a přes 50 % všech ropných polí.³⁰

Vedlejším produktem úspěchů amerických podnikatelů v Mexiku i jinde v zahraničí byl vznik mocných ekonomických monopolů. Tohoto procesu si všímá Walworth, který s ním spojuje období činnosti Taftovy administrativy.³¹ Autor však neopomíjí dodat, že sklony k ekonomickému expanzionismu představovaly integrální součást dobového veřejného mínění.³² Je tedy zcela přirozené, že americké finanční a podnikatelské kruhy projevovaly zvýšený zájem o mexické záležitosti včetně politické tvárnosti země.³³ Zájmy amerických podnikatelů se proto nutně musely střetnout s politikou prezidenta Wilsona v otázce Mexika.

²⁸ FERRELL, R. H.: c. d., s. 416-417.

²⁹ SKIDMORE, Thomas E. – SMITH, Peter H.: *Latin America, the United States, and the World*. In: SKIDMORE, Thomas E. – SMITH, Peter H.: *Modern Latin America*. Oxford, 2001, s. 363.

³⁰ PETRIE, John N.: *American Neutrality in the 20th Century: The Impossible Dream*. McNair Paper 33. Washington 1995, s. 39.

³¹ William Howard Taft byl 27. prezident Spojených států amerických v letech 1909-1913. Taftova vláda tedy bezprostředně předcházela prezidentskému období Woodrowa Wilsona.

³² WALWORTH, A.: c. d., s. 342.

³³ Hmatatelným dokladem této skutečnosti je např. dopis, který jménem železničních a těžbařských průmyslníků zaslal dne 12. 5. 1913 právník Delbert James Haft přímo prezidentu Wilsonovi. Viz LINK, Arthur Stanley (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*. Princeton 1978, s. 419-425.

2. 2. Madero a jeho krátká vláda

Významným momentem na vnitropolitické scéně Mexika byl ústup prezidenta Díaze z aktivní politické činnosti. Po krátké vládě prezidenta Francisca Leóna de la Barry³⁴ nastupuje na pozici hlavy mexické výkonné moci Francisco I. Madero. Taktéž osoba tohoto státníka dosahuje kontroverzního charakteru svého předchůdce, protože si v rozporuplnosti hodnocení ze strany autorů nijak nezadá s titulní postavou Porfiriata.

Pozitivním rysem Maderovy vlády byl nejen optimistický idealismus jejího předsedy, ale také Maderova snaha vybudovat skutečně demokratické zřízení v Mexiku, což povýšil na svůj hlavní úkol.³⁵ Autoři Oscar Theodore Barck a Nelson Manfred Blake hodnotí obdobným způsobem Madera, tedy jako idealistu a reformistu. Ovšem už poněkud rezervovaně vyznívá jejich tvrzení, že Maderova jemná duše byla stěží vybavena k tomu, aby kontrolovala výbušné síly mexické revoluce.³⁶

V podobném duchu se nese Ferrellův náhled na zkoumaného mexického státníka. Ferrell prostě konstatuje, že Madero se jednoduše nehodil do prostředí neustálého nepřátelství a intrik, které vířily v Mexico City. Autor se nespokojuje s mnohokrát omílaným tvrzením, které z Madera činí snílka – Ferrell jej opatrně prohlašuje rovnou za blázna. Autorovo podání naznačuje, že Madero chápal sama sebe jako vyvolený nástroj k obnově Mexika, Latinské Ameriky a možná i celého světa. Ferrell korunuje svoje odvážné mínění historkou, kdy Madero při setkání s americkým velvyslancem Henry Lanem Wilsonem přistavil prázdnou židli, o níž prohlásil, že na ní sedí jeho neviditelný přítel.³⁷ Následné nepřátelství velvyslance vůči Maderovi, které americký diplomat projevoval svým hodnocením mexického prezidenta coby nebezpečně radikálního jedince, však pramenilo spíše z osobní ekonomické zainteresovanosti³⁸ než z nějakého obskurního zážitku.

³⁴ Jeho činnost v prezidentském úřadu spadá do období mezi 25. 5. 1911 a 5. 11. 1911. Krátké období jeho administrativy není relevantní pro účely této práce.

³⁵ MEYER, M. C. – SHERMAN, W. L.: c. d., s. 511.

³⁶ BARCK, Oscar Theodore, Jr. – BLAKE, Nelson Manfred: *Since 1900: A History of the United States in Our Times*. New York 1954, s. 148.

³⁷ FERRELL, R. H.: c. d., s. 417.

³⁸ SLOAN, John W.: *United States Policy Responses to the Mexican Revolution: A Partial Application of the Bureaucratic Politics Model*. *Journal of Latin American Studies*, 10, 1978, č. 2., s. 286.

Skutečností je, že Maderova vláda fakticky selhávala při naplňování svých odvážných vizí. Administrativa nedokázala úspěšně provést zemědělskou reformu,³⁹ ani další potřebné změny ve školství a organizaci dělnictva. Meyer a Sherman vidí zásadní problém především v nedostatečném financování reformních kroků a přílišné složitosti nových právních úprav.⁴⁰ Josef Šusta se pokouší o další možnou explanaci neúspěchu Maderovy exekutivy. Český historik totiž upozorňuje, že odchodem Díaze z politického života ztratil politicky zaostalý mexický lid ochranu před podnikavými dobrodruhy, jejichž aktivitám bránila silná exekutiva za dob Porfiriata. Šusta navíc spatřuje problém v dravém pronikání amerických podnikatelů na mexický trh, což jen zesílilo problémy, s nimiž se Madero musel potýkat.⁴¹

Nezdar reformy prezidentovy vlády doprovázely četné vzpoury a místní povstání, které propukaly v různých částech země. Nejvážnější povstání proti Maderově vládě vedl Pascual Orozco, jenž započal svoji vzpuru proti exekutivě v severomexickém státě Chihuahua v lednu 1912. V březnu téhož roku vydali povstalci své prohlášení *Plan Orozquista*, v němž vinili Madera z odpadlictví od svých dřívějších zásad, vládní korupce, nepotismu atd.⁴² Sílu této rebélie umocnila finanční podpora Orozcových stoupenců, kterou Starr vyčíslil na 1 200 000 pesos.⁴³

Dopady povstání však nepocítila jen jeho rodná země, nýbrž se odrazilo také v politickém prostředí sousedních Spojených států amerických. V březnu 1912 přijal americký Kongres zákon, jenž přiřkl americkému prezidentovi pravomoc vyhlásit zákaz vývozu zbraní a munice ze Spojených států amerických do jakéhokoliv státu, o němž usoudil, že v něm panuje vnitrostátní násilí živěné právě dovozem amerického válečného materiálu. Zákon ponechával zcela na posouzení prezidenta, vůči které zemi takové embargo uvalí.⁴⁴ Ještě téhož dne, kdy byl zákon přijat, jej prezident Taft využil

³⁹ Skutečnost, že zemědělská otázka a sní související pozemková reforma představovala záležitost mimořádného významu dokládá i dopis Cecila Spring Riceho ze dne 7. 2. 1914, v němž přisuzuje Wilsonovi úvahu, dle níž je kořenem mexických problémů právě pozemková otázka. Viz LINK, Arthur Stanley (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*. Princeton 1979, s. 228-229.

⁴⁰ MEYER, M. C. – SHERMAN, W. L.: c. d., s. 513-514.

⁴¹ ŠUSTA, Josef: *IX. Velmoci v zámoří*. In: ŠUSTA, Josef: *Světová politika v letech 1871-1914. VI. V soumraku světové srážky*. Praha 1931, s. 292.

⁴² MEYER, M. C. – SHERMAN, W. L.: c. d., s. 516.

⁴³ STARR, F.: c. d., s. 342.

⁴⁴ CALERO, M.: c. d., s. 60.

k vyhlášení embarga vůči mexické vládě i povstalcům. O deset dní později své rozhodnutí změnil a sankcionoval jenom rebely.⁴⁵

Třebaže Orozcovo povstání bylo nakonec poraženo mexickou armádou pod vedením generála Victoriana Huerty, již v říjnu 1912 propuklo nové povstání vedené Felixem Díazem, synovcem odstoupivšího prezidenta Porfiria Díaze.⁴⁶ Po rychlé porážce byl Díaz odsouzen k trestu smrti, nicméně Madero zmírnil rozsudek na uvěznění. Nebylo to nic překvapivého, jelikož dle Calera prezident nenařídil nikdy žádnou popravu, a dokonce vůči svým největším nepřátelům projevoval velkorysost – zčásti také těmto vlastnostem autor přičítá Maderův pád.⁴⁷ Enriquez odmítá takové pojetí zvýrazňující Maderovy osobnostní kvality, protože rozsudek smrti nad Díazem byl odvolán Nejvyšším soudem a nikoliv Maderem, jehož údajný čin milosrdenství nenachází oporu v důkazech.⁴⁸

2. 3. Mexiko a jeho nový prezident

Pomyslnou tečku za politickou kariérou (a životem) prezidenta Madera učinilo povstání nazvané *Deset tragických dní (Decena Trágica)*. Rebelové se smluvili již během prosince 1912, přičemž se rozhodli do svého čela postavit generála Huertu.⁴⁹ Již od svého počátku se jednalo o povstání armádních důstojníků, nikoliv širokých lidových mas.⁵⁰ Rebélie započala dne 9. února 1913 okolo 5:00 ráno povstáním kadetů vojenské školy ve městě Tlalpam nedaleko Mexico City. Ještě téhož dne Madero s několika členy svého kabinetu vydal rozkaz, na základě něhož byl vrchním velitelem vojsk v Mexico City jmenován Huerta a zároveň byly rozšířeny pravomoci ministra financí a války.

Do víru revolučních událostí výrazně zasáhl americký velvyslanec v Mexico City Henry Lane Wilson. Meyer se Shermanem hodnotí tohoto politika jako ukázkového odchovance dolarové diplomacie, jenž v sobě viděl především ochránce amerických

⁴⁵ JOHNSON, W. F.: c. d., s. 335-336.

⁴⁶ Pro podrobnější popis viz STARR, F.: c. d., s. 373-374.

⁴⁷ CALERO, M.: c. d., s. 11.

⁴⁸ ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 58.

⁴⁹ Tamtéž, s. 61.

⁵⁰ Zpráva Williama Bayarda Hala z 18. 6. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 537.

obchodních zájmů.⁵¹ Dne 12. února velvyslanec Wilson vyjádřil formální protest proti pokračování násilí a společně se zástupci Španělska a Německa nabídl zprostředkování mezi Felixem Díazem a Maderem. Prezident Mexika to však odmítl s konstatováním, že situaci dostane pod kontrolu. Velvyslanec Wilson také neváhal sdělit Pedru Lascuráinovi (ministr zahraničních věcí v Maderově vládě), že by měl Madero raději odstoupit.⁵²

Události v hlavním městě Mexika dostaly poměrně rychlý spád, když 15. února proběhla tajná schůze mexického senátu. Na této schůzi Lascuráin vyzval zmíněné legislativní těleso k urychlené akci, což podpořil tvrzením, že dle informací velvyslance Wilsona hrozí vojenský zásah 3 000 amerických vojáků.⁵³ Vyvrcholením politické činnosti ambasadora Wilsona pak byla jeho osobní účast na podepsání tzv. *Paktu z Ciudadela*, v kteréžto politické dohodě se povstalcí zavázali do tří dnů sestavit dočasnou vládu, v níž si rozdělili posty.⁵⁴

Události, které následovaly den po podpisu uvedeného ujednání, lze nejlépe charakterizovat jako politickou frašku probíhající za vnějškového respektování ústavy z roku 1857 a pod faktickou taktovkou vzbouřenců. Nejprve rezignoval prezident Madero,⁵⁵ čímž post prezidenta legálně přešel na Lascuráina, ten složil prezidentskou přísahu a obratem jmenoval Huerta ministrem vnitra. Ani ne hodinu poté (přesněji za 56 minut) Lascuráin rezignoval, čímž dle ústavy úřad prezidenta přešel na ministra vnitra – na Huerta. Během jednoho dne se tak v Mexiku vystřídali hned tři prezidenti.⁵⁶

Právě způsob, jakým Huerta nabyl nejvyšší pozici v mexické exekutivě, vedl některé autory k obhajobě zákonného charakteru jeho vlády. Například Enriquez se ohrazuje vůči odmítavému postoji americké vlády s poukazem na dokonalou legalitu

⁵¹ MEYER, M. C. – SHERMAN, W. L.: c. d., s. 520.

⁵² Nelze určit přesné datum, popisovaná událost proběhla někdy mezi 13. a 14. 2. 1913. Blíže viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 541.

⁵³ ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 85-86. Nicméně později se ukázalo, že předpoklady velvyslance Wilsona jsou liché, poněvadž dne 16. 2. 1913 prezident Taft telegraficky sdělil Maderovi, že nevydal žádný rozkaz ohledně vojenské intervence a ujistil jej o přátelských úmyslech USA. Viz ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 79.

⁵⁴ Výtah z tohoto paktu uvádí MEYER, M. C. – SHERMAN, W. L.: c. d., s. 520. Celé znění této dohody lze najít v ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 106-109.

⁵⁵ Nejspíše pod pohrůžkou smrti viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 546. Spolu s Maderem rezignoval i mexický viceprezident José María Pino Suárez.

⁵⁶ MEYER, M. C. – SHERMAN, W. L.: c. d., s. 521.

Huertova nástupu do úřadu prezidenta.⁵⁷ Podobné argumenty užívá Calero, když se snaží prokázat nejen zákonnost Huertova nového postavení, ale také vyvrátit domněnku, že Maderova smrt byla politickou vraždou.⁵⁸

Na konci února 1913 bylo tedy zjevné, kdo se stal novou hlavou mexického státu. Otevřena zůstávala otázka, jak se k celé situaci postaví nejmocnější soused Mexika – Spojené státy americké. Mezi rokem 1911 a inaugurací prezidenta Wilsona určovali americkou zahraniční politiku vůči Mexiku dva muži – prezident Taft a velvyslanec Wilson.⁵⁹ Pozice amerického diplomata byla již dosti objasněna při deskripci událostí Deseti tragických dní. Zbývá dodat, že velvyslanec okamžitě po smrti Madera odeslal americkému ministru zahraničí Philanderu Knoxovi telegram, v němž prohlásil Maderovu smrt za uzavřený incident a doporučil oficiálně uznat novou mexickou vládu.⁶⁰

Přístup prezidenta Tafta k novoapečenému mexickému prezidentovi a jeho exekutivě byl neutrální, jelikož americký státník nevyjádřil žádné oficiální uznání mexické vlády. Nejasné zůstávají také prezidentovy motivy.⁶¹ Lze tedy prohlásit, že přinejmenším do Wilsonovy inaugurace postrádaly Spojené státy americké konkrétní koncepci dalších vztahů se svým jižním sousedem.

⁵⁷ ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 116.

⁵⁸ CALERO, M.: c. d., s. 10-11. K uvedenému tvrzení lze dodat, že existují pochybnosti, kdo vlastně dal Madera zavraždit viz MEYER, M. C. – SHERMAN, W. L.: c. d., s. 521. Názory na danou událost se pohybují od Šustova jednoznačného pohlášení o vině Huerty, viz ŠUSTA, J.: c. d., s. 292, přes opatrné konstatování o okolnostech obviňujících Huerta, viz JOHNSON, W. F.: c. d., s. 336, po neurčité tvrzení, že Huerta dovolil, aby byl Madero zabit, viz BROOKS, E. C.: c. d., s. 201.

⁵⁹ SLOAN, J. W.: c. d., s. 286.

⁶⁰ Tamtéž, s. 287.

⁶¹ V této problematice se autoři dosti rozcházejí. Vyskytují se např. úvahy, že Taft se snažil svým vyčkáváním připravit vhodnější podmínky pro jednání o obchodních smlouvách s Mexikem, viz LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 108. a BLUM, J. M.: c. d., s. 88. Dost možná jen prostě přenechal otázku uznání nové vlády nastupujícímu Wilsonovi, viz TRASK, Roger R.: *Missionary Diplomacy*. In: DECONDE, Alexander (ed.): *Encyclopedia of American Foreign Policy: Studies of the Principal Movements and Ideas. Volume II*. New York 1978, s. 576. Taft možná prodléval v nečinnosti, protože si byl vědom blížící se mezinárodní politické krize, viz BAILEY, Thomas A.: *A Diplomatic History of the American People*. 10. vydání. Englewood Cliffs 1980, s. 555. Prezident navíc nemusel cítit jistotu, protože nevěděl, jestli má Huerta dostatečnou podporu Mexičanů, navíc došlo k vraždě Madera a nakonec Taftovi zbývalo do konce jeho funkčního období jen pár dnů, viz JOHNSON, W. F.: c. d., s. 336. Taft možná považoval za vhodné, aby tak důležitou otázku řešila nová vláda nadána čerstvým mandátem, viz LOW, Alfred Maurice: *Woodrow Wilson: An Interpretation*. Boston 1918, s. 88.

2. 4. Wilsonova reakce na Huertův režim

Taftův nástupce v Bílém domě zaujal nejprve stejně opatrný postoj jako jeho předchůdce, což nejlépe ilustruje jeho odměřená odpověď na Huertovu gratulaci i jeho váhání, jakým titulem má mexického prezidenta oslovovat.⁶² Wilsonův záměr neuznat Huertovu vládu však nakonec krystalizuje v *Projevu o vztazích s Latinskou Amerikou*, v němž v podstatě odmítá uzнат nové politické uspořádání v Mexiku. Ačkoliv Wilsonovu snahu podpořil americký ministr zahraniční William Jennings Bryan, většina členů jeho vlastního kabinetu pokládala prezidentova stanoviska za radikální a uspěchaná.⁶³

Ferrell navíc upozorňuje na diplomatický rozměr zmíněného projevu. Od časů, kdy Thomas Jefferson setrval v úřadu ministra zahraničí,⁶⁴ Spojené státy uznávaly každou vládu, která vykazovala kontrolu nad svým územím a obyvatelstvem, jako vládu de iure. Wilson však prosadil nový přístup v otázce uznávání zahraničních vlád, když trval na požadavku zákonné existence těchto exekutiv.⁶⁵ Americký prezident však nevykonával svoji novátorsky pojatou zahraniční politiku příliš důsledně. Na tuto skutečnost poukazuje Calero, když podává obraz prezidenta Wilsona, jenž zcela v rozporu s dosavadními politickými zvyklostmi, odmítá uzнат mexickou vládu de facto, ale nemá zatěžko uzнат povstaleckou exekutivu v Peru.⁶⁶ Autorovo odhalení slabin, kterými se vyznačovala prezidentova zahraniční politika, sice usiluje o nalezení pádných argumentů pro kritiku Wilsona, nicméně nepostrádá věcnou přesnost. Dokonce i nezaujatý a přísně exaktní výčet událostí v soudobých mezinárodních vztazích uvádí, že Spojené státy v době probíhající mexické krize doporučily uznání peruánského prezidenta, přestože jej dosadila vojenská junta.⁶⁷

Vůči mexickým záležitostem však Wilsonova politika nejevila tak nápadnou nesoudržnost. Zřejmě se to týkalo také osob spjatých s mexickými událostmi. Již 25.

⁶² LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 158.

⁶³ TRASK, R. R.: c. d., s. 575.

⁶⁴ Thomas Jefferson byl v letech 1789-1793 historicky prvním ministrem zahraničí Spojených států amerických.

⁶⁵ FERRELL, R. H.: c. d., s. 419.

⁶⁶ CALERO, M.: c. d., s. 12.

⁶⁷ SELLERS, Kathryn: *Chronicle of International Events*. *The American Journal of International Law*, 8, 1914, č. 2., s. 369.

března 1913, tedy přesně měsíc po telegramu velvyslance Wilsona, se objevuje první zmínka o úvahách prezidenta na změnu diplomatického zastoupení v Mexiku.⁶⁸ Prezidentovy úvahy nedošly okamžité realizace, a proto jeho stejnojmenný ambasador v Mexiku nadále „bombardoval Washington telegramy obhajujícími nutnost uznat Huertu.“⁶⁹ Teprve o měsíc později se prezident obrací na Williama Bayarda Hala, kterého vyzývá ve velmi opatrně formulovaném dopise k možné pozorovací misi ve Střední a Jižní Americe.⁷⁰

Zmíněná skutečnost ukazuje, že prezident Wilson nepovažoval stávajícího amerického velvyslance v Mexiku za dostatečně hodnověrnou osobu. Vzájemnému neporozumění obou politiků napomáhaly jejich rozdílné názory. Výstižně a stručně ukazuje celkový rozměr dané situace Johnson. Autor pokládá další setrvávání velvyslance Wilsona na nemožné právě kvůli opačným názorům prezidenta a jeho diplomatického zástupce.⁷¹ Johnson dále popisuje, jak Bryan 4. srpna 1913 oznámil, že s účinností od 14. října 1913 ambasador Wilson rezignuje na svůj úřad, zatímco prezident vysílá Hala jako svého neoficiálního zpravodaje do Mexika. Autor ukazuje, že Wilson nemeškal a hned po ohlášení velvyslancova odchodu poslal do Mexika svého osobního zástupce Johna Linda. Johnson uzavírá popis této personální rošády tvrzením, že Lindova mise postrádala efektivitu.⁷²

Calhoun podtrhává negativní vidění Lindových schopností, když právě jeho misi zařazuje jako ilustrativní příklad toho, že „Wilsonův úsudek při vybírání diplomatických vyjednávačů byl z valné většiny notoricky chabý.“⁷³ Ostatní autoři v otázce Lindových schopností dávají Calhounovi zapravdu. Small shrnuje Lindovu připravenost na úkol svěřený mu prezidentem konstatováním, že Wilsonův osobní zástupce v Mexiku „neměl znalosti o Mexiku, španělštině, ani diplomacii.“⁷⁴ Ani Lindův předchůdce na tom nebyl o mnoho lépe. Walworth shledává u Hala

⁶⁸ LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 228.

⁶⁹ SMALL, M.: c. d., s. 9.

⁷⁰ Dopis Williamu Bayardovi Halovi z 19. 4. 1913 viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 335.

⁷¹ Takové hodnocení dokládá dostupná korespondence. V dopise ze 13.-14. 6. 1913 Wilson jménem své vlády zcela chladně a rezolutně odmítá jeden z mnoha velvyslancových dopisů volajících po uznání Huertovy exekutivy. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 518.

⁷² JOHNSON, W. F.: c. d., s. 337-338.

⁷³ CALHOUN, F. S.: c. d., s. 35.

⁷⁴ SMALL, M.: c. d., s. 10.

nedostatečné zázemí pro pochopení mexických záležitostí, autor také ukazuje první Halovu zprávu, v níž Wilsonův osobní přítel pokládá řádné volby v Mexiku za jedinou možnost jak odvrátit krizi, která by vyžadovala americký zásah.⁷⁵ Halův význam však spočívá také v tom, že svého prezidenta zásoboval hodnoceními, která líčila Huertu jako neschopného opilce.

Nutno ovšem dodat, že Halův náhled na mexického diktátora přejímá a sdílí namnoze i vědecká literatura. Halovo vidění Huerty coby „starce podobného opici (...) o němž lze skoro říci, že žije alkoholem. Podnapilý, nebo alespoň polopodnapilý (není nikdy střízlivý)...“⁷⁶ potom často citují i další autoři.⁷⁷ Small například vykresluje Huertu jako pijáka jedné lahve koňaku denně, jenž dává přednost vládním schůzím pořádaným v barech a tavernách.⁷⁸ Spojení Huerta-alkoholik dokončuje Ferrell, jenž nezapomíná dodat, že prezidentovo opilectví mu přivodilo smrtelnou cirhózu jater.⁷⁹

Informace, kterých se prezidentu Wilsonovi dostávalo jak od Hala, tak od Linda, nezůstaly bez odezvy. Na konci srpna 1913 Wilson dává průchod svému odmítnutí mexické vlády v podobě, kterou jí vtiskl Huerta, prostřednictvím *Projevu o mexických záležitostech společnému zasedání Kongresu*. O vážnosti jeho projevu svědčí, že naléhavě nabádal Američany, aby opustili diktátorské Mexiko a zároveň se rozhodl uplatnit zbrojní embargo vůči Mexiku dle dikce zákona z 14. 3. 1912,⁸⁰ jehož prvně použil prezident Taft za Orozcova povstání. Tímto projevem začíná Wilson uplatňovat politiku „opatrného čekání“ (*Watchfull Waiting*).⁸¹

Zatímco Wilsonovy záměry nabývaly stále konkrétnějších kontur, situace v Mexiku se vyhrcovala. 10. října provedl Huerta vojenský převrat, při němž nechal zatknout 110⁸² poslanců. Link upozorňuje na zajímavou shodu okolností, jelikož pouhý den po nastolení vojenské diktatury vykonal oficiální návštěvu Huerty britský

⁷⁵ WALWORTH, A.: c. d., s. 342.

⁷⁶ Původní nezkrácená citace pochází z Halova Memoranda o záležitostech v Mexiku. Viz LINK, Arthur Stanley (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*. Princeton 1978, s. 31.

⁷⁷ Např. MEYER, M. C. – SHERMAN, W. L.: c. d., s. 529. a TRASK, R. R.: c. d., s. 576.

⁷⁸ SMALL, M.: c. d., s. 7.

⁷⁹ FERRELL, R. H.: c. d., s. 417.

⁸⁰ LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 230.

⁸¹ Slovní spojení „opatrné čekání“ nadále psané bez uvozovek bude označovat pouze zmíněnou Wilsonovu politiku. Nebude tedy vyjadřovat obecný význam plynoucí ze spojení těchto dvou slov.

⁸² Walworth uvádí 112 poslanců. Viz WALWORTH, A.: c. d., s. 364.

velvyslanec v Mexiku Sir Lionel Carden.⁸³ Robert Dallek tuto souhru událostí hodnotí jako zřejmý souhlas britské vlády s Huertovým zákrokem.⁸⁴ Wilson pobouřený takovým přístupem britského vládního činitele napsal rozhořčený oběžník, v němž obvinil některé státy, že dovolují svým občanům podporovat Huertův režim výměnou za ekonomické výhody.⁸⁵ Svoje výhrady vůči vlivu investic na nazírání latinskoamerických států potom prezident vtělil do svého *Projevu o Politice vůči Latinské Americe*, který pronesl v alabamském městě Mobile.

2. 5. Carranzovo povstání a jednání v Nogales

Politický vývoj v Mexiku nabíral stále větší kurz směrem k upevnování Huertovy dikatury, což dokládají všeobecné říjnové volby, které následujícím způsobem zachytil Johnson. Autorem popsaný výběr nové politické reprezentace do kongresu a na posty prezidenta a viceprezidenta proběhl pouze v mexických státech, které ovládal Huerta, navíc voleb se zúčastnila méně než polovina oprávněných voličů. Johnson dále uvádí, že kvůli těmto podmínkám nově zvolený kongres prohlásil prezidentské volby za neplatné, nicméně prodloužil Huertovo setrvávání v roli prozatímního prezidenta do července roku 1914.⁸⁶

Trask spatřuje v těchto volbách a jejich závěrečném výsledku konec politiky opatrného čekání a počátek Wilsonových sympatií vůči tzv. konstitucionalistům vedeným Venustianem Carranzou,⁸⁷ kteří od března 1913 vedli ozbrojené povstání proti Huertově vládě. Následující období mezi listopadem 1913 a dubnem 1914 charakterizuje Link jako Wilsonovu kampaň směřující „k diplomatické izolaci Huerty a poté k povzbuzení konstitucionalistů v jejich válce proti Huertovi.“⁸⁸

Postoje konstitucionalistů vůči uvedenému obratu, který nastal v americké zahraniční politice výmluvně ukazuje průběh jednání v Nogales, k němuž došlo v listopadu 1913. Konstitucionalisté především odmítali Huertu a jím nastolený režim,

⁸³ LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 116-117.

⁸⁴ DALLEK, Robert: *National Mood and American Foreign Policy: A Suggestive Essay*. American Quarterly, 34, 1982, č. 4., s. 353.

⁸⁵ WALWORTH, A.: c. d., s. 365.

⁸⁶ JOHNSON, W. F.: c. d., s. 339.

⁸⁷ TRASK, R. R.: c. d., s. 577.

⁸⁸ LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 119.

přičemž usilovali o naprosté odstranění stávající mexické vlády.⁸⁹ Carranza a jeho stoupenci oceňovali záměr Spojených států upustit od zbrojního embarga, které bylo uvaleno v srpnu 1913 vůči všem bojujícím frakcím v Mexiku. Jakmile ovšem na jednání vyvstala otázka možného amerického zásahu do mexických záležitostí, Carranza kategoricky odmítl vůbec uvažovat o této alternativě.⁹⁰ Skutečnost, že konstitucionalisté nakonec ujistili Hala o svých úmyslech ochraňovat majetková práva cizinců, přikládá Blum snaze Carranzu zajistit si přísun zbraní poté, co bude odvoláno zbrojní embargo.⁹¹

Nogaleské rozhovory následovala Wilsonova nota, kterou adresoval evropským státům. V tomto dokumentu prezident apeloval na nesobecké úmysly své země vůči Mexiku, zároveň však jemně naznačil možnost jisté intervence Spojených států. Především však zcela odsoudil Huertův režim.⁹² Diplomatické vyjádření prezidentových názorů nebylo zcela samoúčelné, poněvadž právě mnohé evropské státy pokládaly Wilsonovu politiku vůči Mexiku za nepraktickou a idealistickou, což pregnančně shrnuje výrok německého císaře Viléma II.: „Morálka – v pořádku, ale co dividendy?“⁹³ Kontrastně také působila skutečnost, že během let 1913-1914 uznalo Huertův režim jako legální a legitimní vládu v Mexiku 29 států,⁹⁴ zatímco americký postoj sdílela pouze Argentina, Brazílie, Chile a Kuba.

2. 6. Incident v Tampico a invaze ve Veracruz

Okolností, která dopomohla k další eskalaci napjatých vztahů mezi Spojenými státy a Mexikem, byly zbraně. V únoru 1914 prezident Wilson odvolal zbrojní embargo, které na válčící strany v Mexiku uvalil v srpnu 1913. Jelikož konstitucionalisté mohli zákonnou cestou získávat libovolné množství zbraní, Hurta navýšil počet členů

⁸⁹ Halův dopis Bryanovi z 15. 11. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 545-546.

⁹⁰ Halův dopis Bryanovi z 16. 11. 1913. Viz tamtéž, s. 558.

⁹¹ BLUM, J. M.: c. d., s. 89.

⁹² Celé znění uvedené note poskytuje LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 585-586. Doslovnou citaci lze nalézt také v SMALL, M.: c. d., s. 12-13.

⁹³ BAILEY, T. A.: c. d., s. 557.

⁹⁴ Přesněji Huertův režim uznala Belgie, Bolívie, Bulharsko, Černá Hora, Čína, Dánsko, Ekvádor, Francie, Guatemala, Haiti, Honduras, Itálie, Japonsko, Kolumbie, Kostarika, Monako, Německo, Nizozemsko, Norsko, Peru, Portugalsko, Rakousko-Uhersko, Rusko, Salvádor, Španělsko, Švýcarsko, Turecko, Uruguay a Velká Británie. Tato data pocházejí ze SELLERS, K.: c. d., s. 367.

pravidelné armády na 200 000 mužů.⁹⁵ Dalším krokem mexického prezidenta byla snaha opatřit si zbraně, což v kombinaci s původně banálním incidentem v přístavu Tampico mělo osudné následky pro Huertu i jeho vládu.

Celá událost se odehrála během odpoledne 9. dubna 1914 v mexickém přístavu Tampico ve státu Tamaulipas. Během uvedeného dne probíhaly v Tampicu boje, při nichž dva dělové čluny federální mexické vlády ostřelovaly pozice konstitucionalistů ležící v blízkosti města. Nad městem samotným panovalo stanné právo. Nedaleko Tampica kotvil křižník Spojených států amerických Dolphin. Z této lodi byl odpoledne toho dne vyslán záchranný člun, na jehož palubě se nacházela skupina námořníků pod vedením vojenského pokladníka. Zmíněný člun zakotvil u mostu Iturbide v tampicském přístavu s úkolem nakoupit pohonné hmoty.

Komplikace nastaly v okamžiku, kdy plukovník Hinojosa, velitel vojsk státu Tamaulipas, nechal zatknout posádku záchranného člunu a vsadit ji do vězení. Jakmile se o této události dozvěděl generál Ignacio Morelos Zaragoza, nechal všechny zatčené propustit a okamžitě odeslal omluvu veliteli Dolphinu kontraadmirálovi Henry T. Mayoovi a americkému konzulovi.⁹⁶ Kontraadmirál však reagoval žádostí, aby byl potrestán příslušný mexický důstojník a americké vlajce vzdán hold, což Mayo podal ve formě ultimáta, které je nutno splnit do 6:00 večer následujícího dne.⁹⁷

Napjaté situaci přitížil sám Wilson, jenž podpořil kontraadmirála, ačkoliv tento důstojník jednal čistě na základě svévolného rozhodnutí. Taktéž kroky mexické strany nijak neutlumily rostoucí napětí, což se plně projevilo při dvou podužných incidentech. Nejprve mexický cenzor zpozdil odeslání dopisu amerického chargé d'affaires Nelsona O'Shaughnessyho a poté byl zatčen námořník z lodě Minnesota, když vyzvedával poštu ve Veracruz.⁹⁸ Vývoj událostí nezměnil ani Huertův návrh, že Mexičané vzdají hold americké vlajce 21 dělovými salvami až poté, co stejným způsobem poctí mexickou vlajku Američané.⁹⁹

⁹⁵ MEYER, M. C.: c. d., s. 550.

⁹⁶ SMALL, M.: c. d., s. 20.

⁹⁷ Viz Bryanův dopis z 10. 4. 1914 in LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 420-421.

⁹⁸ CALHOUN, F. S.: c. d., s. 45.

⁹⁹ Viz dopis O'Shaughnessyho Bryanovi ze dne 15. 4. 1914 in LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 446-447.

Wilson odmítl přistoupit na Huertovy podmínky a naopak konkretizoval svůj postoj ve sdělení, že nebudou-li splněny americké požadavky do 6:00 večer 19. dubna, předloží celou záležitost Kongresu v pondělí 20. dubna.¹⁰⁰ Vývoj událostí šel pádovým tempem k otevřenému vojenskému střetnutí. Onu pomyslnou rozbušku, která nakonec přivedla eskalující napětí k explozi, odhalily dvě nenápadné zprávy Williama Wesleyho Canady, amerického konzula ve Veracruz. Tento diplomat totiž varoval ministerstvo zahraniční, že k Veracruz míří německá loď Ypiranga, která zde hodlá složit náklad zbraní určených Huertově armádě.¹⁰¹

Wilson, věren svému předchozímu prohlášení, předložil Kongresu žádost o svolení s užitím ozbrojených sil. Po dvoudenní debatě byl prezidentův návrh schválen poměrem hlasů 323 pro ku 29 proti ve Sněmovně reprezentantů a 72 pro ku 13 proti v Senátu.¹⁰² Konečné rozhodnutí vojensky intervenovat však neproběhlo na parlamentní půdě, nýbrž prostřednictvím telefonického rozhovoru, jenž proběhl coby spěšná reakce na oznámené připlutí Ypirangy a jehož se účastnil prezident Wilson, časně zrána 21. dubna.¹⁰³ Následujícího dne již americké jednotky kontrolovaly obsazený Veracruz, nicméně rychlost celé intervence byla vykoupena oběťmi na životech.¹⁰⁴

Přestože celá operace proběhla po vojenské stránce hladce a americký Kongres ji posvětil svojí rezolucí, existující mezinárodní krize nadále přetrvávala. Vojenský zásah navíc nedosáhl ani jednoho z oficiálně vyhlášených cílů, kvůli němuž byla americká vojska vyslána do Veracruz. Americká vlajka se nedočkala požadované pocty, Američané pobývající v Mexiku a jejich majetek nezískali o mnoho více bezpečí než před invazí, a koneckonců ani Ypiranze nezabránila okupace Veracruz složit braně na mexické půdě.¹⁰⁵

Předchozím výčtem však komplikace, které vojenský zásah ve Veracruz přinesl, nekončí. Původní úmysl zabránit německé Ypiranze vyložit svůj náklad v Mexiku totiž

¹⁰⁰ Prohlášení z 18. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 460. Uvedené ultimátum popisuje také JOHNSON, W. F.: c. d., s. 340.

¹⁰¹ Podrobněji viz MEYER, M. C.: c. d., s. 551. nebo LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 464 a 477.

¹⁰² BARCK, O. T., Jr. – BLAKE, N. M.: c. d., s. 151.

¹⁰³ Podrobný popis podává Tumulty v TUMULTY, J. P.: c. d., s. 151-152.

¹⁰⁴ Mezi 21. a 22. 4. 1914 zemřelo 19 amerických vojáků a 61 jich bylo zraněno. Přesné vyčíslení mexických ztrát neexistuje, odhady hovoří o 157-172 mrtvých a 195-250 raněných. Tyto údaje pochází z YOCKELSON, Mitchell: *The United States Armed Forces and the Mexican Punitive Expedition: Part 1. Prologue*, 29, podzim 1997, č. 3.

¹⁰⁵ PETRIE, J. N.: c. d., s. 48.

automaticky přivodil zhoršení diplomatických vztahů s dotyčnou evropskou mocností, taktéž zjitřená nálada panující v americkém Kongresu¹⁰⁶ nedávala naději na brzké mírové uspořádání. Co však skutečně činilo z amerického vojenského angažmá v Mexiku naprostý debakl, bylo ostré prohlášení Carranzy, který pouhý den po začátku invaze trpce označil americké „činy spáchané ve Veracruz jako skutky vysoce urážlivé vůči důstojnosti a suverenitě Mexika.“¹⁰⁷ Netřeba podotýkat, že dlouhodobě špatným vztahům mezi Spojenými státy a jejich jižním sousedem intervence nikterak neprospěla (Huerta nechal ihned vykázat amerického chargé d'affaires z Mexika).

Paprsek nadějev svitl teprve v okamžiku, kdy Argentina, Brazílie a Chile oficiálně nabídly své služby ke zprostředkování smírného řešení mezi oběma zneprátelenými státy. Třebaže v tehdejší vypjatém mezinárodním klimatu působil zmíněný projev dobré vůle jako překvapivý obrat, Small ukazuje, že navrhovaná diplomatická intervence nebyla ani nečekaná, ani nezvyklá. Již od srpna 1913 zaujala Argentina, Brazílie a Chile společný postoj vůči snahám Spojených států o Huertovu rezignaci. Navíc vzhledem ke skutečnosti, že uvedené země byly jedinými význačnými aktéry na mezinárodním kolbišti, kteří neuznávali Huertův režim, existovaly pádné důvody proto, že jejich nabídku Wilson přijme.¹⁰⁸

Následující běh událostí stručně, avšak výmluvně, vykreslují Barck s Blakem. Tito autoři hlavně upozorňují na nadšený ohlas, který si v Latinské Americe vysloužil prezident, když souhlasil s nabídkou jihoamerických mocností na mírová jednání. Třebaže mírové rozhovory narazily na výrazné překážky, Huerta v červenci 1914 konečně vzdal svoji snahu udržet si post prezidenta, načež odjel z Mexika.¹⁰⁹ Trask dospívá k podobným závěrům, přičemž upřesňuje, že důvodem Huertova odstoupení z úřadu byla intervence Spojených států spolu se zesíleným konfliktem, který vedli Huertovi nepřátelé.¹¹⁰

¹⁰⁶ Obě posledně jmenované obtíže zachycuje WALWORTH, A.: c. d., s. 374.

¹⁰⁷ LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 485.

¹⁰⁸ SMALL, M.: c. d., s. 27-28.

¹⁰⁹ BARCK, O. T., Jr. – BLAKE, N. M.: c. d., s. 152.

¹¹⁰ TRASK, R. R.: c. d., s. 577.

3. ANALÝZA WILSONOVY POLITIKY

3. 1. *Wilson coby nováček v zahraniční politice*

Přestože se tato práce zaobírá obdobím mezi březnem 1913 a dubnem 1914, relevanci nepostrádá ani stručné přiblížení Wilsonova uvažování v době před nástupem do prezidentského úřadu. Pro pochopení pozdějších prezidentových kroků vůči Mexiku jsou podstatné především jeho názory na zahraniční politiku.

Přednostně je nutno prohlásit, že mezinárodní vztahy a problémy soudobé diplomacie Wilsona přinejmenším do okamžiku jeho zvolení prezidentem příliš nezajímaly. Postoj budoucí hlavy státu názorně předvádí jeho známý výrok: „Bylo by ironií osudu, kdyby se moje vláda musela zabývat hlavně zahraniční politikou.“¹¹¹ Dokonce uprostřed probíhající mexické krize, kdy již nabyl mnoha zkušeností a vládl poměrně slušným přehledem o aktuální mezinárodní situaci, si prezident přiznával svůj přetrvávající amatérismus v otázkách diplomacie.¹¹²

Z předkládaných výroků však nelze vyvozovat, že by Wilson zcela postrádal jakýkoliv přehled o zahraničně politických záležitostech, jež se týkaly jeho země. Navzdory jistému váhání zaujal budoucí prezident jasné stanovisko vůči Španělsko-americké válce z roku 1898, která vyústila v okupaci Filipín a Kubu Spojenými státy. Již v interpretaci Wilsonových postojů k této dějinné události se projevují odlišná stanoviska různých autorů.

Pro Geršova zůstává Wilson horlivým obhájcem imperialistické politiky USA, jelikož schvaluje anexi Filipín, veden přesvědčením o potřebnosti nové hranice pro svoji zemi.¹¹³ Obraz Wilsonova souhlasu s americkým zábohem Filipín poněkud koriguje Calhoun, když poukazuje na pozdější prezidentovy úvahy. V nich Wilson sice hovoří ve prospěch anexe, avšak nikoliv kvůli materiálnímu prospěchu Spojených států amerických, nýbrž proto, že anexe Filipín dává jejich obyvatelům naději na svobodu a

¹¹¹ Uvedené Wilsonovo tvrzení, které nastávající prezident sdělil svému kolegovi z univerzity v Princetonu, citují mnohé práce o Wilsonovi. Do svých děl ho zařadili např. GERŠOV, Z. M.: c. d., s. 75. TRASK, R. R.: c. d., s. 575. WALWORTH, A.: c. d., s. 342.

¹¹² Dopis Walteru Hines Pageovi ze dne 6. 12. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 20.

¹¹³ GERŠOV, Z. M.: c. d., s. 31.

nezávislost.¹¹⁴ Nutno podotknout, že Geršov zmíněné Wilsonovy názory z pozdější doby nebere vůbec v potaz.

Jistým kompromisem mezi Geršovovým a Calhounovým stanoviskem je článek Richarda W. Van Alstyneho. Autor sice nezastírá Wilsonův sklon hodnotit válečné střetnutí z roku 1898 nekriticky prostřednictvím omezeného čistě amerického pohledu na věc, avšak pomocí citací přímo z Wilsonova díla ukazuje, že budoucímu prezidentovi šlo o přizpůsobení této části světa západním standardům, než o pouhý ekonomický prospěch pro Američany.¹¹⁵ Co však Van Alstyneův výklad zřetelně ukazuje, je Wilsonova jednoznačná tendence k etnocentrismu.

Wilsonův náhled na Španělsko-americkou válku však představuje spíše výjimečné vybočení z jeho obvyklého nezájmu o mezinárodně politické dění. Není proto překvapivé, že většina autorů hodnotí nového amerického prezidenta jako nováčka v zahraniční politice. V tomto ohledu je tedy pravdivé tvrzení Wilsonova současníka Brookse, jenž pokládá nového prezidenta za nezkušeného člověka, který se dosud zabýval nanejvýš politickou filozofií.¹¹⁶ Rovněž Blum upozorňuje (ve světle výše uvedených faktů oprávněně) na prezidentovu neznalost v oblasti zahraniční politiky, přičemž stejný handicap spatřuje autor u Bryana, kterého si Wilson vybral za svého ministra zahraničí.¹¹⁷

3. 2. *Wilson coby tvůrce zahraniční politiky*

Vzájemnému vztahu obou výše jmenovaných politiků je nutno věnovat pozornost právě v souvislosti s pojetím této analýzy. Již letmý pohled na dokumenty, které se vztahují k zahraniční politice Spojených států vůči Mexiku mezi léty 1913 a 1914 a které jsou obsaženy ve Linkových sbírkách, ukazuje, že pod mnohými z těchto písemností je podepsán právě Bryan. Navzdory tomuto zjištění je nutné přistupovat k uvedeným pramenům s určitou obezřetností.

¹¹⁴ CALHOUN, F. S.: c. d., s. 20-21.

¹¹⁵ VAN ALSTYNE, Richard W.: *Woodrow Wilson and the Idea of the Nation State*. International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-), 37, 1961, č. 3., s. 299-300.

¹¹⁶ BROOKS, E. C.: c. d., s. 168.

¹¹⁷ BLUM, J. M.: c. d., s. 85-86.

Wilson velice záhy rozpoznal svoji nedostatečnou teoretickou průpravu v otázkách diplomacie, a proto již během prosince 1912 se důkladně věnoval analýze americké zahraniční politiky.¹¹⁸ Právě toto intenzivní studium a následující průzkumy (viz Halova a Lindova mise do Mexika) napomohlo větší samostatnosti prezidenta při rozhodování v zahraničně politických záležitostech. Naprostá většina autorů potom souhlasí, že zahraniční politiku státu vlastně řídil více Wilson, nežli Bryan.

Pregnantně to shrnuje Bailey, když tvrdí, že „při vytváření diplomatických rozhodnutí většího významu Wilson vystupoval jako svůj vlastní ministr zahraničí.“¹¹⁹ Pravdivost takového hodnocení podporují obdobné závěry, k nimž dochází Harold J. Laski ve svém vlivném díle. Britský sociolog zařazuje Wilsona po bok těch amerických prezidentů, kteří prakticky ve všech ohledech vykonávali funkci ministra zahraničí.¹²⁰ Laski sice připouští, že také Wilson mohl naslouchat svým poradcům, nicméně výsledná politika byla veskrze utvářena vlastními myšlenkami prezidenta.¹²¹ Autorovo přesvědčení o absolutní Wilsonově autonomii, kterou uplatňoval v rámci svého kabinetu, kulminuje v následujícím prohlášení. Silné osobnosti v prezidentském úřadu občas spoléhaly na některé ze svých kolegů, ale „Wilson, ve všech záležitostech větší důležitosti, jednal se svými ministry jako s poslíčky.“¹²² Tvrzení to není nikterak přehnané, což dokazuje samotný Wilson, který prosazoval, aby členové kabinetu nečinili veřejná prohlášení bez jeho pokynů.¹²³

V problematice Wilsonova a Bryanova přístupu k zahraniční politice Spojených států vystupuje ještě jeden důležitý argument. Konkrétně tento argument uchopuje Barck s Blakem, když na příkladu amerického úsilí o řešení mezinárodních sporů mírovou cestou ukazují, že v mnoha diplomatických otázkách měli prezident i jeho ministr podobné názory.¹²⁴ Uvedené zjištění lze však aplikovat také na mexický případ zkoumaný touto prací. Link, coby hlavní editor obsáhlého souboru Wilsonových a Bryanových písemností, dospívá k závěru, že v mexických záležitostech postupovali

¹¹⁸ WALWORTH, A.: c. d., s. 346.

¹¹⁹ BAILEY, T. A.: c. d., s. 545.

¹²⁰ LASKI, Harold. J.: *The American Presidency: An Interpretation*. Londýn 1940, s. 173.

¹²¹ Tamtéž, s. 101.

¹²² Tamtéž, s. 83. Stejnou citací dokládá Geršov Wilsonovu snahu ponechat si svá výsadní práva jak v domácí, tak v zahraniční politice – viz GERŠOV, Z. M.: c. d., s. 64.

¹²³ Z deníku plukovníka House ze dne 23. 12. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 74.

¹²⁴ BARCK, O. T., Jr. – BLAKE, N. M.: c. d., s. 143.

prezident i jeho ministr v naprosté shodě – zatímco Wilson určoval hlavní linii politiky, Bryan ji věrně uváděl v život, aniž mezi oběma politiky došlo k jedinému vážnějšímu sporu.¹²⁵

3. 3. *Prezidentova inaugurace*

Počátky Wilsonova působení na mezinárodní scéně zahaluje silná (byť nikoliv neprůhledná) mlha neurčitosti. Jestliže Walworth prohlašuje, že budoucí prezident něrekl prakticky nic o zahraniční politice během své předvolební kampaně ani ve svém inauguračním projevu,¹²⁶ činí tak naprosto oprávněně. Neznamená to ovšem, že by Wilson alespoň náznakem neprojevil některé rysy, které byly pro jeho pozdější zahraniční politiku typické.

Geršov si alespoň všímá Wilsonova projevu z roku 1912, v němž prezidentský kandidát obhajoval nutnost pronikání Spojených států na mezinárodní trhy a potřebnost přizpůsobit tomuto cíli politiku.¹²⁷ Autor však už nebere v úvahu také Wilsonovu promluvu k volitelům z New Jersey, kde tehdejší uchazeč o prezidentský úřad podrobil sobecké aktivity amerických podnikatelů tvrdé kritice. Wilson především tepe omezené zájmy obchodníků, kteří přistupují k ostatním státům z pozice bohatství a moci. Wilson odmítá takový styl jednání s okolními národy a naopak požaduje, aby jeho vlast vnášela do mezinárodních vztahů ideje svobody.¹²⁸

Velmi podobnou dikci v sobě nese také Wilsonova inaugurační řeč, kde vyzdvihuje princip spravedlnosti a zároveň opět zapuzuje sobecké zájmy podnikatelů, které v jeho očích učinily z americké vlády pouhopouhý nástroj svých snah. Wilson ovšem nezavrhoval soukromé podnikání jako takové, ani nezpochybňoval soukromé vlastnictví.¹²⁹ Těmto prezidentovým proklamacím přesně odpovídá náhled prezentovaný Barckem a Blakem. Autoři spatřují ve Wilsonovi idealistu, jenž svou zahraniční politiku zakládá na morálce a spravedlnosti a naopak je zneklidněn příliš

¹²⁵ LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 108.

¹²⁶ WALWORTH, A.: c. d., s. 342.

¹²⁷ GERŠOV, Z. M.: c. d., s. 76.

¹²⁸ Projev volitelům z New Jersey učiněný 13. 1. 1913 v Trentonu. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 42.

¹²⁹ Inaugurační projev ze dne 4. 3. 1913. Viz tamtéž, s. 150-151.

úzkými vazbami americké vlády a velkého kapitálu.¹³⁰ Jelikož je daná citace předkládána jako obecná charakteristika Wilsonova politického působení, bude nutné ji porovnat s dalšími materiály.

3. 4. Projev o vztazích s Latinskou Amerikou

Prvním dokladem, který názorně předvádí prezidentovy postoje k Huertově režimu v Mexiku, je Prohlášení o vztazích s Latinskou Amerikou. Wilson v tomto projevu nabízí přátelství své země se státy Jižní Ameriky – ovšem pouze s těmi, jejichž vlády existují na legální bázi a nikoliv na svévolné moci povstalců. Hlava Spojených států také neopomíná varovat, že nebude sympatizovat s těmi, kdož uzurpují vládu nad státem jen proto, aby ukojili své ambice a získali moc.¹³¹ Ve světle soudobých událostí je zcela zřetelné, že navzdory proklamované obecnosti je zmíněné poselství určeno zcela konkrétní osobě – Huertovi.

Trefně tuto skutečnost vystihuje Walworth, když podotýká, že navzdory svému obecnému ladění Wilsonův první dokument o zahraniční politice tlumočil „kletbu vůči spiklenci, jenž násilně převzal kontrolu nad Mexikem.“¹³² Rovněž Trask správně hodnotí Wilsonovo vyjádření o vztazích s Latinskou Amerikou jako směsici, která kombinuje demokratické ideály, konstitucionalismus, dobré sousedské vztahy, ale zároveň ukrývá hrozbu vůči revolucionářům. Autor navíc neopomíná zdůraznit, že tímto Wilson provedl zásadní odklon od dosavadních zvyklostí v americké diplomacii.¹³³

Na tomto místě je nutné poněkud vysvětlit názor, který předkládá Link ve věci zkoumaného Wilsonova projevu. Link totiž upozorňuje, že Prohlášení o vztazích s Latinskou Amerikou nebylo zamýšleno jako přímá reakce na počínající Huertovu diktaturu, přičemž se odvolává na zápis v deníku jistého člena Wilsonova kabinetu.¹³⁴ Důkladný průzkum tohoto pramene však poněkud upřesňuje autorovo tvrzení. Americká vláda sice nakonec dospěla k jednomyslnému rozhodnutí publikovat

¹³⁰ BARCK, O. T., Jr. – BLAKE, N. M.: c. d., s. 142.

¹³¹ LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 172.

¹³² WALWORTH, A.: c. d., s. 358.

¹³³ TRASK, R. R.: c. d., s. 576.

¹³⁴ LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 109.

Prohlášení o vztazích s Latinskou Amerikou neadresně v novinách, což podpořil i samotný prezident, avšak Wilsonovým původním názorem bylo předat své prohlášení přímo zástupci Mexika (a dalších latinskoamerických států)¹³⁵ – tedy konkrétně ukázat, kterým zemím přísluší výzvy obsažené v daném prohlášení.

Na skutečnost, že prezident upřednostnil zveřejnění svého prohlášení v novinách namísto užití obvyklých komunikačních kanálů amerického ministerstva zahraničí, upozorňuje Bailey. Autor nabízí zajímavý výklad zkoumaného prezidentova projevu, když jej zasazuje do širšího rámce zavržení dolarové diplomacie Wilsonem. Bailey nepřímo ospravedlňuje svůj názor, že Prohlášení o vztazích s Latinskou Amerikou tvoří součást prezidentova odmítnutí zjištěných motivů v americké diplomacii, zjištěním, že ono prohlášení se vyznačuje naprostou absencí jakýchkoliv zmínek o amerických obchodních zájmech, ba vůbec neuvádí ani slovo o finanční stránce věci.¹³⁶ S přihlédnutím k inaugurační řeči i některým Wilsonovým postojům, které budou uvedeny dále, lze prohlásit Baileyho náhled za oprávněný a věcně správný.

Třebaže probíraný projev odhaluje mnohá základní pravidla Wilsonovy zahraniční politiky, ne všichni autoři jej podrobují nějaké hlubší analýze, nebo vlastní interpretaci. Low se omezuje pouze na přímou citaci, kterou ovšem nedoprovází žádnou obsáhlejší interpretací.¹³⁷ Tumulty sice zvýrazňuje skryté varování obsažené v řeči svého nadřízeného, nicméně se nepouští do žádného dalšího komentáře ohledně zkoumaného dokumentu.¹³⁸

Naopak Brooks obohacuje svoji stručnou charakteristiku Wilsonova projevu z března roku 1913 dalším postřehem o prezidentově zahraniční politice. Autor správně soudí, že zmíněný proslov vyjadřoval Wilsonovu snahu nedopřát Huertovi oficiálního diplomatického uznání. Navíc Brooks uvádí, že americký státník zvolil vyčkávací postoj, který se projevoval neutralitou ke všem bojujícím stranám v Mexiku. Tato opatrná politika byla motivována prezidentovým úmyslem opatřit si všechny potřebné informace o Huertově vládě, než k ní zaujme definitivní postoj.¹³⁹ Obdobně Enriquez shledává Wilsonovo úsilí získat veškerá dostupná data o určitém mezinárodním

¹³⁵ Výňatek z deníku Josephuse Danielse ze dne 11. 3. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 169-170.

¹³⁶ BAILEY, T. A.: c. d., s. 546.

¹³⁷ LOW, A. M.: c. d., s. 88-90.

¹³⁸ TUMULTY, J. P.: c. d., s. 145.

¹³⁹ BROOKS, E. C.: c. d., s. 202.

problému (autor tím konkrétně myslí právě vyhocenou situaci v Mexiku) jako charakteristický rys jeho politiky.¹⁴⁰ Calhoun tento poznatek vztahuje přímo k situaci krátce po nástupu Huerty k moci, když hovoří o skutečnosti, že Wilson potřeboval nejprve vědět, co se vlastně v Mexiku děje, než mohl podniknout určitá opatření.¹⁴¹

3. 5. *Nedostatek informací a Lindova mise*

Uvedené názory plně potvrzují zdroje užívané v této práci. Wilsonovo čekání a váhavost ukazuje jedna z prvních tiskových konferencí, která se mimo jiné věnovala otázce Mexika. Prezident zde jasně dává najevo, že není schopen učinit žádný určitý závěr, dokud nepočká na vývoj situace.¹⁴² Ještě pregnančněji promlouvají Wilsonovy výtky vůči nedostatku spolehlivých informací ohledně aktuálního dění v Mexiku. Prezident vlastně přiznává, že jeho největší překážkou v uznání, nebo neuznání Huertova režimu jsou vlastně nepřesné a nedůvěryhodné zprávy, které dostává o mexických poměrech.¹⁴³ Zcela oficiálně si potom prezident postěžoval na nedostatek kvalitních informačních zdrojů před americkými novináři, což ještě podtrhl svým rezolutním odmítnutím poskytnout jim nějaký názor, jež by pevně hájil, dokud nebude mít k dispozici dostatečné informace.¹⁴⁴

Pojem hodnověrné a úplné informace o dění v Mexiku se v případě prezidenta Wilsona úzce pojil také s konkrétními osobami, od nichž tyto informace dostával. Enriquez si tohoto propojení všimá a usuzuje, že prezident pokládal velvyslance Wilsona za jednoho z nejdůležitějších informátorů. Autor však jedním dechem dodává, že americký prezident považoval jednání svého diplomata za osobně i profesně nepřátelské.¹⁴⁵ Bylo tomu tak skutečně?

Velvyslanec Wilson nepředstavoval pro svého stejnojmenného nadřízeného ideální volbu, což dokazuje skutečnost, že již v březnu 1913 činil první muž

¹⁴⁰ ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 141.

¹⁴¹ CALHOUN, F. S.: c. d., s. 40.

¹⁴² Poznámky na tiskové konferenci ze dne 11. 5. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 289.

¹⁴³ Poznámky na tiskové konferenci ze dne 26. 5. 1913. Viz tamtéž, s. 471.

¹⁴⁴ Poznámky na tiskové konferenci ze dne 17. 7. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 37-39.

¹⁴⁵ ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 140.

v americkém státě kroky, které směřovaly k nahrazení stávajícího diplomata v Mexiku někým vhodnějším.¹⁴⁶ Prezident Wilson sice projevoval zřetelný nesouhlas s názory velvyslance,¹⁴⁷ ovšem nelze usuzovat, že by hlava amerického státu viděla ve smýšlení diplomata nějaké nepřátelství. Situace se mění poté, co se do rukou amerického prezidenta dostává zpráva jeho přítele Hala, kde prezidentův zvláštní zástupce v Mexiku líčí činy velvyslance Wilsona během Deseti tragických dní.¹⁴⁸ Po obeznámení s Halovou zprávou již prezident otevřeně hovoří o naprosté nezbytnosti nahradit velvyslance a zanedlouho již vyloženě přikazuje ministru zahraniční jmenovat na post ambasadora v Mexiku důvěryhodnější osobu.¹⁴⁹

Enriquezem předpokládané nepřátelství, které prezident očekával ze strany velvyslance však nelze ani v těchto zprávách vyčíst. Prezidentův osobní dopis adresovaný jeho manželce naopak vyznívá, že to byl prezident Wilson, kdo cítil nepřátelství.¹⁵⁰ Enriquezovu interpretaci nelze podložit pevnými důkazy, naopak Brooksův pohled na věc více odpovídá zjištěné realitě. Autor totiž věcně konstatuje, že prezident byl jednoduše nespokojen s dosavadní prací velvyslance¹⁵¹ – a tomuto tvrzení nahrávají uvedená fakta.

Nespokojenost se stávajícím diplomatickým zastoupením Spojených států v Mexiku spolu s pociťovanou absencí spolehlivých informací z této středoamerické země vedly Wilsona k tomu, aby shromažďováním zpráv o stavu mexických záležitostí pověřil své přátele Hala a Linda. Především misi druhého z obou neoficiálních vyslanců se věnuje hned několik zkoumaných zdrojů.

Nastíněný zájem autorů se upírá především k úkolům, které prezident Wilson uložil svému soukromému pozorovateli v Mexiku. Ve svých instrukcích Lindovi se prezident opět navrácí k častým motivům svých úvah o zahraniční politice – neutralitě a dobré vůli. Wilson nabízí Mexiku pomoc své země, přičemž jedná nesobecky veden povinností zachovávat právo a čest v mezinárodních vztazích. Americký státník důrazně

¹⁴⁶ Úryvek z deníku plukovníka House ze dne 25. 3. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 228.

¹⁴⁷ Dopis prezidenta Henry Lane Wilsonovi ze dne 13.-14. 6. 1913. Viz tamtéž, s. 518.

¹⁴⁸ Zpráva Williama Bayarda Hala ze dne 18. 6. 1913. Viz tamtéž, s. 536-552, zvláště s. 539-542 a 545-547.

¹⁴⁹ Dopis prezidenta ministru zahraničí Bryanovi ze dne 1. 7. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 17. A dále dopis prezidenta ministru zahraničí Bryanovi ze dne 3. 7. 1913. Viz tamtéž, s. 22.

¹⁵⁰ Dopis Woodrowa Wilsona manželce ze dne 27. 7. 1913. Viz tamtéž, s. 85.

¹⁵¹ BROOKS, E. C.: c. d., s. 203.

upozorňuje, že svým návrhem nemíní sloužit zájmům amerických investorů, kteří vlastní majetek v Mexiku, a rozhodnými slovy vyhláší, že jeho vláda by se považovala za zdiskreditovanou, kdyby se řídila sobeckými či postranními pohnutkami. Obecné morální principy následuje v tomto dokumentu výčet konkrétních kroků, jimž má Lind věnovat pozornost. V první řadě požadoval Wilson zastavení všech bojů v Mexiku a podepsání příměří, dále očekává, že všechny bojující frakce se shodnou na svobodných volbách. Svoji nelibost nad Huertou projevil prezident Wilson podmínkou, že mexický diktátor nebude v předpokládaných volbách kandidovat. Nakonec hlava americké administrativy pokládala za nutné, aby všechny zúčastněné strany respektovaly výsledky voleb a spolupracovaly se zvolenými představiteli.¹⁵²

Interpretace, jež se nejvíce blíží vyznění výše uvedeného dokumentu v celé jeho myšlenkové šíři, patří Calhounovi, jenž ve zhuštěné formě předkládá stěžejní ideje obsažené ve Wilsonových pokynech Lindovi.¹⁵³ Třebaže Link uvádí konkrétní rozkazy prezidenta jeho vyslanci v jejich úplnosti, na rozdíl od Calhouna nedoplňuje tento přehled o morálně-apelační úvod, který americký prezident vtiskl svému dokumentu.¹⁵⁴ Stejným neduhem trpí také výklady poskytnuté Barckem-Blackem a Traskem, které jinak nepostrádají věcnou přesnost a poměrnou úplnost.¹⁵⁵ Naproti tomu Calero a Petrie redukuje význam Wilsonových instrukcí Lindovi na pouhou (přestože podstatnou) záležitost svobodných voleb s vyloučením Huerty coby uchazeče o prezidentský úřad. Budiž však přiznáno, že Petrie náležitě akcentuje morální zabarvení, které Wilson dodával těmto instrukcím.¹⁵⁶

3. 6. Podnikatelské návrhy

Motivům, které prezidenta Wilsona poháněly kupředu při uplatňování jeho specifické politiky vůči huertovskému Mexiku, se dostalo zajímavé zkoušky v polovině května 1913. Celou situaci spustil návrh těžařského a železničního průmyslu.

¹⁵² Instrukce Johnu Lindovi ze dne 4. 8. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 17. A dále dopis prezidenta ministru zahraničí Bryanovi ze dne 3. 7. 1913. Viz tamtéž, s. 110-111.

¹⁵³ CALHOUN, F. S.: c. d., s. 40-41.

¹⁵⁴ LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 113.

¹⁵⁵ BARCK, O. T., Jr. – BLAKE, N. M.: c. d., s. 150. a TRASK, R. R.: c. d., s. 577.

¹⁵⁶ CALERO, M.: c. d., s. 16-17. a PETRIE, J. N.: c. d., s. 44.

Američtí podnikatelé zaslali prezidentovi memorandum, v němž reflektovali soudobou mexickou situaci a zároveň nabádali Wilsona k přijetí určitých opatření. Průmyslová lobby především odmítla jakýkoliv pokus o ozbrojenou intervenci, přičemž poukazovala na veřejné mínění Američanů a obrovské ekonomické ztráty, které by hrozily všem zúčastněným. Zmíněný dokument zároveň apeloval na Wilsona, aby zbytečně neprodlužoval neuznávání Huertova režimu, poněvadž tento dlouhodobý stav může zapříčinit vojenský konflikt mezi Spojenými státy a jeho jižním sousedem. Východisko ze současné krize potom průmyslníci spatřovali v uznání Huertovy vlády za podmínky, že jeho exekutiva uspořádá svobodné volby. Odložení zbraní a součinnost při pořádání voleb se očekávala rovněž ze strany Carranzových konstitucionalistů.¹⁵⁷

Pouhopouhé dva dny uplynuly od doby, kdy prezident obdržel dopis z pera průmyslové lobby, a přesto se dočkal tento dokument náležitě pozornosti z Wilsonovy strany. Americký státník právě sepsal příkazy určené svému stejnojmennému velvyslanci v Mexiku (jenž tehdy ještě zastával svůj úřad), přičemž nezapřel silnou inspiraci právě v návrhu průmyslníků. Lze přímo prohlásit, že instrukce prezidenta Wilsona v mnohých ohledech doslova kopírují z námětů podnikatelů. Tento fakt je patrný dokonce v takových detailech jako je (téměř doslovná) shoda názoru prezidenta a průmyslníků na datum a podmínky očekávaných voleb v Mexiku.¹⁵⁸

Tímto však výměna názorů mezi americkým prezidentem a jeho spoluobčany z řad průmyslníků neskončila. Ještě na konci května 1913 mu zástupci průmyslu zaslali list, v němž netrvali striktně na Wilsonově uznání Huertova režimu. Podnikatelé naopak prosazovali, že mexický prezident, jenž by zasloužil diplomatického uznání od svého amerického kolegy, musí nabýt svoji moc legálně v souladu s vůlí lidu a zákonodárných orgánů země.¹⁵⁹ Zřetelný důraz na legalismus zřejmě vykonal své – Wilson obratem označil tyto návrhy za nanejvýš zajímavé a důležité.¹⁶⁰

Zjevný dojem, který svými vyjádřeními učinili podnikatelé na prezidenta Wilsona, si pozorně všímá Geršov. Autor sice s věcnou správností konstatuje, že

¹⁵⁷ Příloha dopisu Delberta Jamese Haffa ze dne 12. 5. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 419-425.

¹⁵⁸ Návrh instrukcí Henry Lane Wilsonovi ze dne 15. 5. 1913. Viz tamtéž, s. 435-436.

¹⁵⁹ Dopis Williama Jenningse Bryana ze dne 27. 5. 1913. Viz tamtéž, s. 481.

¹⁶⁰ Dopis Williamu Jenningsovi Bryanovi ze dne 28. 5. 1913. Viz tamtéž, s. 482.

argumenty podnikatelů silně zapůsobily na hlavu americké exekutivy, avšak působení těchto ekonomických zájmů na rozhodnutí prezidenta značně zveličuje.¹⁶¹

Je pravda, že Wilson nadále prosazoval myšlenku co nejrychlejších svobodných voleb v Mexiku – myšlenku, kterou ho inspirovali průmyslníci.¹⁶² Nicméně, když později prezident vyjádřil souhlas s propozicemi průmyslové lobby (hlavně s předpokladem, že svobodné volby, jichž se zúčastní jak huertisté, tak carranzisté, jsou jediným prostředkem pro odvrácení války a zachování míru) raději se odvolával na jistou Halovu zprávu (Hale totiž dospěl k prakticky stejným závěrům jako průmyslníci),¹⁶³ než na důvěrné dopisy lobbyistů.

3. 7. *Veřejné mínění*

Prezidentova tendence vyslyšet i takové skupiny obyvatelstva, jejichž zájmům vlastně vyhlásil boj – Wilsonovy předchozí i následující projevy a soukromé spisy si vědomě vybírají velkopodnikatele jako terč silné kritiky – spíše odrážela jiný rys jeho zahraniční politiky. Americký prezident prokazoval velkou pozornost veřejnému mínění – domácímu i zahraničnímu. Třebaže Geršov tento fakt dosti pomíjí, u ostatních autorů vyvolává větší ohlas.

Calhoun nejprve vykresluje Wilsonovy obecné postoje vůči jeho vedoucí roli, kterou zaujímal vzhledem k ostatním občanům Spojených států amerických. Autor prohlašuje, že prezidentovo pojetí vůdcovství počítalo s důkladným povědomím vůdce o názorech jeho podřízených. Následně měl vedoucí činitel wilsonovského stříhu konat svá opatření vždy v souladu s přesvědčením většiny jeho podřízených – neznamenal to ovšem, že vůdce národa měl otrocky realizovat všechny nápady jemu podřízených osob. Podle Calhouna lze tento model uplatnit právě na případě mexické krize v letech 1913 až 1914, přičemž očividným vyjádřením Wilsonových ohledů na veřejné mínění se stal jeho zdrženlivý postoj ke konečné vojenské intervenci.¹⁶⁴ Taktéž Petrie nepřímou uvádí

¹⁶¹ GERŠOV, Z. M.: c. d., s. 77-78.

¹⁶² Např. dopis Henry Lane Wilsonovi ze dne 13.-14. 6. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 518.

¹⁶³ Dopis Williamu Jenningsovi Bryanovi s přílohou ze dne 28. 9. 1913. Viz tamtéž, s. 339-342.

¹⁶⁴ CALHOUN, F. S.: c. d., s. 9 a 11.

poznatek, že se Wilson při uskutečňování své zahraniční politiky vůči Mexiku opíral o veřejné mínění.¹⁶⁵

Wilsonovo lpění na politických postojích široké veřejnosti ostatně neuniklo ani jeho soudobým pozorovatelům. Enriquez se domnívá, že prezidentovy zřejmé ohledy na mínění jeho spoluobčanů byly diktovány politickým kalkulem, při němž Wilson jakožto volený zástupce amerického lidu musel dbát na svoje volební preference. Protože prezidentův potenciální elektorát projevil neochotu uznat Huertu, musel tak učinit i prezident.¹⁶⁶ Ať už autor vysvětloval Wilsonovu motivaci jakkoliv, jeho výklad jenom ukazuje těsné sepětí prezidenta a veřejného mínění.

Této skutečnosti si však povšiml i badatel mnohem (přinejmenším geograficky) vzdálenější americkému politickému prostředí. Josef Šusta trefnými příklady vystihuje prezidentovu neutuchající ochotu naslouchat svému lidu tak, aby postřehl i nejjemnější změny v náladě veřejnosti. Český historik navíc upozorňuje, že Wilson svým politickým stylem beroucím v potaz názory občanů nemínil působit jako pouhý reprezentant vládnoucí politické strany, ale jako mluvčí celého národa.¹⁶⁷ Uvedený fakt zdůrazňuje také Low coby další Wilsonův současník.¹⁶⁸ Nicméně autor již podstatně méně ukazuje prezidentovu vůli čerpat ideovou inspiraci z řad veřejnosti a následně ji vtělovat do svých politických opatření. Ještě dále zachází Brooks, jenž naprosto opomíjí onen charakteristický rys Wilsonova politického stylu, jemuž se věnují ostatní autoři.¹⁶⁹

Link posouvá rovinu probírané interpretace blíže mexickému lidu, když postuluje, že Wilson upřímně usiloval o prospěch Mexičanů. Autor rovnou odhaluje dvě základní roviny tohoto snažení – získat pro mexický lid svobodu a půdu¹⁷⁰ (tím je myšleno provedení dosud zanedbávané pozemkové reformy). Názorům, které byly před chvílí tlumočeny Linkem, ochotně přizvukuje Tumulty. Někdejší Wilsonův spolupracovník rozhodně prosazuje pojetí, dle něhož americký prezident postupoval s úmyslem pomáhat mexickému lidu. Tumulty se snaží upozornit, že dokladem Wilsonova zaujetí pro blaho Mexičanů je prezidentova konstantní snaha uzpůsobit svoji politiku tak, aby

¹⁶⁵ PETRIE, J. N.: c. d., s. 43-44.

¹⁶⁶ ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 140-141.

¹⁶⁷ ŠUSTA, J.: c. d., s. 288.

¹⁶⁸ LOW, A. M.: c. d., s. 32.

¹⁶⁹ Autor tomuto tématu nevěnuje prostor ve své knize.

¹⁷⁰ LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 107.

její důsledky negativně nedoléhaly na prosté mexické obyvatelstvo.¹⁷¹ Lze tedy říci, že taktéž Tumulty obhajuje interpretaci, že 28. prezident Spojených států amerických utvářel svoji politiku s přihlédnutím k mínění a potřebám zahraniční veřejnosti.

Výše uvedený náhled na Wilsonův přístup k mexickému lidu však rozhodně není sdílen všemi autory. Calero rezolutně prohlašuje, že americký prezident projevoval nanejvýš naprostou ignoranci vůči temperamentu a celkovému smýšlení Mexičanů.¹⁷² Calerovo pojetí zřetelně vybočuje z proudu myšlení, jenž byl představem na předchozích řádcích. Nejen tato skutečnost vyvolává otázky ohledně opravdovosti Wilsonova zájmu o veřejné mínění doma i ve světě. Naslouchal americký státník hlasu lidu skutečně tak pečlivě a opravdu jej začleňoval do svých politických kroků?

Jěště předtím, než prevzal otěže státní moci, Wilson dostatečně projevil svůj postoj ke vztahu, jenž by měl panovat mezi prezidentem a občany. V projevu před voliteli z New Jersey objasnil svoji osobitou interpretaci prezidentského úřadu, jemuž Wilson přisuzoval úlohu pokorného zastupitele veřejnosti. Ponevadž se americký státník prohlašoval reprezentantem lidu, považoval za nepřípustné, aby činil politická rozhodnutí svévolně. Wilson naopak chápal své zvolení prezidentem jako závazek vůči občanům, kterému je povinen dostát realizací politiky, jež bude odpovídat jejich volbě.¹⁷³

Uvedený dokument však naprosto nepostačuje jako důkaz pro tvrzení, že americký prezident upřímně podřizoval své konání veřejnému mínění. Pochybnosti o důvěryhodnosti Wilsonova projevu vyvolává protěžování svých spolustraníků, čehož se zkoumaný státník očividně dopouští právě v této své promluvě.¹⁷⁴ Naproti tomu mnohem přesvědčivější dojem zanechává Wilsonův pozdější dopis, v němž mísí své vize o potřebě výraznějších pravomocí pro prezidenta s nutností poslouchat veřejné mínění, získat si důvěru občanů – a konečně stát se mluvčím celého národa.¹⁷⁵ Opravdovost slov prezidenta Wilsona dokládá fakt, že s těmito myšlenkami prakticky

¹⁷¹ TUMULTY, J. P.: c. d., s. 148.

¹⁷² CALERO, M.: c. d., s. 17.

¹⁷³ Projev volitelům z New Jersey učiněný 13. 1. 1913 v Trentonu. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 40.

¹⁷⁴ Snaha vyzdvihovat své spolustraníky vyniká zvláště tamtéž, 2. odstavec na s. 40.

¹⁷⁵ Dopis Alexandru Mitchellovi Palmerovi ze dne 5. 2. 1913. Viz tamtéž, s. 99-100.

okamžitě seznamuje své blízké přátele¹⁷⁶ – toto tedy není levná rétorika vyslovená za účelem získání voličských sympatií, prezident své záměry otevřeně vyjevuje svým důvěrníkům.

Podstatně naléhavější akcent lze pozorovat ve Wilsonově projevu určeném pro tisk. Prezident si zadává úkol porozumět představám, které převládají mezi obyvatelstvem a které rozšiřují novináři. Aby naplnil své předsevzetí, obrací Wilson svoje úsilí k důkladné a vytrvalé reflexi názorů, jimiž oplývá americká veřejnost. Prezident vyhrocuje svoje poselství, když dává jasně najevo, že buďto bude poslouchat hlasy spoluobčanů, nebo ve svém snažení selže.¹⁷⁷

Při realizaci své zahraniční politiky se Wilson neomezoval pouze na reflexi domácího veřejného mínění, ale projevoval ochotu zahrnout do svých úvah aktuální problémy, které pociťovalo mexické obyvatelstvo. Wilson si především dobře uvědomoval, že většina mexického obyvatelstva nachází obživu v zemědělství, avšak podstatná část rolníků patří mezi bezzemky. Vybaven těmito vědomostmi dospěl prezident během února 1914 k přesvědčení, že prvořadým úkolem jakékoliv vlády v Mexiku je řešení pozemkové otázky. Wilsonovo porozumění mexickému sociálnímu prostředí se zrcadlilo také v jeho realistickém odhadu, že zahraniční intervence by u Mexičanů vzedmula vlnu patriotismu a jednotného odporu.¹⁷⁸ Prezidentovy únorové úvahy také dokládají jeho zájem o životní podmínky Mexičanů. Wilson totiž svolil s podporou konstitucionalistů, třebaže si uvědomoval nedostatky jejich politiky, zčásti proto, že právě tato povstalecká frakce nejlépe odpovídala zájmům drtivé většiny mexických občanů.¹⁷⁹

Přestože posledně jmenovaný dokument odkrývá zajímavou, skoro nečekanou, stránku Wilsonova přístupu k mexickým záležitostem, dostává se mu pramálo pozornosti. Prakticky jediný autor, jenž věnuje pozornost prezidentovým úvahám o hospodářském rozměru mexické krize, je Small. Tento badatel věcně (ale interpretačně naprosto správně) komentuje Wilsonovo stanovisko k pozemkové reformě v Mexiku a

¹⁷⁶ Wilson svůj dopis přeposílá Edwardu Mandellovi Houseovi, jehož instruuje, aby tento list zaslal Williamu Jenningsi Bryanovi. Viz tamtéž, s. 101-102.

¹⁷⁷ Poznámky reportérům na první tiskové konferenci ze dne 22. 3. 1913. Viz tamtéž, s. 211.

¹⁷⁸ Tato poznámka především vyvrací již prezentovaný Calerův názor o ignoranci Wilsona vůči temperamentu mexického obyvatelstva.

¹⁷⁹ Dva dopisy od sira Cecila Arthura Springa Rice siru Edwardu Greyovi ze dne 7. 2. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 229.

prezidentovo zjištění, že právě carranzisté se zabývají touto problematikou.¹⁸⁰ Jediným dalším příspěvkem k tomuto tématu se stává Walworthova letmá zmínka, jejíž zkratkovitá forma a faktická náznakovost zcela nedostačuje k plnohodnotnému výkladu.¹⁸¹

Prezidentovy ohledy v otázce přání a tužeb Mexičanů úzce souvisely s jeho obecným pohledem na vzájemné vazby mezi vládou a občany. Dokazují to jeho myšlenky z března 1914, v nichž deklaruje přání, aby se mexický lid dočkal schopné vlády, která bude ustavena ve svobodných volbách a bude odrážet rozložení politických názorů ve společnosti. Zároveň konstatuje, že potřebné reformy musí vycházet právě z vůle mexického obyvatelstva, nikoliv z direktivního opatření vlády. Wilson navrhuje také praktické řešení těchto teoretických konstrukcí – všeobecné a svobodné volby,¹⁸² což je ostatně záležitost, kterou prezident skutečně prosazoval.

Wilson tedy skutečně prokazoval nemalou pozornost zájmům Mexičanů ve svých politických plánech, nicméně v prezidentových úvahách lze postřehnout zjevný prvek projevované nadřazenosti – jakýsi mentorský tón, kterým zkušenější státník (Wilson) udílí rady méně vyspělejším politikům (Mexičané). Blum si citlivě všímá právě tohoto zvláštního spojení, které charakterizuje jako Wilsonův „moudrý zájem na sociální reformě“ a zároveň Wilsonovu „naivní víru, že může formulovat a nařídít řešení státních problémů.“¹⁸³ Trefně tento poznatek glosuje Trask, když ironicky poznamenává, že americký prezident věděl mnohem lépe jak podporovat mír a blahobyt ostatních zemí než jejich vlastní představitelé.¹⁸⁴

Bailey odhaluje ještě další rovinu onoho osobitého postavení, které zaujímal zájem o mexický lid v myšlenkách amerického prezidenta. S využitím Wilsonova autentického vyjádření, nenápadně autor otevírá polemiku, zdali státníkovo uvažování nepřisuzovalo obyvatelům Mexika určité politické cíle v takové míře, která neodpovídala realitě. Bailey však krom podnětného zamyšlení (které ovšem ponechává bez odpovědi) nabízí zcela jisté konstatování, že Wilson zakládal svůj odmítavý přístup

¹⁸⁰ SMALL, M.: c. d., s. 16.

¹⁸¹ WALWORTH, A.: c. d., s. 369.

¹⁸² Dopis sira Cecila Arthura Springa Rice siru Williamu Tyrrellovi ze dne 9. 3. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 324.

¹⁸³ BLUM, J. M.: c. d., s. 88.

¹⁸⁴ TRASK, R. R.: c. d., s. 575. Trask zde sice cituje Linkova díla, avšak jedná se o výňatek z Linkovy práce, která není zkoumána touto analýzou.

vůči Huertovi na absenci legitimacy jeho vlády, která ignorovala vůli Mexičanů dychtících po společenských reformách.¹⁸⁵ O správnosti autorova hodnocení, jímž častuje prezidentovo vidění společenských reálií v Mexiku, vypovídá i pozdější rozhovor prezidenta Wilsona s jistým novinářem,¹⁸⁶ jehož úryvek Bailey ve svém textu uvádí.

3. 8. Srpnový projev o mexických záležitostech

Doposud projevoval Wilson své názory ohledně Huertova počínání v Mexiku náznakově (viz březnové Prohlášení o vztazích s Latinskou Amerikou), mnohdy neochotně a často vyhýbavě (řada tiskových konferencí)¹⁸⁷, nebo alespoň neveřejně (např. postoje k návrhům podnikatelů). Srpen roku 1913 však ohlašuje předěl v této dosavadní praxi, jelikož americký prezident předstupuje oficiálně a naprosto veřejně před parlament vlastní země s prohlášením, které neskryvaně s dosud nevídanou otevřeností pojednává o problémech v Mexiku.

Úvod prezidentova proslovu skýtá další variaci na obvyklá témata, která představují stěžejní a opakovanou součást Wilsonových představ o mezinárodní politice. Americký státník ujišťuje Mexiko o přátelských postojích své vlasti, přičemž znovu sžíravě zavrhuje možnost vykládat si přátelské úmysly jako pokus o ekonomický zisk. Wilson povyšuje ústavní vládu postavenou na svobodné vůli občanů na novou úroveň, protože ji dává do souvislosti s prakticky všemi kladnými jevy, které se Mexika mohly týkat (mírový vývoj vně i uvnitř státu, všeobecný rozvoj, skvělá a záviděníhodná budoucnost...).¹⁸⁸

Po vzletných frázích (vše nasvědčuje tomu, že byly míněny upřímně) Wilson zavádí svůj proslov do střízlivých mezí reality. S lapidární věcností popisuje probíhající

¹⁸⁵ BAILEY, T. A.: c. d., s. 555.

¹⁸⁶ Rozhovor „Mexiko: Záznam z konverzace s prezidentem Wilsonem od samuela S. Blythe“ ze dne 27. 4. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 516-524. Bailey cituje úvodní souvětí ze s. 516.

¹⁸⁷ Např. tisková konference ze dne 11. 4. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*, s. 289. Tisková konference ze dne 21. 7. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 57. Tisková konference ze dne 11. 8. 1913. Viz tamtéž, s. 139-142.

¹⁸⁸ Projev o mexických záležitostech společnému zasedání Kongresu ze dne 27. 8. 1913. Viz tamtéž, s. 227-228.

občanské nepokoje v Mexiku. Před zraky veřejnosti odhaluje Lindovu misi i všechny úkoly, kterými svého vyslance pověřil. Ideový základ a faktická deskripce Wilsonovy politiky nakonec ústí do konkrétních návrhů. Prezident doporučuje trpělivé čekání spojené s dodržováním striktní neutrality vůči bojujícím frakcím. Zároveň vyzývá všechny Američany pobývající v Mexiku, aby opustili tuto zemi, poněvadž jim hrozí bezpečnostní rizika. Wilson však jedním dechem dodává, že taktéž američtí občané, kteří nechtějí, či nemohou odejít z Mexika, nebudou ponecháni na holičkách. Naopak budou pod drobnohledem své domácí vlády, která v případě jakékoliv jejich újmy požene příslušné mexické úřady k zodpovědnosti.¹⁸⁹

Nejkontroverznějším článkem prezidentova projevu však bylo oznámení o obnově platnosti zbrojního embarga vůči znesvářeným frakcím v Mexiku. Přírozeně tento krok Wilson ospravedlňuje tvrzením o nutné nestrannosti a mezinárodních zvyklostech při občanských válkách.¹⁹⁰ Je logické, že takto vyhraněná stanoviska neunikla interpretačním snahám autorů, čímž se budou zabírat následující řádky.

Wilsonovo srpnové poselství členům kongresu se dočkalo svého ohlasu v literatuře ještě za prezidentova života. Low jako jeden z prvních správně začleňuje Wilsonův srpnový projev do širšího rámce altruistického pojetí zahraniční politiky, jež vylučuje jakékoliv pomyšlení na nějakou hmotnou odměnu. Navzdory přesnému vystižení morálního základu tehdejšího prezidentova uvažování autor nepředkládá žádnou vážnější interpretaci zmíněného proslovu, omezuje se pouze na citaci jediného souvětí, které neopatřuje bližším komentářem.¹⁹¹ Low tedy naprosto pomíjí celkový tématický záběr zkoumaného dokumentu, ani nepřihlíží ke konkrétním opatřením, které prezident navrhuje.

O Brooksově díle lze taky prohlásit, že se pouští do rozboru probíraného projevu. Ačkoliv autor věnuje prezidentově řeči na půdě parlamentu dostatečný prostor, nelze jeho snahu považovat za interpretační. Brooks předkládá pouhý (třebaže fakticky bezchybný) komentář k vybraným pasážím z Wilsonova řečnického výstupu. Obsahově navíc autorovy pokusy o vlastní výklad nepřesahují přímé citace pocházející od

¹⁸⁹ Projev o mexických záležitostech společnému zasedání Kongresu ze dne 27. 8. 1913. Viz tamtéž, s. 228-230.

¹⁹⁰ Projev o mexických záležitostech společnému zasedání Kongresu ze dne 27. 8. 1913. Viz tamtéž, s. 230-231.

¹⁹¹ LOW, A. M.: c. d., s. 104.

prezidenta.¹⁹² Proto lze jen stěží nacházet podstatný, nebo alespoň zajímavý interpretační posun v tomto díle.

Naproti tomu Calero podává svůj postoj vůči zkoumanému projevu s rozhodnou přímočarostí obohacenou o jasně patrné výkladové stanovisko. Autor dovozuje, že svým proslovem Wilson naplno odhalil svoji ignoranci vůči temperamentu obyvatel Latinské Ameriky.¹⁹³ Oprávněnost Calerových závěrů však nahlodává už samotný text prezidentova prohlášení. Americký státník totiž velmi záhy přechází k reflexi aktuálních nálad v mexické společnosti, načež dospívá k poznání, že tamní veřejné mínění netouží po diplomatické pomoci, kterou jménem Spojených států amerických nabízí Wilson. Právě tento argument používá prezident jako podklad pro své rozhodnutí setrvávat v nečinnosti a neutralitě vůči Mexiku.¹⁹⁴ Tohle je ta Calerova ignorance?

Walworth projevuje podstatně vyváženější chápání prezidentova proslovu. Autor ve střídme, ale přesto obsažné formě sděluje klíčové body Projevu o mexických záležitostech, tak jak jej přednesl sám Wilson. Walworth nezapomíná jak na ideové pasáže zkoumaného dokumentu, tak na praktické návrhy poskytnuté prezidentem. V badatelově výkladu se najde místo i pro dílčí problémy zmíněné ve zkoumaném projevu, jako byla otázka Lindovy mise apod.¹⁹⁵ Celkově lze označit toto pojetí za velmi celistvé a pravdě odpovídající.

K přesné interpretaci se uchyluje také Link, jehož úsilí ovšem postrádá holistický charakter Walworthova výkladu. Autor se omezuje pouze na záležitosti související s Wilsonovou výzvou Američanům dlejších v Mexiku a problematiku zbrojního embarga, jímž se prezident ve své řeči zabýval. Pouze okrajově je zmíněn význam, který americký politik přikládal trpělivému a pokojnému čekání na další vývoj situace v Mexiku.¹⁹⁶

Obdobnou zkratkovitost lze pozorovat ve Smallově díle. Navzdory velmi úsporným sdělením na adresu zkoumaného prezidentova proslovu však autor nevynechává stěžejní témata. Proto se ve Smallově textu objevují Wilsonovy komentáře k Lindově misi, potřebě striktní neutrality vůči Mexiku a nutnosti trpělivého a

¹⁹² BROOKS, E. C.: c. d., s. 207-212.

¹⁹³ CALERO, M.: c. d., s. 17.

¹⁹⁴ Projev o mexických záležitostech společnému zasedání Kongresu ze dne 27. 8. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 229.

¹⁹⁵ WALWORTH, A.: c. d., s. 364.

¹⁹⁶ LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 115.

opatrného sledování tamních záležitostí.¹⁹⁷ Třebaže autorova stručnost přerůstá místy až v heslovitost, jeho práce neztrácí faktickou správnost ani příliš nezužuje tematický rozsah původních Wilsonových myšlenek.

Geršov velmi pozorně začleňuje prezidentovu promluvu o mexických záležitostech do širšího rámce předchozích projevů, v nichž Wilson taktéž apeloval na snahu zachovávat a rozvíjet přátelské vztahy se sousedními státy (jmenovitě s Mexikem). Geršov následně uvádí výňatky z probíraného prezidentova proslovu, které se vztahují k Wilsonově úmyslu pěstovat příznivé postoje vůči Mexiku a jeho obyvatelstvu.¹⁹⁸ Celkové zhodnocení srpnového projevu vtěluje autor do tvrzení: „Toto prohlášení nepředstavovalo nic než slova, pouhá slova.“¹⁹⁹ Ke svým tvrzením však Geršov nepřikládá žádné bezprostřední důkazy, jelikož odkazuje až na další chování americké vlády (a tedy i Wilsona). Ani zde však autor neuvádí odkazy na konkrétní důkazy, čímž ponechává svým stanoviskům dosti spekulativní základ.²⁰⁰

3. 9. Politika opatrného čekání

Mimo jakoukoliv pochybnost však zůstává, že předchozí srovnání, které představilo pohledy několika autorů na probíraný Wilsonův proslov, zdaleka nevyčerpává celý interpretační potenciál Projevu o mexických záležitostech společnému zasedání Kongresu. Zmíněnou řečí se totiž americký prezident zavázal realizovat svoji další politiku, přičemž bezprostředně popsal jak obecnou, tak zcela konkrétní složku svého budoucího snažení. Obecným rámcem, do něhož mýnil prezident zasadit své politické kroky, bylo myšleno opatrné čekání (*Watchfull Waiting*). Naopak hmatatelným důsledkem Wilsonova slovního výstupu bylo uvalení zbrojního embarga vůči Mexiku. Pochopitelně právě těchto stránek srpnového projevu si všímají hodnotitelé Wilsonovy politiky.

Jedna z prvních interpretací opatrného čekání se vyskytuje již v Brooksově díle. Autor směřuje zmíněnou Wilsonovu iniciativu s prezidentovým pochopením pro pocity

¹⁹⁷ SMALL, M.: c. d., s. 10-11.

¹⁹⁸ GERŠOV, Z. M.: c. d., s. 77.

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 77-78.

obyčejných Mexičanů.²⁰¹ Je dosti možné, že takový předpoklad není příliš vzdálen pravdě, avšak dostupné důkazy svědčí v jeho neprospěch. Písemně doložitelné informace (s nimiž operuje tato práce) ukazují, že teprve od února 1914 vystupují ohledy na životní podmínky a potřeby Mexičanů do popředí Wilsonova uvažování.²⁰² Naopak Brooks anticipuje tuto skutečnost již v srpnu 1913, aniž tomu odpovídají dostupné Wilsonovy písemnosti.

Jako jeden z prvních se do posuzování prezidentova opatrného čekání pouští jeho někdejší spolupracovník Tumulty. Wilsonův osobní tajemník redukuje Projev o mexických záležitostech pouze na politiku opatrného čekání (ostatní myšlenky obsažené v tomto prezidentově projevu jednoduše neuvádí). Tumulty se domnívá, že Wilson svým opatrným čekáním usiloval o založení panamerických záležitostí na principu, že žádný latinskoamerický prezident, jenž se domohl svého postavení násilím, se nedočká diplomatického uznání Spojených států amerických. Sympatie vůči prezidentovi dává autor najevo svým názorem, dle něhož opatrné čekání představovalo ukázkou dobrého státnictví a morálky.²⁰³ Třebaže se Tumultyho závěry nemusí zcela rozcházet s pravdou, jeho interpretace vyhlíží mnohem více jako přesný komentář k Prohlášení o vztazích s Latinskou Amerikou než coby trefný souhrn politiky opatrného čekání.

Podobný eklekticismus, jaký uplatňuje Tumulty vůči Projevu o mexických záležitostech, lze nacházet v knize Barcka a Blakea. Autoři taktéž vybírají pouze opatrné čekání, zatímco ostatní pasáže zmíněného proslovu zcela pomíjejí. Barck s Blakem ovšem správně akcentují prezidentovo rezolutní zamítnutí všech amerických zásahů do vnitropolitického vývoje v Mexiku, jakož jeho setrvávání na svém pevném rozhodnutí neuznat Huertův režim. Problematičtější je očekávání autorského tandemu, že opatrné čekání bylo vedeno Wilsonovou představou, že bez uznání Huertova vláda padne.²⁰⁴

Nepřímo tumuto tvrzení nahrává prezidentův dopis, v němž americký státník prohlašuje, že nejlepší bude jednoduše nezasahovat do situace v Mexiku a zároveň

²⁰¹ BROOKS, E. C.: c. d., s. 212.

²⁰² Již citované a probírané zdroje Dva dopisy od sira Cecila Arthura Springa Rice siru Edwardu Greyovi ze dne 7. 2. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 229. a Dopis sira Cecila Arthura Springa Rice siru Williamu Tyrrellovi ze dne 9. 3. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 324.

²⁰³ TUMULTY, J. P.: c. d., s. 147.

²⁰⁴ BARCK, O. T., Jr. – BLAKE, N. M.: c. d., s. 150.

izolovat Huertu.²⁰⁵ Této listině lze přikládat značnou důvěryhodnost, poněvadž je zcela soukromé povahy (Wilson píše své manželce) a přestože pochází z doby před zveřejněním politiky opatrného čekání, obsahuje některé myšlenky, které zazněly v prezidentově srpnové řeči před Kongresem.

Přesto prvního zřetelného potvrzení se Barckova a Blakeova domněnka dočkává až o několik měsíců později. Teprve tehdy se ve Wilsonově myšlení objevuje jasná prognóza, která předpokládala samovolný zánik Huertova režimu, pokud Spojené státy a ostatní velmoci nebudou vměšovat do vnitropolitických záležitostí Mexika.²⁰⁶ Tento názorový proud dostoupil svého vrcholu ve státníkově sebejistém prohlášení, že vyčkávali trpělivě, Huerta sám opustí úřad mexického prezidenta.²⁰⁷

Jenomže v době, kdy Wilson vyjadřoval dva posledně jmenované názory, o nějakém opatrném čekání nemohla už být řeč, poněvadž prezident zřetelně činil kroky, jež jednostranně zvýhodňovaly konstitucionalisty²⁰⁸ (tím byl hrubě narušen základní pilíř opatrného čekání – neutralita). Vzhledem k této situaci je přímo pozoruhodné, že samotný Wilson kategoricky odmítal přiznat, že by v jeho politice opatrného čekání došlo k nějakým podstatným změnám.²⁰⁹ Prezidentův rozporuplný postoj přesně vystihuje Trask, když oprávněně soudí, že Wilson nevykonával svoji politiku opatrného čekání konzistentně.²¹⁰

3. 10. Projev o politice vůči Latinské Americe

Soudržnost prezidentova přístupu k Mexiku však prověřilo další rétorické vystoupení, které se odehrálo s přesností jednoho dne o dva měsíce později. Tentokrát Wilson pronesl svůj projev před publikem, v němž se mísili zástupci amerického obchodu se

²⁰⁵ Wilsonův dopis Ellen Axson Wilsonové ze dne 19. 8. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 190.

²⁰⁶ Dva dopisy od sira Cecila Arthura Springa Rice siru Edwardu Greyovi ze dne 7. 2. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 230.

²⁰⁷ Poznámky na tiskové konferenci ze dne 2. 3. 1914. Viz tamtéž, s. 302.

²⁰⁸ Je nutné si uvědomit, že během února a března 1914 měl již Wilson za sebou jednání v Nogales a oficiální odvolání zbrojního embarga. Tyto skutky, jež dosvědčují Wilsonovu zjevnou podporu konstitucionalistům, jsou detailně probrány v kapitole „3. 13. Prezidentovy sympatie ke konstitucionalistům“.

²⁰⁹ Zpráva z novin „Wilson nechává vyzbrojit rebely zbraněmi“ ze dne 26. 1. 1914. Viz tamtéž, s. 178. a Poznámky na tiskové konferenci ze dne 29. 1. 1914. Viz tamtéž, s. 198.

²¹⁰ TRASK, R. R.: c. d., s. 577.

zahraničními diplomaty. Již začátek této řeči odkrývá stěžejní myšlenky a udává celkový ráz, jímž je následně prosycen celý dokument. Wilson poznenáhlu útočí na striktně materiální zájmy, které zlobně ovládají vztahy mezi jednotlivými státy, přičemž jediným východiskem z tohoto stavu shledává dosažení určité duchovní unie, jež na sebe bere podobu vzájemných sympatií a porozumění mezi národy.²¹¹

Prezidentovo skoro mystické podobenství je vystřídáno mnohem věcnější kritikou existujících vztahů mezi velkokapitálem a státní suverenitou v podmínkách Latinské Ameriky. Wilson odsuzuje snahu nadnárodních korporací vnucovat svoji vůli méně vyspělým státům formou vymáhání různých koncesí a jiných privilegií. Prakticky ihned podotýká, že jeho administrativa zamýšlí podnikat všechny kroky k tomu, aby napomohla osvobození latinskoamerických států od omezujících požadavků, které jim kladou velké firmy.²¹²

Neurčité počáteční fráze se tedy mírně konkretizují v kriticky zahrocených výtkách, aby plynule přešly v silné mravní postuláty, které představují jádro Wilsonova sdělení. Americký státník vyslovuje předpoklad, že je nebezpečné a morálně degradující zakládat zahraniční politiku na materiálních zájmech. Naopak je potřeba prosazovat myšlenky ústavních svobod, lidských práv, národní integrity a vůbec veškeré hodnoty, jež se staví proti materialisticky chápané diplomacii. Spojené státy se potom zříkají všech dalších pokusů zvětšit svoje území, protože jsou oddány ideji skutečné ústavní svobody pro všechny země světa. Wilson tedy svým řečnickým zápalem a vyzbrojen frazeologií křesťanského kazatele zavrhuje politiku, která je diktována bohatstvím majetku a mocí peněz, a rároveň pozvedává principy všeobecně platné morálky a univerzálních svobod na základ své diplomacie.²¹³

Přestože prezidentův proslov vyřčený v podzimním Mobile vlastně neobsahoval žádné určitější přísliby ani konkrétní plány do budoucna, nešel některým pokusům o výklad. Low se sice nepustil do obsáhlé interpretace daného Wilsonova projevu, přesto však pozorně vysledoval základní myšlenku, jíž charakterizuje prezidentův patrný

²¹¹ Projev o politice vůči Latinské Americe učiněný v Mobile ze dne 27. 10. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 448. Tento Wilsonův projev bude dále neformálně nazýván jako „Mobileský projev“ nebo „Projev z Mobile“.

²¹² Projev o politice vůči Latinské Americe učiněný v Mobile ze dne 27. 10. 1913. Viz tamtéž, s. 450.

²¹³ Projev o politice vůči Latinské Americe učiněný v Mobile ze dne 27. 10. 1913. Viz tamtéž, s. 451-452.

příklon k nemateriálním hodnotám v mezinárodních vztazích.²¹⁴ Drobnou chybou však zůstává, že Low se spoléhá skoro výhradně na přímé citace z Wilsonových děl, zatímco vlastní interpretaci ponechává silně zmenšený prostor, čímž se odsuzuje do role příležitostného komentátora.

Bailey klade zřetelný důraz na pasáže ze zmíněného Wilsonova projevu, které ukazují, že Spojené státy americké odsuzují materialismus v mezinárodních vztazích a nemíní se mu podřizovat. Autor navíc správně upozorňuje na nezvykle vzletné vyznění tohoto prezidentova počínu v oblasti řečnictví. Bailey začleňuje projev do širšího kontextu, který rámuje Wilsonova nenávisť k politickému zneužívání finanční moci a prezidentovo povědomí o tiché podpoře Huerty ze strany Velké Británie.²¹⁵

Oběma posledně jmenovaným zjištěním nahrává soukromý rozhovor mezi prezidentem a jeho dvěma kolegy, který se odehrál o tři dny později. Wilson v něm důrazně vyslovil svůj záměr zabránit jakýmkoliv pokusům finančníků o převzetí kontroly nad mexickými záležitostmi. Hlava amerického státu se zároveň netajila svým názorem, že Britové nepochybně podporují Huertovu vládu, protože jejich vlastní představitelé jsou osobně zainteresováni na koncesích, které jim mexická diktatura poskytuje.²¹⁶

Ekonomický podtext celé záležitosti zaujímá důležité postavení v Geršovově interpretaci. Autor při rozboru Wilsonova říjnového projevu nejprve stručně vyjmenovává základní myšlenky, mezi něž zařazuje prezidentovu kritiku hospodářského vykořisťování Latinské Ameriky a následný slib pomoci, jíž nabízí americká vláda jihoamerickým státům k jejich osvobození z područí podnikatelských zájmů. Geršov však celkově pohlíží na Mobileský projev jako na rétorickou exhibici, která ovšem nevyjadřuje skutečný Wilsonův úmysl. Tím je dle autorova mínění snaha energicky varovat evropské státy, aby omezily svoje investice v prostoru Západní polokoule.²¹⁷

Geršovovo hodnocení obsahu prezidentovy říjnové řeči je v podstatě správné, nicméně jeho výklad celkového vyznění Wilsonova projevu budí jisté pochybnosti.

²¹⁴ LOW, A. M.: c. d., s. 104-105.

²¹⁵ BAILEY, T. A.: c. d., s. 556.

²¹⁶ Deník plukovníka House ze dne 30. 10. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 476-477.

²¹⁷ GERŠOV, Z. M.: c. d., s. 78.

Americký státník skutečně jevil živý zájem o hospodářské vazby Huertova režimu na evropské mocnosti (predevším Velkou Británií). V období, jež bezprostředně následovalo po proslovu v Mobile, Wilson pozorně sledoval ekonomické aktivity britského poslance a úspěšného podnikatele barona Cowdreyho.²¹⁸ Dokumenty související s touto epizodní událostí dokazují prezidentovo znepokojení z možné hospodářské podpory, již mohla Huertova vláda přijímat od britských podnikatelských kruhů. Tytéž písemnosti ovšem dále dokládají, že Wilson přestal okamžitě podezírat Cowdreyho z nějaké nečestné činnosti, jakmile obdržel ujištění o nevině britského průmyslníka.²¹⁹

Jestliže Geršovova interpretace shlíží na amerického prezidenta jako na nepřítele evropského velkokapitálu, potom Enriquezovo hodnocení Mobileského projevu činí z Wilsona čelného exponenta sobeckých zájmů vlastní země. Enriquez zahajuje svůj výklad ke zkoumanému tématu věcně přesným poukazem na zjevně idealistickou povahu prezidentova projevu. Následuje heslovitý, leč poměrně úplný, přehled hodnot a morálních závazků, které Wilson ve své řeči vyzdvihl. Autor však zjevně upíná svoji pozornost k těm částem textu, v nichž Wilson navrhuje svazující požadavky podnikatelů, přičemž podává pomocnou ruku latinskoamerickým státům v jejich snaze zbavit se nátlaku nadnárodních korporací. Enriquez ovšem nehledá v Projevu z Mobile žádný prezidentův altruismus, naopak ve Wilsonových slovech spatřuje snahu zakázat koncese pro evropské podnikatele. Autor svůj soud (respektive odsudek) korunuje tvrzením, že Wilson patří mezi stoupence imperialistické doktríny, jež usiluje o vtažení Latinské Ameriky do područí Spojených států amerických.²²⁰

²¹⁸ Weetnam Dickinson Pearson, 1. baron z Cowdrey byl v letech 1895-1910 členem Dolní sněmovny Parlamentu. Roku 1900 založil Mexican Eagle Oil Company, kterážto společnost se zabývala těžbou ropy v Mexiku a patřila mezi největší podnikatelské subjekty operující na tamním území.

²¹⁹ Wilsonův zájem o tohoto podnikatele dokazuje zejména Dopis Walteru Hinesi Pageovi ze dne 9. 11. 1913, viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 516. Deník plukovníka House ze dne 12. 11. 1913, viz tamtéž, s. 530. Dopis Walteru Hinesi Pageovi ze dne 13. 11. 1913, viz tamtéž s. 537. Celou věc nakonec uzavírá Dopis Britského velvyslanectví siru Edwardu Greyovi ze dne 14. 11. 1913, viz tamtéž, s. 544.

²²⁰ ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 190-192.

3. 11. Podzimní diplomatické nóty

Geršovovy a Enriquezovy závěry ovšem dosti zpochybňuje skutečnost, že americký prezident přisuzoval větší význam mezinárodní diplomacii než zahraničnímu obchodu. Zmíněný poznatek nejvýstižněji ilustrují oběžníky, jimiž Wilson obeslal světové mocnosti během podzimu 1913.

Říjnová nota amerického prezidenta prozrazuje vrcholné rozhořčení vtištěné v břitké slovní obraty, které jsou svojí přímostí na hony vzdálené uhlazenému diplomatickému stylu. Již v prvních větách svého spisu Wilson nelítostně tepe povahu i původ Huertovy vlády nad Mexikem, kterou častuje nelichotivými výrazy jako omezený despotismus, barbarství, absolutismus, autokratická moc, terorismus apod. Prezident prohlašuje, že jeho administrativa je připravena hájit zájmy států Západní polokoule před neoprávněnými zásahy evropských velmocí v duchu Monroeovy doktríny. Skutečného nepřítele však Wilson vidí především v bezohledných ekonomických zájmech (jak evropského, tak amerického původu).²²¹

Prezidentova zloba však dostupuje svého vrcholu teprve ve stručném souhrnu, jímž zakončil svoji ostrou notu. Americký státník již zcela bez okolků, skoro s věcnou přímočarostí, oznamuje, že Huertova uzurpátorská moc sice přežívá díky zahraniční politické a hospodářské pomoci, ovšem bez souhlasu Spojených států nemůže dlouho vydržet. Wilson se potom vyzývavě táže zahraničních vlád, zdali budou spolupracovat s jeho zemí, nebo ji donutí použít vojenskou sílu (krátkou poznámkou však okamžitě dodává, že na žádnou intervenci nepomýšlí). Nakonec rozzlobený Wilson přikazuje notu publikovat v natolik silném a přímém znění, jak je to jen v mírových podmínkách možné.²²²

Link charakterizuje prezidentův diplomatický list lapidárním konstatováním, dle něhož Wilson označil evropské mocnosti za přímé strůjce skutečnosti, že se Huerta stále

²²¹ Celé znění obsahuje Návrh oběžníku mocnostem ze dne 24. 10. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 431-433.

²²² Shrnutí oběžníku mocnostem ze dne 24. 10. 1913. Viz tamtéž, s. 434. Pro úplnost je nutné uvést, že Wilson napsal ještě jednu pozdější verzi Návrhu oběžníku mocnostem, která se myšlenkově nijak neodchylovala od té z konce října 1913. Listopadové vydání prezidentovy nóty se odlišovalo pouze přehlednějším členěním a méně vypjatou formou, jinak si ponechávalo obsahovou totožnost s předešlou říjnovou verzí. Viz Návrh oběžníku mocnostem ze dne 7., 8. a 10. 11. 1913 viz tamtéž, s. 502-504.

drží u moci. Autor hlavně zdůrazňuje vysoce konfrontační povahu prezidentova oběžníku, přičemž ztvárnění tohoto autorova pozorování utvrzuje čtenáře v dojmu, že Wilsonova nota představovala bezmála vyzývavé obvinění vmetené do tváře státům Evropy.²²³ Třebaže Linkovo zpodobnění zkoumaného dokumentu vybírá pouze nejvypjatější pasáže, čímž dostává poněkud zjednodušenou tvářnost, nelze tomuto výkladu upřít citlivé pochopení pro ducha Wilsonových projevů. Nutno taktéž dodat, že faktická stránka věci autorovou svéráznou interpretací nedoznává žádné újmy.

Nepřehlednutého stylu, jakým se vyznačoval prezidentův říjnový oběžník, si bedlivě všímá Walworth. Autor především upozorňuje na skutečnost, že americký státník otevřeně obvinil evropské státy z napomávání Huertově diktatuře a maření amerického (přesněji Wilsonova) úsilí o nastolení konstituční vlády v Mexiku. Walworth nezapomíná také na fakt, že americký prezident se odvolává na pradávný princip v americké zahraniční politice – Monroeovu doktrínu. V Mobileském projevu pak autor v podstatě spatřuje další pokračování tohoto Wilsonova stylu, jenž vystupuje konfrontačně vůči ekonomickým zájmům zahraničních států,²²⁴ což ostatně byla pravda.²²⁵

Silným slovním výrazivem oplývaly taktéž dva projevy datované posledním říjnovým dnem roku 1913, které prezident sice privátně načrtl, avšak nikdy veřejně nevyřkl. Poprvé Wilson vážně promýšlí nasazení amerických ozbrojených sil, avšak rezolutně se zříká všech územních nároků vůči Mexiku, jakož dalšího narušení jeho státní suverenity. Zato však otevřeně vyzývá Huertu k okamžité rezignaci a obnovení řádně zvoleného mexického parlamentu spolu s demokratickým ústavním pořádkem. Své záměry Wilson obhajuje nezákonností a všeobecnou škodlivostí diktatury, a morálním imperativem, dle něhož jsou Spojené státy povinny hájit ideje ústavní vlády a nezávislosti států Ameriky.²²⁶

Jediným autorem, jenž zaměřil svoje výkladové možnosti k výše uvedenému textu, je Calhoun. Zmíněný badatel s věcnou správností zvýrazňuje první prezidentovo

²²³ LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 117.

²²⁴ WALWORTH, A.: c. d., s. 365.

²²⁵ Nejlépe tuto skutečnost dokládá Návrh oběžníku mocnostem ze dne 24. 10. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 431-432. a Deník plukovníka House ze dne 30. 10. 1913. Viz tamtéž, s. 478.

²²⁶ Teze představené v tomto odstavci jsou v celém původním znění k dispozici v těchto dokumentech: Návrh společného rozhodnutí ze dne 31. 10. 1913 a Návrh projevu Kongresu ze dne 31. 10. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 478-481.

pomyšlení na užití ozbrojených sil v mexické záležitostech. Calhoun taktéž v úplnosti prezentuje konkrétní cíle, které si Wilson svým navrhovaným proslovem předsevzal. Autor neopomíná i výrazný morální náboj, jenž vysvítá z tohoto textu, což vhodně doplňuje trefnou a obsažnou citací z autentického prezidentova dokumentu.²²⁷

Třebaže říjnový oběžník nezastřeně atakoval hospodářské zájmy v mezinárodní politice, jádro jeho kritiky spočívalo v hodnocení politiky z pohledu demokratické morálky. Toto zjištění se naplno projevilo ve Wilsonově listopadové nótě. Tímto dokumentem prezident v plné šíři odhalil své úmysly ohledně Huertova režimu. Zdůvodnění svého silně odmítavého postoje vůči Huertově vládě spatřuje Wilson v její naprosté nedemokratičnosti. Uzurpace, nezákonnost, narušování občanského pořádku – takto verbalizuje prezident svůj pohled na soudobého vládce Mexika.²²⁸

Novátorským počinem v listopadové nótě není ostrý odsudek namířený proti Huertovi, nýbrž jasně formulovaný postup protihuertovské politiky. Wilson konkretizuje svůj hlasitý protest v prohlášení, že usiluje o naprostou izolaci Huerty. Odstřižení mexického diktátora od zdrojů domácí i mezinárodní podpory pak povede k jeho odstranění, což poslouží preventivně proti všem pokusům ohrožit demokratický a mírový vývoj v obou Amerikách. Důraz svému prohlášení pak Wilson dodává pohrůžkou, že v případě nutnosti bude uvažovat o užití agresivních opatření.²²⁹

Small správně interpretuje zmíněný dokument jako Wilsonovo rozhodnutí odhalit mocnostem nezaujatost a nezištnost postoje, který zaujímá americká zahraniční politika vůči Mexiku. Autor také neopomíná vyzdvihnout důraz, s nímž Wilson přistupuje k obraně demokracie v Latinské Americe. Tím však Small zjevně vyčerpává své výkladové možnosti, protože se nadále uchyluje pouze k citaci celého znění zkoumaného textu.²³⁰ Navzdory uvedenému nedostatku však autorův postup není vyloženě na škodu, jelikož Wilsonova listopadová nota poskytuje věcné a pochopitelné teze.

²²⁷ CALHOUN, F. S.: c. d., s. 41.

²²⁸ Dopis Williama Jenningse Bryana s přílohou Mezinárodní nota. Naše záměry v Mexiku ze dne 23. 11. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, 2. odstavec na s. 585.

²²⁹ Dopis Williama Jenningse Bryana s přílohou Mezinárodní nota. Naše záměry v Mexiku ze dne 23. 11. 1913. Viz tamtéž, s. 585-586.

²³⁰ SMALL, M.: c. d., s. 12-13.

3. 12. Výroční poselství Kongresu

Obdobně srozumitelné poselství poskytl Wilson ve svém prosincovém projevu O stavu Unie. Již první odstavce dávají tušit, jakou váhu přikládal americký prezident probíhající mexické krizi. Namísto aktuálních problémů domácí politické scény věnuje Wilson první pasáže své řeči výhradně zahraniční politice. Americký prezident nejprve povyšuje národní čest a světový mír na základní a vlastně jediné hodnoty, jimž míní podřizovat svoji diplomacii.²³¹

Státníkovo ideové vymezení následuje zcela konkrétní rozbor situace ohledně Mexika, který však obsahově nijak výrazně nepřekračuje dřívější Wilsonovy projevy a úvahy. V podstatě se jedná o jakýsi sumář prezidentova chápání Huertovy diktatury. Proto neudiví, že v tomto dokumentu Wilson opakuje (místy téměř doslovně) již známé odsudky vůči uzurpátorskému původu a nelegální povaze Huertovy vlády, jež prokládá závažnými pochybnostmi o dodržování lidských a občanských práv osob prodlévajících na území Mexika. Téměř repetitivně působí prezidentovo přesvědčení, že Amerika nenabude míru, dokud se Huerta nevzdá své nezákonně nabyté moci. Wilson nakonec nadějně dodává, že Huerta se stává stále izolovanějším, jeho moc a prestiž se hroutí, což otevírá možnost obnovit ústavní vládu v Mexiku.²³²

Svého historicky prvního interpreta nalezla zmíněná Wilsonova řeč v Enriquezově díle. Autorovo stanovisko vůči americkému prezidentovi a jeho prosincovému projevu prozrazuje již úvodní sdělení, že cílem vychytralého Wilsona nebylo uklidnit zjištěné poměry v Mexiku. Očekávané objasnění toho, o co prezidentovi vlastně šlo, však ponechává autor výhradně na čtenáři, poněvadž se dále omezuje na prostý (byť s přihlédnutím k probírané problematice naprosto dostačující) výňatek z prosincového Projevu o stavu Unie. Wilsonův proslov slouží Enriquezovi jako základna pro vedení řečnického útoku, jenž je autorem pojat jako jednostranná obžaloba amerického prezidenta skoro ze všech špatností, které Mexiko tehdy prožívalo.²³³ Enriquezovo interpretační úsilí tedy paradoxně končí v kousavém prohlášení, které ovšem nenabízí objektivní vhled do zkoumané látky.

²³¹ Výroční poselství Kongresu ze dne 2. 12. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 3-4.

²³² Výroční poselství Kongresu ze dne 2. 12. 1913. Viz tamtéž, s. 4-5.

²³³ ENRIQUEZ, R. de Z.: c. d., s. 173-176.

Naproti tomu Brooksova kniha nabízí výkladově nezaujatý pohled na prezidentův prosincový projev. Autor správně upozorňuje na Wilsonovo očekávání, dle něhož Huertova moc slábne a naopak vítězství ústavní vlády je jisté. Prezidentově proslovu v podstatě odpovídá i autorův výklad, dle něhož bude zamýšlených mexických cílů dosaženo bez krveprolití, či ztráty americké národní cti. Brooks však naprosto nereflektuje předchozí Wilsonovy projevy (ať už veřejné, či soukromé povahy), když tvrdí, že teprve Projev o stavu Unie je zcela a výlučně postaven na autentických názorech prezidenta.²³⁴

Tento úsudek je určitě neoprávněný, jelikož zkoumaný prosincový proslov představuje pouhý kompilát sestavený z předchozích Wilsonových promluv. Brooksova domněnka je vlastně nelogická, protože pokud teprve Projev o stavu Unie ukázal prezidentovy opravdové osobní názory v celé jejich původnosti a pokud je současně tento projev souhrnem projevů dřívějších, potom taktéž předchozí Wilsonovy proslovy vyjadřovaly jeho originální myšlenky.

Také Low přispěl svojí interpretací Wilsonova prosincového rétorického výstupu do srovnání výkladových možností prezidentových současníků. S přihlédnutím k dřívějším Wilsonovým výrokům autor oprávněně hodnotí pasáže Projevu o stavu Unie, v nichž prezident akcentuje národní čest a všeobecný mír, jako upřímný projev jeho opravdového smýšlení. Věcnou správnost nepostrádají ani Lowovy komentáře, jejichž prostřednictvím ukazuje Wilsonovu náklonnost konstitučním principům, jeho přemítání o možném užití síly proti Mexiku i prezidentovo přesvědčení, že Huertova vláda spěje ke svému konci.²³⁵

3. 13. Prezidentovy sympatie ke konstitucionalistům

Časový úsek, kterým se zaobíraly předcházející kapitoly, se stal svědkem postupného vyjasňování Wilsonových postujů s ohledem na probíhající události v Mexiku. Navzdory uvedenému pozorování americký prezident zatím nedodal svým úmyslům nějakou určitější podobu. Postupující konkretizace Wilsonova smýšlení však

²³⁴ BROOKS, E. C.: c. d., s. 213-215.

²³⁵ LOW, A. M.: c. d., s. 101-103.

projevovala vzestupnou tendenci, jež dostoupila své vrcholné formy právě během roku 1914.

Prvním postižitelným příznakem, že prezidentova politika dostává zcela hmatatelný ráz, byly jeho narůstající sympatie vůči konstitucionalistům. Výmluvně tento nový proud v zahraniční politice Wilsona podává Small, jenž klade počátky prezidentova zájmu o carranzisty zhruba do jeho ohlášení politiky opatrného čekání v srpnu 1913. Autor dále dodává, že v průběhu podzimu téhož roku Wilson a Bryan dospěli k názoru, že právě konstitucionalisté nejlépe poslouží jejich zájmům v Mexiku. Small potom doplňuje svoji tezi o popis jednání v Nogales, kde americký prezident prostřednictvím svého zástupce vyjednával o americké podpoře konstitucionalistům.²³⁶

Link svými zjištěními potvrzuje tento názor silným argumentem, jelikož uvádí doložený případ, kdy byl Wilson ochoten uvažovat o americkém vojenském zásahu, jenž by počítal přinejmenším se souhlasem konstitucionalistů. Autor pokládá jednání v Nogales, která proběhla během listopadu 1913, za nazastřený projev prezidentova úmyslu pomoci Carranzovým stoupencům. Na oplátku pak americký státník požadoval demokratický charakter revoluce, kterou vedli rebelové proti Huertově vládě.²³⁷

Názorům oběma autorů nahrávají dostupné prameny. Již sprnovým projevem Wilson nepřímou ukázkou, že má jisté povědomí o ozbrojeném odporu, který kladli konstitucionalisté Huertově vládě.²³⁸ O měsíc později americký prezident projevoval pevné přesvědčení, že nastolení míru v Mexiku se bez účasti carranzistů prostě neobejde.²³⁹ Ještě během podzimu 1913 dospěla Wilsonova náklonnost vůči konstitucionalistům tak daleko, že otevřeně promýšlel možnost omezené vojenské intervence, která by proběhla s jejich souhlasem.²⁴⁰

Prezidentovy preference vůči carranzistům nezůstaly omezeny na osobní úvahy, nýbrž došly svého naplnění při jednání v Nogales. Wilson se sice bezprostředně neúčastnil rozhovorů se zástupci konstitucionalistů, avšak jeho instrukce americkému vyjednaváči (nijak překvapivě jím jmenoval Hala) byly jednoznačné. Americký

²³⁶ SMALL, M.: c. d., s. 11.

²³⁷ LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 120-121.

²³⁸ Projev o mexických záležitostech společnému zasedání Kongresu ze dne 27. 8. 1913. Jde především o pasáže, v nichž se prezident odvolává na své předchozí instrukce Lindovi. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 229.

²³⁹ Dopis Williamu Jenningsi Bryanovi s přílohou ze dne 29. 9. 1913. Viz tamtéž, s. 339-342. a Dopis Williamu Jenningsi Bryanovi s přílohou ze dne 1. 10. 1913. Viz tamtéž, s. 347-348.

²⁴⁰ Z deníku plukovníka House ze dne 30. 10. 1913. Viz tamtéž, s. 476-478.

prezident otevřeně nabízel odvolání amerického zbrojního embarga, což by pomohlo carranzistům opatřit si dostatek vojenského materiálu. Výměnou za tento vstřícný krok však Wilson důrazně požadoval nekompromisní obnovení demokratické vlády v Mexiku.²⁴¹

Stále těsnější vazby mezi Wilsonem a konstitucionalisty podstatně nahloďávaly nestrannost a neutralitu, na nichž byla založena politika opatrného čekání. Skutečný rozměr tohoto rozporu spolu s jeho dalšími souvislostmi přesně vystihl Petrie. Autor především upozorňuje na logické pokračování vztahů Wilson-Carranza, jímž bylo prezidentovo oficiální odvolání zbrojního embarga. Petrie názorně předvádí nesoulad, který panoval mezi prezidentovou rétorikou (Wilson přesvědčoval veřejnost, že zrušení zákazu dovozu zbraní je vlastně pokračováním neutrálního kurzu zahraniční politiky) a jeho skutečnými úmysly, jimiž bylo podpořit konstitucionalisty v jejich úsilí svrhnout Huertu.²⁴²

Uvedený pohled na celou záležitost vlastně reflektuje faktický průběh událostí. Wilson velmi lpěl na své politice opatrného čekání a prakticky neustále prohlašoval, že se nemíní nikterak odchýlit od neutrálního směru americké zahraniční politiky.²⁴³ Nutno ovšem podotknout, že výše nastíněná prohlášení adresoval americký prezident široké veřejnosti, zatímco v soukromí se již jeho myšlenky ubíraly zcela jiným směrem.

Zpočátku prezident projevoval obavy o vratký osud carranzistů, a proto zvažoval uvolnění embarga coby nástroj, jenž jim pomůže získat potřebné zbraně.²⁴⁴ Wilsonovo přesvědčení získávalo na pevnosti, a tak zanedlouho s vypjatou zaníceností obhajoval myšlenku, že uspokojivé urovnání mexické krize bez účasti konstitucionalistů vůbec nepřipadá v úvahu, a opuštění zbrojního embarga v jejich prospěch je zcela nevyhnutelné.²⁴⁵

Prezident myslel svoje záměry zcela vážně, což jen dokládá jeho návrh oběžníku, jímž chtěl uvědomit mocnosti o zrušení embarga. Americký státník apeluje na

²⁴¹ Dopis Williamu Bayardovi Halovi ze dne 11. 11. 1913. Viz tamtéž, s. 525. a Dopis Dopis Williamu Bayardovi Halovi ze dne 16. 11. 1913. Viz tamtéž, s. 557.

²⁴² PETRIE, J. N.: c. d., s. 45.

²⁴³ Výroční poselství Kongresu ze dne 2. 12. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 5. Tisková zpráva ze dne 26. 1. 1914. Viz tamtéž, s. 178. Poznámky na tiskové konferenci ze dne 29. 1. 1914. Viz tamtéž, s. 198.

²⁴⁴ Z deníku plukovníka House ze dne 16. 1. 1914. Viz tamtéž, s. 135.

²⁴⁵ Dopis Walteru Hines Pageovi a dopis Porteru Jamesi McCumberovi ze dne 29. 1. 1914. Viz tamtéž, s. 196-198.

zahraniční státy přesvědčením, že sobecká oligarchie Huertovy vlády bude nahrazena odpovědnější exekutivou, která nastolí pořádek a prosperitu, jedině prostřednictvím domácích mexických sil. Wilson vlastně otevřeně připouští nutnost násilného řešení situace (pochopitelně zcela v režii konstitucionalistů), přičemž odvoláním embarga jen reflektuje panující situaci a zároveň urychluje běh událostí.²⁴⁶

Zvláště posledně jmenovaný dokument dává zapravdu Calerově náhledu na zkoumanou problematiku. Ve světle Wilsonových prohlášení z ledna a února 1914 působí autorovo tvrzení, že prezident odvolal embargo, aby posílil konstitucionalisty v jejich boji proti Huertovi,²⁴⁷ nanejvýš věrohodně.

Třebaže obdobné zjištění obsahuje taktéž Brooksova kniha, její závěry vyznívají dosti neurčitě. Autor především vykládá únorové ohlášení embarga jako jakousi výraznou a náhlou změnu, přičemž naprosto nedoceňuje kontinuální charakter Wilsonových postojů ke carranzistům a embargu. Dost nepochopitelným se rovněž stává Brooksův mlhavý názor, že se všeobecně předpokládal Huertův odchod z postu prezidenta poté, co se Spojené státy přidají na stranu konstitucionalistů.²⁴⁸

Uvedené tvrzení zanechává přinejlepším jen dohady, zdali onomu všeobecnému přesvědčení holdoval i americký prezident. Wilsonova oficiální prohlášení i privátní myšlenky navíc podkopávají Brooksovu domněnku, že panovala důvěra v Huertův pád přičiněním americké podpory Carranzovi – pokud by autorova tvrzení byla pravdivá, prezident by přece nemusel před veřejností skrývat své zřetelně procarranzistické postoje, ani by nemusel tajemně naznačovat zahraničním velmocem, že po odvolání embarga se rýsuje konec uzurpátorského diktátora a vzestup zodpovědné vlády (tedy vlády konstitucionalistů).

Časovou plynulost prezidentova rozhodnutí podpořit Carranzu a jeho ozbrojenou frakci naopak uvádí Blumova práce. Autor přímočaře prohlašuje, že Wilson navrhl konstitucionalistům spojenectví v boji proti Huertovi, pokud Carranza svoji revoltu zasvětil zásadám politického pořádku a ústavnosti. Následně Blum stručně uvádí, že tváří v tvář panující nevyhnutelné pasivitě americký prezident svolil s opuštěním

²⁴⁶ Dopis Williamu Jenningsi Bryanovi s přílohou ze dne 31. 1. 1914. Viz tamtéž, s. 206-208. V podstatě tytéž argumenty opakuje Wilson v oficiální tiskové zprávě o zrušení embarga ze dne 3. 2. 1914. Viz tamtéž, s. 216-217.

²⁴⁷ CALERO, M.: c. d., s. 18.

²⁴⁸ BROOKS, E. C.: c. d., s. 216.

embarga.²⁴⁹ Ačkoliv autor podává svá zjištění v poněkud zjednodušené formě, celkové vyznění neztrácí pravdivý základ.

Prakticky všechny výtky týkající se Brooksova výkladu napravuje Walworthův pohled na celou záležitost. Autor ukazuje jistou dlouhodobost i důkladnost Wilsonova zvažování vlastního přístupu ke konstitucionalistům, přičemž nejsou opomenuty ani pochybnosti, jež americký státník pociťoval vůči nestrannosti a stabilizačnímu potenciálu Carranzy a jeho stoupců. Walworth však správně dokládá, že Wilson spatřoval v podpoře carranzistů jedinou možnost, jak se vyhnout přímému ozbrojenému zásahu Spojených států do mexických nepokojů. Walworth taktéž neopomíná zdůraznit očividný protiklad pramenící z embarga, jehož odvoláním sice Wilson otevřeně nediskriminoval žádnou z frakcí mexického konfliktu, avšak dal jasně najevo, že favorizuje konstitucionalisty.²⁵⁰

Jednoznačné upřednostňování carranzistů konstatuje taktéž Trask, když se pouští do krátkého zhodnocení postojů, které prezident projevoval vůči opoziční frakci v Mexiku. Autor pojímá odvolání zbrojního embarga jako součást postupné prokonstitucionalistické inklinace amerického prezidenta. Trask však poněkud přímočaře konstatuje, že již koncem října 1913 Wilson opustil politiku opatrného čekání.²⁵¹ Posledně jmenované zjištění sice nepostrádá pravdivý základ (úvahami o vojenské pomoci Carranzovi prezident skutečně narušil principy opatrného čekání), opomíjí nicméně Wilsonovu vnější snahu obhajovat neutrální směr zahraniční politiky.

Zmíněný neduh nachází kompromisní řešení v podobě Baileyho interpretace, který zasazuje odvolání embarga do rámce modifikované politiky opatrného čekání, jejíž význačnou proměnou byla skutečnost, že počínaje listopadem 1913 nabrala agresivnější podobu. Autor správně chápe zrušení embarga jako Wilsonův úmysl poskytnout zbraně hlavním protivníkům Huertova režimu.²⁵² Přestože Baileyho pojetí opatrného čekání coby nositele agresivnějšího přístupu v zahraniční politice může znít přehnaně, je nutné přihlédnout k výše uvedeným textům, v nichž Wilson zastřeně i místy otevřeně zvažuje užití vojenské síly (jinými slovy diplomatické agrese) ve prospěch konstitucionalistů.

²⁴⁹ BLUM, J. M.: c. d., s. 89.

²⁵⁰ WALWORTH, A.: c. d., s. 369-370.

²⁵¹ TRASK, R. R.: c. d., s. 577.

²⁵² BAILEY, T. A.: c. d., s. 556-557.

3. 14. *Od Tampica k Veracruzu*

Prezidentovo koketování s myšlenkou na ozbrojenou intervenci postupně posunovalo vztah Wilson-Carranza do zcela nové roviny Wilson-válka. Jakmile totiž americký státník začal uvažovat o (nejprve nepřímé) pomoci konstitucionalistům, okamžitě se objevila možnost zasáhnout do konfliktu, jenž probíhal uvnitř Mexika mezi Huertovou vládou a jejími oponenty, přímo a s využitím vojenských sil. V napjaté situaci mezi Spojenými státy americkými a Mexikem tak vyvstala nová možnost – válka. Zmíněná proměna dostupných eventualit pro řešení panující mezinárodní krize neunikla ani vlastní Wilsonově reflexi, ani prezidentovým interpretům.

Souhrně lze prohlásit, že americký prezident zpočátku projevoval zásadní znepokojení, jakmile možnost ozbrojeného zásahu vyplula do popředí úvah o mexické vnitropolitické situaci. Wilsonova krajní nechuť k jakékoliv intervenci nabývala takové intenzity, že svým blízkým úpřímně přiznával svoje toužebné přání, ať Bůh nedopustí válečné střetnutí.²⁵³ Třebaže Wilsonovy formálnější proslovy postrádaly onu exaltovanost vyznání osobám jemu blízkým, zcela jednoznačně odmítaly americkou vojenskou účast na mexických záležitostech.²⁵⁴

První určité změny nastíněného politického kurzu se projevíly během dubna 1914. Prezident se sice nadále mýnil vystříhat jakékoliv přímé intervence vojenského charakteru, přičemž hodlal spoléhat na domácí mexický odpor proti Huertově diktatuře, nicméně si dovolil nenápadně naznačit, že bude-li to nutné, sáhne k jiným adekvátním prostředkům.²⁵⁵ Co však americký státník myslel touto formulací, zůstává dostupnými dokumenty neobjasněno – lze nanejvýš spekulovat, zdali pomýšlel na ozbrojený vpád do Mexika.

Podstatně jasnější kontury nesla Wilsonova reakce na incident v Tampico. Tiskové prohlášení adresované široké veřejnosti odhaluje dosud nevídanou

²⁵³ Dopis Ellen Axson Wilsonové ze dne 19. 10. 1913. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*, s. 190-191. Dopis Mary Allen Hulbertové ze dne 2. 11. 1913. Viz tamtéž, s. 483-484.

²⁵⁴ Dopis Williama Jenningse Bryana Johnu Lindovi ze dne 17. 1. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 137-138. Dva dopisy od sira Cecila Arthura Springa Rice siru Edwardu Greyovi ze dne 7. 2. 1914. Viz tamtéž, s. 229-230. Memorandum Thomase Beaumonta Hohlera ze dne 11. 2. 1914. Viz tamtéž, s. 260. Dopis sira Cecila Arthura Springa Rice siru Williamu Tyrrellovi ze dne 9. 3. 1914. Viz tamtéž, s. 324.

²⁵⁵ Dopis Johna Linda Nelsonu O'Shaughnessymu ze dne 5. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 405.

argumentaci, na jejímž základě prezident podrobil Huertův režim další vlně své kritiky. Wilson tentokrát netvrdí, že dotčený incident pošlapává univerzální hodnoty (demokracie, spravedlnost, mír apod.), události v Tampico zlovolně uráží práva a důstojnost naprosto konkrétního subjektu – Spojených států amerických.²⁵⁶ V depeši americkému chargé d'affaires prezident vytrvale poukazuje, že vojenské jednotky jeho země jednaly v souladu s platnými právními normami, a proto jejich zatčení mexickou armádou bylo neoprávněné. Náhradou požaduje pouze uznání americké národní cti ze strany Mexika.²⁵⁷

Ačkoliv se prezidentovy postoje vůči Huertově režimu během dubna 1914 rapidně vyhrocovaly, lze jen obtížně prohlásit prezidentovy úmysly za vyloženě válečné. Wilson mínil postupovat vůči Mexiku s pevným odhodláním, nicméně dokonce i na vládních schůzích byl schopen dovolávat se Boží pomoci za zachování míru.²⁵⁸ Navzdory období, kdy již situace spěla pádivým tempem k nějaké formě ozbrojeného střetu, Wilson neustále vykazoval silnou nechuť zavést svoji zem do války na mexické půdě. Upřímnost prezidentova protiválečného cítění podkládají četná vyjádření učiněná jak před zraky veřejnosti, tak při interní komunikaci se svými kolegy.²⁵⁹

Předchozí řádky představily obsáhlý výčet písemně doložených svědectví, jež zřetelně ukazují, že prezident Wilson nikterak nedychtil po válce, ani nevítal možnost ozbrojené roztržky s mexickým státem. Ačkoliv se uvedené resumé z dobových dokumentů²⁶⁰ může jevit coby neúměrně dlouhé, je nutné podotknout, že výklad vztahu Wilson-válka představuje význačný úsek zkoumaného tématu, přičemž někteří autoři prakticky vůbec nereflektují zjištěná fakta.

Určité nedostatky při výkladu zkoumaného tématu vykazuje například Brooksova publikace. Autor nejprve předkládá strohé konstatování o požadavku, který americký

²⁵⁶ Tiskové prohlášení „Memorandum o mexické situaci“ ze dne 14. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 433-434.

²⁵⁷ Dopis Nelsonu O'Shaughnessymu ze dne 14. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 434-435. Oním uznáním americké národní cti měl Wilson zřejmě na mysli vyhovění podmínkám ultimáta, které zveřejnil admirál Mayo nedlouho po incidentu v Tampico.

²⁵⁸ Z deníku plukovníka House ze dne 15. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 447.

²⁵⁹ Poznámky na tiskové konferenci ze dne 20. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 468-469. Projev Kongresu o mexické krizi ze dne 20. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 473. Dopis Juniusi Benjaminu Remensnyderovi a ostatním ze dne 21. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 476.

²⁶⁰ Není-li výslovně uvedeno jinak, následující interpretace obsažené v této kapitole jsou srovnávány s výše uvedenými dokumenty. Na tyto dokumenty je odkazováno výrazy „představené důkazy“, „představené dokumenty“, „dostupné texty“, „uvedené dokumenty“ apod.

prezident vznesl ohledně splnění Mayova ultimáta mexickou stranou.²⁶¹ Třebaže Brooks při tomto konstatování vychází z pravdivých skutečností,²⁶² nezačleňuje uvedený poznatek do žádných souvislostí s postoji Wilsona, čímž jeho poznámka působí naprosto samoučelně a neobjevně. Následně sice autor nabízí jistý vhled do myšlení amerického státníka, když uvádí vybrané pasáže z Projevu Kongresu o mexické krizi v doslovném znění. Nicméně ani tentokrát Brooks nenabízí nějakou osobitou interpretaci, neboť jen sklouzává k nevýraznému glosování.²⁶³

Taktéž Low naplno nevyužil interpretačního potenciálu, kterým Wilsonova politika v předvečer intervence do Mexika oplývá. Autor citlivě zasazuje prezidentův Projev Kongresu o mexické krizi (byť jej opatřuje chybnou datací) do širšího rámce dosavadního Wilsonova smýšlení, v němž dominovaly univerzální hodnoty (lidská svoboda, rovnost, čest, nezištnost) nad ryze materiálními zájmy. Výklad prezidentova chování v době blížícího se střetu však drasticky redukuje na krátkou citaci pocházející ze závěru Wilsonova proslovu na půdě amerického parlamentu. Poněkud obsažněji vyznívají autorovy následné formulace, v nichž všeobecně hodnotí prvních 17 měsíců Wilsonova mandátu jako dobu, po kterou prezident odolával pokušení vyhlásit Mexiku válku.²⁶⁴

Nedostatkem vlastního názoru ovšem nikterak netrpí Calerův pohled na danou záležitost. Své ideové východisko dává autor odpočátku najevo, když prohlašuje incident v Tampico za kulminační bod Wilsonovy intervencionistické politiky. Calero dále pokračuje výrokem, že prezidentovo rétorické vystoupení před Kongresem pouze dovedně maskovalo jeho skutečný záměr – svrhnout Huertu. Další Calerova argumentace jenom umocňuje dojem, že Wilson vědomně zneužil postavení silnějšího státu k násilnému prosazení vlastních zájmů.²⁶⁵ Ačkoliv prezidentův postoj vůči Huertově režimu provázelo krajní znechucení a kategorický odsudek, výše představené důkazy přesvědčivě vyvracejí vyhraněný výklad Calerova díla.

Zcela opačná ideová východiska prostupují Tumultyho memoáry. Někdejší prezidentův kolega podává svědectví o telefonické konverzaci, jíž se účastnila hlava

²⁶¹ BROOKS, E. C.: c. d., s. 217.

²⁶² Viz Prohlášení ze dne 18. 4. 1914. LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 460.

²⁶³ BROOKS, E. C.: c. d., s. 217-220.

²⁶⁴ LOW, A. M.: c. d., s. 104-105 a 109.

²⁶⁵ CALERO, M.: c. d., s. 19-22.

amerického státu a další politikové (včetně autora samotného), přičemž tato epizodní událost vykresluje Wilsona coby přesvědčeného odmítače války, jenž pod tlakem naléhavé situace rozvážně nařizuje provedení vojenských operací. Tumulty nepřímo zpodobňuje prezidenta jako zarytého pacifistu, který musel potlačit svoje protiválečné postoje.²⁶⁶ Zdroje užívané touto prací nedovolují beze zbytku posoudit přesnost popisu, kterým Tumulty obdařil onen telefonický rozhovor, nicméně podstatně zvyšují pravděpodobnost, že proběhl (alespoň v hrubých obrysech) podle autorova líčení.²⁶⁷ Tumultyho pacifistická charakteristika prezidenta však zcela odpovídá dříve představeným dokumentům a další texty z období po invazi do Veracruzů tomu jen nahrávají.²⁶⁸

Svojí osobitou charakteristikou Wilsonovy politiky obohatil vědeckou reflexi americké okupace Veracruzů taktéž český historik Šusta. Na velmi omezeném prostoru vykresluje badatel zhuštěný obraz událostí podzimu 1913 a jara následujícího roku. Šusta zdůrazňuje tvrdošíjně morální postoje, které prezident projevoval ve svém přístupu k Huertově režimu. Autor rovněž ukazuje poměrně úplné spektrum Wilsonových pohnutek (odsouzení násilné povahy mexické vlády, nutnost dodržovat etické hodnoty ve vnitropolitickém životě státu, pacifismus apod.), přičemž nevynechává ani strohý popis prezidentem autorizovaných akcí.²⁶⁹

Problematika dostatečné autorizace se nejlépe projevila při prezidentově oficiálního souhlasu, kterým dodatečně posvětil Mayovo ultimátum. Uvedeným tématem se zabývají Barck s Blakem, kteří upozorňují, že Wilson dost dobře nemohl nepodpořit rozhodnutí amerického admirála, třebaže tento důstojník jednal na vlastní pěst. Autoři včleňují zmíněnou drobnou událost do rámce obecného úsilí, jímž se prezident snažil vyhnout vojenské intervenci. Barck a Blake taktéž ukazují, že Wilsona přiměla k ozbrojenému zásahu nečekaná informace o dodávce zbraní, kterými by Huerta mohl ohrozit životy Američanů.²⁷⁰ Tvrzení autorů ohledně Wilsonova postoje

²⁶⁶ TUMULTY, J. P.: c. d., s. 151-152.

²⁶⁷ Tumultyho deskripci v podstatě potvrzuje dopis Williama Jenningse Bryana s přílohami ze dne 21. 4. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 476-478.

²⁶⁸ Např. Dopis Oswaldu Garrisonovi Villardovi ze dne 24. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 499.

²⁶⁹ ŠUSTA, J.: c. d., s. 292-293.

²⁷⁰ BARCK, O. T., Jr. – BLAKE, N. M.: c. d., s. 151.

k Mayovu ultimátu odpovídají dostupným textům,²⁷¹ což platí i v případě jejich dalších zjištění.

Taktéž Link pojednává o svévolnosti Mayova požadavku, jakož o jeho následném prosazování samotným prezidentem. Autor rovněž náležitě zdůrazňuje, že Wilsonovým hlavním argumentem při jeho vystoupení před americkým Kongresem dne 20. dubna 1914 bylo přesvědčení, že Huerta urazil čest Spojených států. Objevným se jeví Linkovo pozorování, dle něhož Wilson zamýšlel jen omezenou formu vojenského zásahu. Originálně vyznívá autorovo tvrzení, že Wilson chtěl především potrestat konkrétního jednotlivce – Huerta, kterýžto záměr však otevřeně nesdělil ani Kongresu, ani veřejnosti, což vyvolávalo všeobecné nepochopení prezidentovy politiky. Link nezapomíná na negativní odezvu, kterou vyvolala ozbrojená intervence u Carranzy a jeho stoupenců, přičemž podotýká, že Wilson a Bryan museli zintenzívnit svoji diplomatickou aktivitu, aby si konstitucionalisty usmířili.²⁷²

Linkův výše představený výklad ve všech ohledech odpovídá zdrojům, které používá tato práce. Autor navíc cituje právě ty dokumenty, jež později začlenil do svých výborů Wilsonových písemností a které podkládají jeho tvrzení.²⁷³

Obdobné hodnocení však nelze užít v případě Blumovy interpretace. Autor totiž zastává názor, dle něhož nepodstatný incident v Tampico posloužil Wilsonovi jako omluva pro vojenský zásah, který byl motivován snahou nedočkavého prezidenta nastolit spravedlivou vládu v Mexiku. Nicméně další výklad prezentující události kolem invaze do Veracruz si ponechává velkou míru přesnosti i faktické úplnosti (Blum akcentuje jak Wilsonův záměrný krok podpořit kontradmirála Maya, tak prezidentovo úsilí o limitované ztrestání Huerty a jeho příznivců).²⁷⁴ Přestože autorova představa

²⁷¹ Dopis Williamu Jenningsi Bryanovi ze dne 10. 4. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 421. Z deníku plukovníka House ze dne 15. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 448. Projev Kongresu o mexické krizi ze dne 20. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 473.

²⁷² LINK, A. S.: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*, s. 122-125.

²⁷³ Wilsonovu snahu o limitovanou povahu vojenské intervence dokládá Memorandum pro pobočníka generála ze dne 26. 4. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 510. Wilsonova snaha postihnout vojenskou agresí pouze osobu Huerty vyznívá z jeho Poznámek na tiskové konferenci ze dne 20. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 468. a z jeho Prohlášení z 23. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 488. Dokladem zvýšeného diplomatického úsilí, které následovalo zveřejnění Carranzova odsudku intervence je např. Dopis Marion Letcherové a Dopis George C. Carothersovi oba ze dne 24. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 497-498. Dále dopis Williamu Kentovi ze dne 27. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 512. Atd.

²⁷⁴ BLUM, J. M.: c. d., s. 90.

netrpělivého Wilsona nemá valnou oporu v uvedených dokumentech, jeho vykreslení událostí kolem Veracruzu zachovává dikci dostupných zdrojů.

Mnohem pronikavěji se ducha a litery Wilsonových písemností přidržuje Walworthův výklad. S vyvinutým smyslem pro detail autor podrobně popisuje stěžejní kroky prezidenta, jež následovaly po incidentu v Tampico. Rozsah probíraných témat i jejich shoda s dostupnými materiály odpovídají v plné míře dochovaným textům. Svoji ozvěnu ve Walworthově interpretaci tedy nachází jak sveřepé lpění prezidenta na mírovém řešení situace, jeho snaha obrátit válečný hněv Spojených států pouze proti osobě generála Huerty, tak dovolávání se vyšších principů i uražené národní hrdosti, v jejichž jménu požaduje okamžitý vojenský zásah.²⁷⁵ Autorova snaha věrně vystihnout Wilsonovu politiku se prokazatelně opírá o autentické prezidentovy texty – Walworth občas zachází v přesnosti tak daleko, že zdařile imituje frazeologii a lexikum dochovaných spisů.

Třebaže Traskův výklad postrádá onu vypjatou podobnost originálním Wilsonovým textům, uchovává si značnou míru přesnosti. Autor nezapomíná upozornit, že Mayoovo ultimátum se dočkalo prezidentovy podpory, přičemž obratem dodává, že americký státník přikázal zvýšit počet amerických plavidel v mexických vodách. Trask taktéž upřesňuje Wilsonovy rozkazy k vojenské operaci, nicméně otázku prezidentovy motivace (prosazování demokracie a ústavnosti) k požadovanému zásahu vidí s jistou pochybností.²⁷⁶ Autorova zjištění zcela odpovídají dostupným dokumentům, nicméně nelze přehlédnout naprosté opomenutí vztahu Wilson-válka.

Naopak Bailey se v tomto ohledu vyjadřuje mnohem určitěji, jelikož předpokládá, že prezident zamýšlel využít incidentu v Tampico k obsazení Veracruz. Autor dále zmiňuje Wilsonovu dubnovou promluvu před Kongresem se zvláštním zřetelem na prezidentovo ujišťování, že Spojené státy vedou spor pouze s Huertou osobně, nikoliv s mexickým lidem jako celkem. Bailey završuje své tvrzení, že se prezident angažoval ve vojenském zásahu hlavně proto, aby svrhl Huertu.²⁷⁷ Ve světle Wilsonových dokumentů se Baileyho představa o nějakém utkvělém záměru obsadit Veracruz jeví nepravdivě. Autorovo hodnocení Wilsonova ostrého postoje namířeného

²⁷⁵ WALWORTH, A.: c. d., s. 371-373.

²⁷⁶ TRASK, R. R.: c. d., s. 577.

²⁷⁷ BAILEY, T. A.: c. d., s. 558-559.

proti Huertovi, ale nikoliv proti Mexiku, se ovšem shoduje s realitou. Poslední autorovo tvrzení však taktéž nachází podporu v dochovaných textech.²⁷⁸

Ani Calhounově publikaci nelze upřít její interpretační shodu s Wilsonovými spisy. Probíranou problematiku obohacuje autor svým originálním pozorováním, dle něhož americký prezident vyvinul specifické pojetí války. Podle Calhouna Wilson předpokládal, že státy se mohou dopouštět otevřeně válečných skutků (např. obsazení města protivníka), aniž by tím vstoupily do vzájemného stavu války, pokud dané zneprátené státy prokáží, že na válce nemají zájem.²⁷⁹ Toto tvrzení nicméně nachází svoji oporu v dostupných dokumentech.²⁸⁰

Calhoun následně poskytuje celkem obsáhlý výklad prezidentovy politiky ohledně ozbrojené invaze do Veracruz. Autor ve své interpretaci nejprve prezentuje povšechné konstatování o četné diplomatické korespondenci, prostřednictvím níž se Wilson snažil přimět Huertu k prokázání čestných salv americké vlajce. Zmíněné všeobecné tvrzení potom umně proplétá s detailní pozorností, kterou věnuje prezidentově argumentaci, s jejíž pomocí americký státník dokazoval přetrvávající animozitu Huertovy vlády vůči Spojeným státům. Autor taktéž zmiňuje prezidentovo obecné pojetí intervence, kterou americký státník nepovažoval za projev klasické války, jelikož vojenský zásah chápal coby akt omezený geograficky i politicky.²⁸¹

Geršov si taktéž všímá prezidentovy snahy namířit intervenci proti osobě Huerty, nikoliv proti mexickému obyvatelstvu. Autor nicméně pokládá uvedenou argumentaci za Wilsonovu účelovou lež. Geršov vykresluje prezidenta jako bojovně naladěného jedince, pod jehož vedením se americká vláda intenzívně připravovala na vojenský zásah do mexických záležitostí. Nesmlouvavý postoj Wilsonovy administrativy dokládá Geršov jejím odmítnutím vzdát reciproční hold mexické vlajce a následným ultimátem z 18. dubna.²⁸²

Načrtnutým pojetím prezidentových činů, které souvisely s invazí do Veracruz, se zkoumaný autor dopouší hned několika chyb. Dříve zmíněné dokumenty přesvědčivě

²⁷⁸ Např. Dopis diplomatickým zástupcům Argentiny, Brazílie a Chile ze dne 25. 4. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 507.

²⁷⁹ CALHOUN, F. S.: c. d., s. 45.

²⁸⁰ Např. Poznámky na tiskové konferenci ze dne 16. 4. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 453.

²⁸¹ CALHOUN, F. S.: c. d., s. 46-47 a 50.

²⁸² GERŠOV, Z. M.: c. d., s. 79-80.

prokázaly nepřítomnost skutečnosti, že by Wilson vyloženě dychtil po válce s Mexikem. Vzdor tomuto solidně podloženému faktu Geršov naprosto nereflektuje prezidentovo protiválečné smýšlení projevované na veřejnosti i v soukromí. Autor se nevyhnul ani podstatné faktografické chybě – americká vláda, jež průkazně jednala na přímý Wilsonův pokyn, vůbec neodmítla prokázat vzájemný hold mexické vlajce výměnou za splnění Mayova ultimáta, pouze nesouhlasila s časovým harmonogramem celé akce.²⁸³

Poněkud korektnější obraz prezidentova politického působení poskytuje Petrie. Tento autor s výkladově správnou věcností poznamenává, že Wilson chtěl podpořit kontradmirála Maya v otázce jeho svévolného ultimáta. Autorovu novátorskou perspektivu však vytváří teprve jeho prohlášení, dle něhož Wilson usiloval o Kongresem potvrzenou válku proti Huertovi. Prezident se záměrně opíral o mezinárodní právo, avšak snažil se celou situaci prezentovat tak, aby nemohlo jít o klasický válečný stav vyplývající z ustanovení americké ústavy.²⁸⁴

První autorova teze nezasluhuje nějakého delšího rozboru, poněvadž již tato problematika byla popsána výše. Druhé Petrieho tvrzení ovšem nachází taktéž slušnou podporu autentických projevů Wilsona. V polovině dubna prezident otevřeně zpochybňoval názory, které jeho politiku označovaly za obvyklý válečný stav, přičemž jevil zřetelný úmysl přidržet se rozhodnutí Kongresu i pravidel mezinárodního práva.²⁸⁵ Svoje kategorické odmítnutí přístupu, jenž předjímal jím autorizované akce jako projevy války, později opíral o precedentní příklady z historie, čímž opět dokazoval, že z pohledu mezinárodního práva vlastně o žádnou válku nejde. Ani tentokrát Wilson nezapoměl dodat, že míní postupovat v součinnosti s americkým parlamentem.²⁸⁶ Nakonec, když prezident předstoupil před Kongres, neváhal ujist'ovat, že nepřekračuje ani své ústavní pravomoci, ani netouží jednat v rozporu s vůlí obou komor zákonodárného sboru. Neústupně zavrhl jakoukoliv možnost nazvat celou situaci

²⁸³ Důkazy k uvedenému tvrzení poskytují následující prameny: Dopis Nelsonu O'Shaughnessymu ze dne 16. 4. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 449. Poznámky na tiskové konferenci ze dne 16. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 450. Dopis Nelsonu O'Shaughnessymu ze dne 17. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 456-457. Dopis Williama Jenningse Bryana Nelsonu O'Shaughnessymu ze dne 19. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 466.

²⁸⁴ PETRIE, J. N.: c. d., s. 47.

²⁸⁵ Poznámky na tiskové konferenci ze dne 16. 4. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*, s. 452.

²⁸⁶ Poznámky na tiskové konferenci ze dne 20. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 468-469.

válkou, o níž prohlásil, že tématicky ani nespadá do jeho prohlášení.²⁸⁷ Ve světle těchto výroků tedy Petrieho zjištění nabývá pravdivé podoby.

Obdobný závěr lze rovněž vztáhnout na Smallovu interpretaci. Autor začíná svůj výklad suchým konstatováním, že Wilson plně podpořil kontraadmirála Maya v jeho ultimativním požadavku. Dále zmiňuje skutečnost, že prezident výslovně odmítl podpis protokolu s mexickou vládou, poněvadž by tento akt přispěl k jejímu oficiálnímu uznání ze strany Spojených států. Tato diplomatická překážka představovala, dle mínění autora, Wilsonův úmyslný pokus o získání podpory amerického Kongresu k souhlasu s omezenou intervencí v Mexiku. Small dále prohlašuje, že 20. dubna 1914 Wilson nařídil vypracovat plány na rozsáhlejší vojenský zásah než obsazení Veracruz.²⁸⁸

V otázce prezidentova souhlasu s Mayovým ultimátem a jeho pozdějším odmítnutím podpisu americko-mexického protokolu odpovídá změni Smallový publikace dostupným textům.²⁸⁹ Usilí, jež údajně prezident vynaložil na mobilizaci podpory Kongresu, ovšem nanelzá vyloženě přímou oporu v použitých písemných materiálech. Smallově tvrzení ovšem nasvědčuje argumentace, kterou Wilson používal na veřejnosti a před americkým zákonodárným sborem a kterou obhajoval svoji koncepci omezené intervence, ale bez války proti celému Mexiku.²⁹⁰ V dokumentech užívaných touto prací však nebyly nalezeny texty, které by dokládaly autorovo mínění o prezidentově požadavku na plány širší intervence v Mexiku.

²⁸⁷ Projev Kongresu o mexické krizi ze dne 20. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 473-474.

²⁸⁸ SMALL, M.: c. d., s. 20-21.

²⁸⁹ Jelikož problematika Mayova ultimáta byla probrána výše, zbývá doplnit dokument, jenž prokazuje Wilsonův postoj k navrhovanému protokolu. Zmíněný důkaz lze najít ve 3 dopisech Williama Jenningse Bryana Nelsonu O'Shaughnessymu ze dne 19. 4. 1914. Viz LINK, A. S. (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914.*, s. 464-467. a v dopisu Williamu Jenningsi Bryanovi ze dne 19. 4. 1914. Viz tamtéž, s. 466.

²⁹⁰ Zmíněná argumentace byla prozkoumána v předchozích odstavcích coby součást komentáře k Petrieho interpretaci.

4. ZÁVĚR

Úvodní kapitola předkládané práce vytýčila úkol, jenž spočíval v ověření platnosti hypotézy pomocí srovnání vybraných interpretačních publikací s *The Papers of Woodrow Wilson*. Takto vymezené poslání bylo následně naplňováno v souladu se zvolenou metodologií, což posléze vyústilo v možnost číselně vyjádřit získané poznatky. Ačkoliv počáteční pasáže tohoto textu stanovily, že výstupy analýzy získají podobu tabulky a závisle na ní načrtnutého grafu, podrobnosti tohoto záměru nebyly dosud objasněny.

Z tohoto důvodu bude nejprve probráno ztvárnění očekávaných datových výstupů této práce. Přehledným shrnutím získaných dat se stává tabulka pojmenovaná „Výsledky analýzy“, jež umožňuje přiřadit konkrétním vědeckým pracím přesnou hodnotu jejich faktické správnosti a obsahové úplnosti podle způsobu, který byl popsán v kapitole Úvod. Požadovaná hodnota je výsledkem rozdílu hodnot, jež jsou obsaženy ve 3. a 4. sloupci dotčené tabulky.²⁹¹ Pro větší názornost tabulka udává taktéž rok vydání jednotlivých publikací.

Aby bylo dosaženo maximální přehlednosti údajů, tabulku doplňuje graf, jehož vstupní data se zakládají právě na ní. Graf, nazvaný „Přehled výsledků analýzy“, tedy s vizuální výmluvností znázorňuje, nakolik se potvrdila zvolená hypotéza.

Již letmný pohled na informace, které jsou zpřístupněny prostřednictvím výše popsaného rozhraní, ukazuje, že platnost hypotézy byla potvrzena. Bližší průzkum potom odhaluje, že první pětice zkoumaných prací dosahuje výrazně podprůměrných hodnot faktické správnosti a obsahové úplnosti. Nutno ovšem podotknout, že Šustova publikace lehce vyčnívá nad všeobecný průměr.²⁹²

²⁹¹ 3. sloupec je nazván „Kladné hodnoty“, čímž se rozumí konkrétní pasáže, které jsou fakticky správné a obsahově úplné dle měřítek stanovených kapitolou Úvod. 4. sloupec je nazván „Záporné hodnoty“, čímž se rozumí konkrétní pasáže, které nejsou fakticky správné a obsahově úplné dle měřítek stanovených kapitolou Úvod.

²⁹² Šustova práce (faktická správnost a obsahová úplnost rovna 2) přechází o 0,125 průměrnou hodnotu, jež činí 1,875. Základní užitou jednotkou je 1, statistická chyba proto teoreticky tvoří polovinu základní jednotky, v tomto případě by statistická chyba činila 0,5. Protože zmíněná hodnota 0,125 nedosahuje ani úrovně statistické chyby, lze ji pokládat za zanedbatelnou.

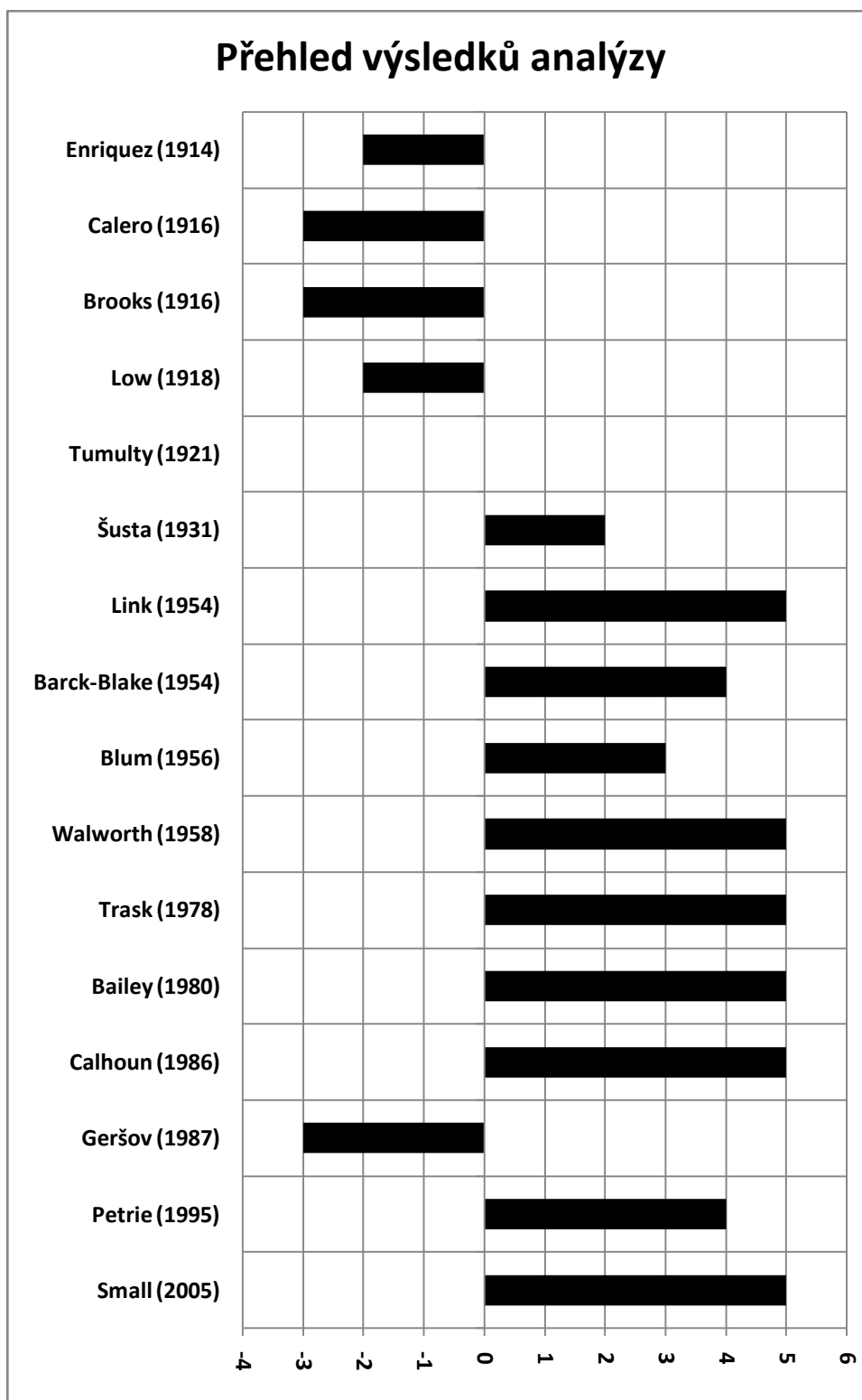
VÝSLEDKY ANALÝZY				
Zdroj	Rok vydání zdroje	Kladné hodnoty	Záporné hodnoty	Rozdíl kladných a záporných hodnot
Enriquez	1914	2	4	-2
Brooks	1916	3	6	-3
Calero	1916	1	4	-3
Low	1918	3	5	-2
Tumulty	1921	2	2	0
Šusta	1931	2	0	2
Link	1954	7	2	5
Barck-Blake	1954	5	1	4
Blum	1956	4	1	3
Walworth	1958	6	1	5
Trask	1978	6	1	5
Bailey	1980	6	1	5
Calhoun	1986	5	0	5
Geršov	1987	2	5	-3
Petrie	1995	4	0	4
Small	2005	6	1	5
Aritmetický průměr rozdílu kladných a záporných hodnot				1,875

Zcela opačný pohled, ovšem s jednou nepřehlédnutelnou výjimkou, nabízí zbytek zkoumaných literárních prací, které se pohybují v přesvědčivě naprůměrných rovinách. Na tomto místě je nezbytné upozornit na skutečnost, že se Geršovovo dílo zřetelně vymyká tomuto trendu, poněvadž se pohybuje v podprůměrných hloubkách typických pro prvních pět publikací.

Patrným se tedy stává zjištění, že díla vydaná souběžně s publikací Linkova interpretačního textu nebo v době pozdější se vyznačují podstatně vyšší mírou faktické správnosti a obsahové úplnosti než knihy staršího data. Toto zjištění narušuje pouze jisté kolísání v případě Blumova textu společně s anomálií, kterou reprezentuje Geršovova práce.

Právě prokázaná zvláštnost otevírá cestu dalších směrů možného výzkumu. Předběžně lze prohlásit, že příčinou natolik zvláštního postavení Geršovova textu je

výrazně marxistické vidění reality, které prostupuje celým autorovým dílem. Nicméně zkoumání této otázky překračuje rámec této práce, což ovšem poskytuje zajímavou výzvu dalšímu výzkumu. Takové budoucí bádání by mohlo prozkoumat odraz tématu, který zkoumala předkládaná práce, v marxistické literatuře.

Uvedený návrh potom naznačuje prohloubení rozsahu tohoto textu, který by mohl důkladněji a ve větší míře srovnat např. soudobé práce o Wilsonově počínání vůči Mexiku, či se zaměřit na literární reflexi pozdějšího data. Anticipované trendy dalšího bádání navíc ukazují, že výzkumná otázka, kterou použila tato práce, prokázala velkou míru obecnosti v rámci možného výzkumu. Jinými slovy, budoucí analytické aktivity by mohly zúžit záběr zde užití výzkumné otázky a více ji specifikovat.

Následující výzkum by však mohl postihnout mnohem zjevnější otázku, která vyplývá ze získaných výsledků mnohem bezprostředněji. Tento dotaz by se totiž mohl ptát, proč publikace vydané v 50. letech 20. století nesou větší míru faktické správnosti a obsahové úplnosti než díla předchozích let. Pochopitelně by se tato výzkumná otázka týkala tématu, které bylo probíráno na stránkách této práce.

Navzdory potenciálním možnostem, které byly letmo zmíněny v předchozích dvou odstavcích, tato práce spatřovala svoji zásadní ambici ve vytvoření jednoduchého vhledu do problematiky postoje prezidenta Wilsona vůči režimu Victoriana Huerty v letech 1913-1914. Hypotéza potom sledovala účel v poskytnutí rámce, do něhož lze umístit přehled některých literárních děl, která se k výše uvedenému tématu vztahují. Protože zkoumané téma prošlo zevrubným popisem a navržená hypotéza potvrdila svoji platnost skrze provedenou analýzu, lze předpokládat, že předkládaná práce naplnila stanovené cíle.

LITERATURA A PRAMENY

Prameny

LINK, Arthur Stanley (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 27: January-June 1913*. Princeton, Princeton University Press 1978.

LINK, Arthur Stanley (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 28: June-December 1913*. Princeton, Princeton University Press 1978.

LINK, Arthur Stanley (ed.): *The Papers of Woodrow Wilson. Volume 29: December 1913-May 1914*. Princeton, Princeton University Press 1979.

Literatura

BAILEY, Thomas A.: *A Diplomatic History of the American People*. 10. vydání. Englewood Cliffs, Prentice-Hall, Inc. 1980.

BARCK, Oscar Theodore, Jr. - BLAKE, Nelson Manfred: *Since 1900: A History of the United States in Our Times*. New York, Macmillan 1954.

BLUM, John Morton: *Woodrow Wilson and the Politics of Morality*. Boston, Toronto, Little, Brown and Company 1956.

BROOKS, Eugene C.: *Woodrow Wilson as President*. Chicago, New York, Row, Peterson and Company 1916.

CALERO, Manuel: *The Mexican policy of President Woodrow Wilson as it appears to a Mexican*. New York, Press of Smith & Thomson 1916.

CALHOUN, Frederick S.: *Power and Principle: Armed Intervention in Wilsonian Foreign Policy*. Kent, Kent State University Press 1986.

- COOPER, John Milton: *The Warrior and the Priest: Woodrow Wilson and Theodore Roosevelt*. Londýn, Belknap 1983.
- DALLEK, Robert: *National Mood and American Foreign Policy: A Suggestive Essay*. *American Quarterly*, 34, 1982, č. 4., s. 339-361. (<http://www.jstor.org>)
- ENRIQUEZ, Rafael de Zayas: *The Case of Mexico and the Policy of President Wilson*. New York, Albert and Charles Boni 1914.
- FERRELL, Robert H.: *American Diplomacy: A History*. 3. vydání. New York, W. W. Norton 1975.
- FIALA, Petr – SCHUBERT, Karl: *Moderní analýza politiky. Uvedení do teorií a metod policy analysis*. Brno, Barrister & Principal 2000.
- GADDIS, John Lewis: *Surprise, Security, and the American Experience*. 1. brožované vydání. Cambridge, Harvard University Press 2005.
- GERŠOV, Zinovij Mojsejevič: *Woodrow Wilson*. 1. vydání. Praha, Svoboda 1987.
- JOHNSON, Willis Fletcher: *America's Foreign Relations*. Volume 2. New York, The Century Co 1916.
- JUDIS, John B.: *Imperial Amnesia*. *Foreign Policy*, červenec/srpen 2004, č. 143, s. 50-59. (www.blackwell-synergy.com/)
- JUDIS, John B.: *The Folly of Empire: What George W. Bush Could Learn from Theodore Roosevelt and Woodrow Wilson*. Oxford, New York, Oxford University Press 2006.
- LASKI, Harold. J.: *The American Presidency: An Interpretation*. Londýn, George-Allen and Unwin Limited 1940.

- LINK, Arthur Stanley: *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*. New York, Harper & Brothers Publishers 1954.
- LOW, Alfred Maurice: *Woodrow Wilson: An Interpretation*. Boston, Little, Brown and Company 1918.
- MEYER, Michael C.: *The Arms of the Ypiranga*. *The Hispanic American Historical Review*, 50, 1970, č. 3., s. 543-556. (<http://www.jstor.org>)
- MEYER, Michael C. - SHERMAN, William L.: *The Course of Mexican History*. 4. vydání. New York, Oxford, Oxford University Press 1991.
- PETRIE, John N.: *American Neutrality in the 20th Century: The Impossible Dream*. McNair Paper 33. Washington, Institute for National Strategic Studies, National Defense University 1995.
- SELLERS, Kathryn: *Chronicle of International Events*. *The American Journal of International Law*, 8, 1914, č. 2., s. 361-374. (<http://www.jstor.org>)
- SKIDMORE, Thomas E. – SMITH, Peter H.: *Latin America, the United States, and the World*. In: SKIDMORE, Thomas E. – SMITH, Peter H.: *Modern Latin America*. Oxford, Oxford University Press 2001, s. 355 – 398.
- SLOAN, John W.: *United States Policy Responses to the Mexican Revolution: A Partial Application of the Bureaucratic Politics Model*. *Journal of Latin American Studies*, 10, 1978, č. 2., s. 283-308. (<http://www.jstor.org>)
- SMALL, Michael: *"It's Mediation Time in Canada" The Niagara Falls Peace Conference of 1914*. Cambridge, Weatherhead Center for International Affairs Harvard University 2005.

STARR, Frederick: *Mexico and the United States: A Story of Revolution, Intervention and War*. Chicago, Bible House 1914.

ŠUSTA, Josef: IX. *Velmoci v zámoří*. In: ŠUSTA, Josef: *Světová politika v letech 1871-1914*. VI. *V soumraku světové srážky*. Praha, Vesmír 1931, s. 254-293.

TRASK, Roger R.: *Missionary Diplomacy*. In: DECONDE, Alexander (ed.): *Encyclopedia of American Foreign Policy: Studies of the Principal Movements and Ideas. Volume II*. New York, Charles Scribner's sons 1978, s. 575-583.

TUMULTY, Joseph P.: *Woodrow Wilson as I Know Him*. New York, Toronto, Doubleday, Page & Company 1921.

VAN ALSTYNE, Richard W.: *Woodrow Wilson and the Idea of the Nation State*. *International Affairs* (Royal Institute of International Affairs 1944-), 37, 1961, č. 3., s. 293-308. (<http://www.jstor.org>)

WALWORTH, Arthur: *Woodrow Wilson*. 3. vydání. New York, W. W. Norton 1958.

YOCKELSON, Mitchell: *The United States Armed Forces and the Mexican Punitive Expedition: Part I*. *Prologue*, 29, podzim 1997, č. 3.

PŘÍLOHA – CHRONOLOGIE UDÁLOSTÍ

Datum	Událost
25. 5. 1911	Porfirio Díaz rezignoval na post mexického prezidenta.
1. 10. 1911	Francisco I. Madero se stal prezidentem Mexika.
14. 3. 1912	Kongres přijal společné usnesení o ozbrojním embargu vůči státům zmítaným vnitřními nepokoji. Prezident Taft uvalil zmíněné embargo vůči mexické vládě a místním povstalcům.
24. 3. 1912	Prezident Taft omezil platnost zbrojního embarga pouze na dodávky zbraní mexickým povstalcům.
25. 3. 1912	Povstalci vedení Pascuaelem Orozcem vydali <i>Plan Orozquista</i> .
16. 10. 1912	Felix Díaz započal povstání proti Maderovi ve Veracruz.
9.-18. 2. 1913	V Mexico City proběhlo tzv. Deset tragických dní.
9. 2. 1913	Část federální mexické armády povstala proti Maderově vládě. Generál Victoriano Huerta byl jmenován vrchním velitelem ozbrojených sil v Mexico City.
18. 2. 1913	Huerta povstal proti Maderovi a následně jej zajal. Tentýž den ve 21:30 je podepsán Pakt z citadely.
19. 2. 1913	Pedro Lascuráin složil prezidentskou přísahu v 10:24 a v 11:20 rezignoval na tento post. Krátce před polednem pak Huerta složil prezidentskou přísahu. Venustiano Carranza jakožto guvernér státu Coahuila vyhlásil neposlušnost vůči Huertovi.
20. 2. 1913	Pod pohrůzkou smrti podepsal Madero svoji vlastní rezignaci.
22. 2. 1913	Madero zavražděn ve vězení nedaleko Mexico City.
4. 3. 1913	Inaugurace Woodrowa Wilsova
12. 3. 1913	Wilson zveřejňuje své Prohlášení o vztazích s Latinskou Amerikou.
26. 3. 1913	Carranza a jeho spojenci podepisují Plan z Guadalupe, v němž se zavazují bojovat do obnovení konstituční vlády v Mexiku.
4. 8. 1913	Wilson oficiálně prohlašuje Johna Lindu svým osobním zástupcem v Mexiku a poradcem amerického velvyslanectví v Mexico City. Zároveň je ohlášena rezignace dosavadního velvyslance Henry Lane Wilsona.
27. 8. 1913	Wilson pronáší Projev o mexických záležitostech společnému zasedání Kongresu, jímž ohlašuje politiku opatrného čekání.

- 10. 10. 1913** Na Huertův příkaz rozpouští mexická armáda parlament a zatýká 110 poslanců. Huerta ustavuje vojenskou diktaturu.
- 11. 10. 1913** Britský velvyslanec v Mexiku Sir Lionel Carden vykonal oficiální návštěvu Huerty.
- 26. 10. 1913** Proběhly všeobecné volby do mexického parlamentu a do úřadu prezidenta a viceprezidenta. Huerta tyto volby vyhrál.
- 27. 10. 1913** Wilson pronáší svůj Projev o politice vůči Latinské Americe ve městě Mobile.
- 11. 11. 1913** William Bayard Hale je požádán, aby se zúčastnil jednání s konstitucionalisty. Téhož dne Hale odpovídá, že za tímto účelem odjíždí do mexického města Nogales.
- 12. 11. 1913** John Lind opouští Mexico City. Téhož dne začínají jednání v Nogales, jichž se účastní Hale a konstitucionalisté.
- 19. 11. 1913** Carranza opouští Nogales. Hale po obdržení instrukcí od ministra Bryana taktéž opouští Nogales. Jednání tedy končí.
- 9. 12. 1913** Mexický kongres prohlašuje prezidentské volby z 26. 10. za neplatné, ale prodlužuje Huertův mandát do 5. 7. 1914.
- 3. 2. 1914** Wilson uvolnil embargo navržené Taftem, avšak zachoval zákaz dovozu zbraní určených pro Huertův režim.
- 9. 4. 1914** Incident v Tampico
- 11. 4. 1914** Mexický cenzor zpozdil odeslání telegramu amerického chargé d'Affaires v Mexiku Nelsona O'Shaughnessyho. Byl zatčen americký námořník z lodě Minnesota, když vyzvedával poštu ve Veracruz.
- 15. 4. 1914** Huerta navrhuje reciproční hold americké i mexické vlajce. Admirál Badger odplouvá s celou severoatlantickou flotilou (12 bitevních lodí, 14 torpédoborců, 2 transportní lodě a množství křižníků a dělových člunů) do Tampica.
- 18. 4. 1914** Ve 21:00 oznamuje americký konzul W. W. Canada ministru Bryanovi, že loď Ypiranga naložená zbraněmi pro Huertu (200 kulometů a 15 miliónů nábojů) přípluje do Veracruz.
- 20. 4. 1914** V 15:00 Wilson žádá Kongres o svolení s užitím vojenské síly. V 21:00 konzul Canada oznamuje, že Ypiranga bude vyložena v 10:30 následujícího dne.
- 21. 4. 1914** Ve 2:15 ráno obdržel Bryan Canadův telegram. Okolo 3:00 Wilson nařizuje zabránit vyložení nákladu Ypirangy. Ve 4:00 je rozkaz odeslán admirálu Fletcherovi. V 11:30 americká námořní pěchota (kontingent o síle 787 mužů) začíná okupaci přístavu Veracruz.
- 25. 4. 1914** Argentina, Brazílie a Chile nabízejí zprostředkování jednání mezi

USA a Mexikem. Vláda USA nabídku okamžitě přijímá.

- 28. 4. 1914** Počet příslušníků amerických námořních sil ve Veracruz pod velením kontraadmirála Fletchera dosáhl 316 důstojníků a 6 362 mužů.
- 30. 4. 1914** 5. pěší brigáda americké armády pod vedením brigádního generála Funstona dorazila do přístavu Veracruz a převzala úkoly související s okupací města od námořních sil.
- 20. 5. 1914** V kanadském městě Niagara Falls začíná konference zprostředkovaná Argentinou, Brazílií a Chile.
- 24. 6. 1914** V kanadském městě Niagara Falls končí konference zprostředkovaná Argentinou, Brazílií a Chile.
- 8. 7. 1914** Huerta se rozhodl rezignovat na post mexického prezidenta.
- 15. 7. 1914** Huerta předkládá svoji rezignaci mexickému parlamentu.

ABSTRAKT

Práce se tématicky věnuje politice Woodrowa Wilsona, 28. prezidenta Spojených států amerických, vůči režimu mexického prezidenta Victoriana Huerty v letech 1913-1914. Přesný rozsah časového záběru práce začíná březnem 1913 a končí dubnem 1914. Práce se zaměřuje na nejdůležitější myšlenky a činy prezidenta Wilsona, které souvisely s uskutečňováním jeho zahraniční politiky vůči Mexiku v daném období. Výzkumná otázka se soustřeďuje na literární odraz, který předkládají vědecké práce v souvislosti s popsáním tématem. Výraznou snahou tohoto textu je tedy zachytit základní podobu zmíněné reflexe ve vědecké literatuře. Probíraná díla, která interpretují Wilsonovu politiku vůči Huertově vládě, jsou dále srovnávána se sbírkami textů *The Papers of Woodrow Wilson*, jejichž editorem je Arthur S. Link. Uvedené sbírky obsahují autentické Wilsonovy spisy a písemné prameny, jež souvisejí s tématem této práce. Hypotéza předpokládá, že vědecké práce vydané před publikací Linkova interpretačního textu *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917* budou odpovídat sbírkám *The Papers of Woodrow Wilson* ve větší míře než vědecké práce vydané před publikací Linkova interpretačního textu *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*. Hodnoceny jsou jednotlivé pasáže posuzovaných vědeckých prací dle skutečnosti, nakolik vykazují shodu s výše uvedenými sbírkami dobových pramenů. Při tomto hodnocení jsou analyzovaným textům přiřazovány hodnoty 1, nebo -1 v závislosti na tom, zdali dané výkladové práce odpovídají, nebo neodpovídají *The Papers of Woodrow Wilson*. Metodologicky lze tuto práci přiřadit mezi případové studie.

ABSTRACT

This thesis deals with policy of Woodrow Wilson, the 28th President of the United States of America, towards the regime established by Mexican president Victoriano Huerta in the years 1913-1914. The exact extent of the period spans from March 1913 to April 1914. This thesis focus on the most important thoughts and deeds of president Wilson with regard to the foreign policy towards Mexico executed by him during the given period. Research question concentrates on scientific works which provide the bibliographical reflection of the described topic. Chief effort of this text is to render the basic features of the mentioned reflection. The scientific works analyzed hereby interpret Wilson's policy towards Huerta's regime and they are consequently compared with *The Papers of Woodrow Wilson* edited by Arthur S. Link. The mentioned collection includes Wilson's genuine writings and other documents relevant to the topic of this thesis. The hypothesis assumes that scientific works published after the release of Link's interpretative text *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917* will match *The Papers of Woodrow Wilson* more accurately than the scientific works published before the release of Link's interpretative text *Woodrow Wilson and the Progressive Era 1910-1917*. The passages of the analyzed works are evaluated according to the extent of their adherence to the aforementioned collections of period records. Undergoing the evaluation, works are assigned with numbers either 1, or -1 which depends on the fact whether they correspond to *The Papers of Woodrow Wilson*, or not. In terms of methodology, this thesis belongs among case studies.

ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Příjmení a jméno autora: Humpolík Jan

Název katedry a fakulty: Katedra politologie a evropských studií, Filozofická fakulta

Název diplomové práce: Politika Woodrowa Wilsona vůči režimu Victoriana Huerty 1913-1914

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Oldřich Bureš, M.A., Ph.D.

Počet znaků: 162 001 (s mezerami)

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 36

Klíčová slova: Woodrow Wilson, Victoriano Huerta, Spojené státy americké, Mexiko, zahraniční politika, mezinárodní vztahy, incident v Tampico, okupace Veracruz

Krátká a výstižná charakteristika diplomové práce: Práce se tématicky věnuje politice Woodrowa Wilsona, 28. prezidenta Spojených států amerických, vůči režimu mexického prezidenta Victoriana Huerty v letech 1913-1914. Výzkumná otázka se soustřeďuje na literární odraz, který předkládají vědecké práce v souvislosti s popsáním tématem. Hodnoceny jsou jednotlivé pasáže posuzovaných vědeckých prací dle skutečnosti, nakolik vykazují shodu s *The Papers of Woodrow Wilson*, jejichž autorem je Arthur S. Link. Metodologicky lze tuto práci přiřadit mezi případové studie.